

Navrhovateľ :

Ing. Peter Badiar - súkromne hospodáriaci roľník

Predaj z dvora – malokapacitný bitúnok

Zámer podľa zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na
životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Spracovateľ : ENGOM, s.r.o.

Júl 2012

OBSAH

Úvod

I. Základné údaje o navrhovateľovi	6
1. Názov.....	6
2. Identifikačné číslo	6
3. Sídlo.....	6
4. Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo navrhovateľa.....	6
5. Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo kontaktnej osoby	6
II. Základné údaje o navrhovanej činnosti	6
1. Názov.....	6
2. Účel.....	6
3. Užívateľ.....	6
4. Charakter navrhovanej činnosti	7
5. Umiestnenie navrhovanej činnosti	7
6. Prehľadná situácia umiestnenia navrhovanej činnosti	8
7. Termín začatia a skončenia výstavby a prevádzky navrhovanej činnosti.....	9
8. Stručný opis technického a technologického riešenia.....	9
9. Zdôvodnenie potreby navrhovanej činnosti v danej lokalite	14
10. Celkové náklady.....	14
11. Dotknutá obec	14
12. Dotknutý samosprávny kraj	15
13. Dotknuté orgány.....	15
14. Povoľujúce orgány	15
15. Rezortný orgán.....	15
16. Druh požadovaného povolenia navrhovanej činnosti podľa osobitných predpisov ..	15
17. Vyjadrenie o predpokladaných vplyvoch navrhovanej činnosti presahujúcich štátne hranice.....	16
III. Základné informácie o súčasnom stave životného prostredia dotknutého územia.	16
1. Charakteristika prírodného prostredia	16
Abiotický komplex krajiny	16
1.1. Geomorfológia.....	16
1.2. Geologická charakteristika	17
1.3. Inžinierskogeologická charakteristika	17
1.4. Geodynamické javy	17
1.5. Klimatická charakteristika.....	18
1.6. Pôda	19
1.7. Hydrologická charakteristika.....	20
Biotický komplex krajiny.....	22
1.8. Rastlinstvo	22
1.9. Živočíšstvo	23
Socioekonomický komplex krajiny	24
1. Krajina, stabilita, ochrana, scenéria	24
1.1. Súčasná krajinná štruktúra.....	24

1.2. Funkčné využitie územia	25
1.3. Vzhľad krajiny	25
1.4. Chránené územia a ekologicky významné segmenty krajiny.....	25
2. Obyvateľstvo, jeho aktivity, infraštruktúra, kultúrohistorické hodnoty územia	28
2.1. Historická krajinná štruktúra	28
2.2. Obyvateľstvo	29
2.3. Sídla.....	30
2.4. Priemysel.....	31
2.5. Sociálna infraštruktúra a služby	31
2.6. Poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo	32
2.7. Technická infraštruktúra.....	33
2.8. Dopravná a telekomunikačná infraštruktúra	34
2.9. Rekreácia a cestovný ruch	35
2.10. Kultúrohistorické hodnoty územia	35
III.1.Súčasný stav kvality životného prostredia vrátane zdravia.....	36
3.1. Pôdy a horninové prostredie	36
3.2. Povrchové a podzemné vody	37
3.3. Ovzdušie	38
3.4. Nakladanie s odpadmi.....	39
3.5. Radónové riziko.....	40
3.6. Hluk	40
3.7. Rastlinstvo a živočíšstvo.....	42
3.8. Environmentálne záťaže	42
3.9. Zdravotný stav obyvateľstva	43
3.10. Syntéza hodnotenia súčasného stavu kvality životného prostredia	46
IV. Základné údaje o predpokladaných vplyvoch navrhovanej činnosti na životné prostredie vrátane zdravia a o možnostiach opatrení na ich zmiernenie.....	48
1. Požiadavky na vstupy	48
2. Údaje o výstupoch	51
3. Údaje o predpokladaných priamych a nepriamych vplyvoch na životné prostredie	57
4. Hodnotenie zdravotných rizík.....	58
5. Údaje o predpokladaných vplyvoch navrhovanej činnosti na chránené územia	59
IV.1. Posúdenie očakávaných vplyvov z hľadiska ich významnosti a časového priebehu pôsobenia.....	60
Vplyvy na abiotický komplex krajiny.....	61
2.1. Horniny a pôda	61
2.2. Ovzdušie	61
2.3. Podzemná a povrchová voda	62
Vplyvy na biotický komplex krajiny.....	62
3.1. Vplyv na genofond a biodiverzitu	62
Vplyvy na socioekonomický komplex krajiny	63
4.1. Krajinná štruktúra a vzhľad krajiny	63
4.2. Funkčné využitie územia	63
4.3. Obyvateľstvo	63

4.4.	Sociálna infraštruktúra.....	64
4.5.	Infraštruktúra	64
4.6.	Doprava	64
4.7.	Chránené územia a ekologicky významné segmenty krajiny.....	65
4.8.	Rekreácia a turizmus	65
4.9.	Poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo.....	65
4.10.	Priemysel	65
4.11.	Sumarizácia vplyvov	66
5.	Predpokladané vplyvy presahujúce štátne hranice	67
6.	Vyvolané súvislosti, ktoré môžu spôsobiť vplyvy s prihliadnutím na súčasný stav životného prostredia v dotknutom území.....	67
7.	Ďalšie možné riziká spojené s realizáciou navrhovanej činnosti.....	68
8.	Opatrenia na zmiernenie nepriaznivých vplyvov jednotlivých variantov navrhovanej činnosti na životné prostredie.....	68
9.	Posúdenie očakávaného vývoja územia, ak by sa navrhovaná činnosť nerealizovala.....	70
10.	Posúdenie súladu navrhovanej činnosti s platnou územnoplánovacou dokumentáciou a ďalšími relevantnými strategickými dokumentmi.....	71
11.	Ďalší postup hodnotenia vplyvov s uvedením najzávažnejších okruhov problémov.....	71
V.	Porovnanie variantov navrhovanej činnosti a návrh optimálneho variantu	72
1.	Tvorba súboru kritérií a určenie ich dôležitosti na výber optimálneho variantu	72
2.	Výber optimálneho variantu alebo stanovenie poradia vhodnosti pre posudzované varianty.....	72
3.	Zdôvodnenie návrhu optimálneho variantu	72
VI.	Mapová a iná obrazová dokumentácia.....	73
1.	Zoznam obrázkov	73
2.	Fotodokumentácia	73
VII.	Doplňujúce informácie k zámeru.....	73
1.	Zoznam textovej a grafickej dokumentácie, ktorá sa vypracovala pre zámer a zoznam hlavných použitých materiálov	73
2.	Zoznam vyjadrení a stanovísk vyžiadaných k navrhovanej činnosti pred vypracovaním zámeru.....	75
3.	Ďalšie doplňujúce informácie o doterajšom postupe prípravy navrhovanej činnosti a posudzovaní jej predpokladaných vplyvov na životné prostredie	75
VIII.	Miesto a dátum vypracovania zámeru	75
IX.	Potvrdenie správnosti údajov	75
1.	Spracovatelia zámeru.....	75
2.	Potvrdenie správnosti údajov podpisom spracovateľa zámeru a podpisom oprávneného zástupcu navrhovateľa	75
3.	Prílohy	76 -79

Úvod

Účelom predkladanej environmentálnej dokumentácie je zistiť, opísať a vyhodnotiť priame a nepriame vplyvy navrhovanej činnosti „Predaj z dvora – malokapacitný bitúnok“ na životné prostredie a navrhnúť opatrenia v prípade realizácie navrhovanej činnosti, ktoré zabránia poškodzovaniu životného prostredia a zmiernia negatívne vplyvy na zložky životného prostredia.

Ing. Peter Badiar, súkromne hospodáriaci roľník pripravuje v existujúcom areáli Hospodárskeho dvora Turová vybudovať bitúnok - porážkovú linku pre hovädzí dobytok a ovce s maximálnou porážacou kapacitou 30 VDJ/týždeň a expedícia mäsa pre priamy predaj.

Hospodársky dvor Turová sa nachádza na SZ okraji katastra obce Budča v kontakte s obcou Turová s napojením na štátnu cestu Budča - Turová.

Navrhovaná činnosť je podľa zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov zaradená do prílohy č. 8 kategórie č. 12 – Potravinársky priemysel, položky č. 2 v časti B podľa čoho podlieha zisťovaciemu konaniu.

Zámer je vypracovaný v jednom variante navrhovanej činnosti, nakoľko príslušný orgán Obvodný úrad životného prostredia vo Zvolene na základe odôvodnenej žiadosti navrhovateľa podľa ustanovenia § 22 ods. 7 zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov upustil od požiadavky variantného riešenia zámeru.

I. Základné údaje o navrhovateľovi

1. Názov

Ing. Peter Badiar, súkromne hospodáriaci roľník

2. Identifikačné číslo

32073178

3. Sídlo

Žilinská 18
811 05 Bratislava

4. Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo navrhovateľa

Ing. Peter Badiar, súkromne hospodáriaci roľník
tel. 0905610383
e mail: pater.badiar@obal.sk

5. Meno priezvisko, adresa, telefónne číslo kontaktnej osoby, miesto konzultácie

RNDr. Marian Gocál,
Bytčická 89
010 01 Žilina
tel. 0907 137 836
e mail: engom@engom.sk
miesto na konzultácie : Hospodársky dvor Turová

II. Základné údaje o navrhovanej činnosti

1. Názov

„Predaj z dvora – malokapacitný bitúnok“

2. Účel

Účelom navrhovanej činnosti je vybudovanie porážkovej linky pre hovädzí dobytok, ovce s maximálnou porážacou kapacitou 30 VDJ/týždeň a expedícia mäsa pre priamy predaj.

3. Užívateľ

Ing. Peter Badiar, súkromne hospodáriaci roľník

4. Charakter navrhovanej činnosti

Navrhovaná činnosť „Predaj z dvora – malokapacitný bitúnok“ je podľa zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov novou činnosťou.

Predmet posudzovania :

- bitúnok s maximálnou porážacou kapacitou 30 VDJ/týždeň

5. Umiestnenie navrhovanej činnosti

Lokalizácia záujmového územia podľa územno-správneho členenia Slovenskej republiky :

VÚC : Banskobystrický kraj

Okres : Zvolen

Obec : Budča

Situovanie záujmovej lokality podľa Katastra nehnuteľností Slovenskej republiky :

Katastrálne územie : Budča

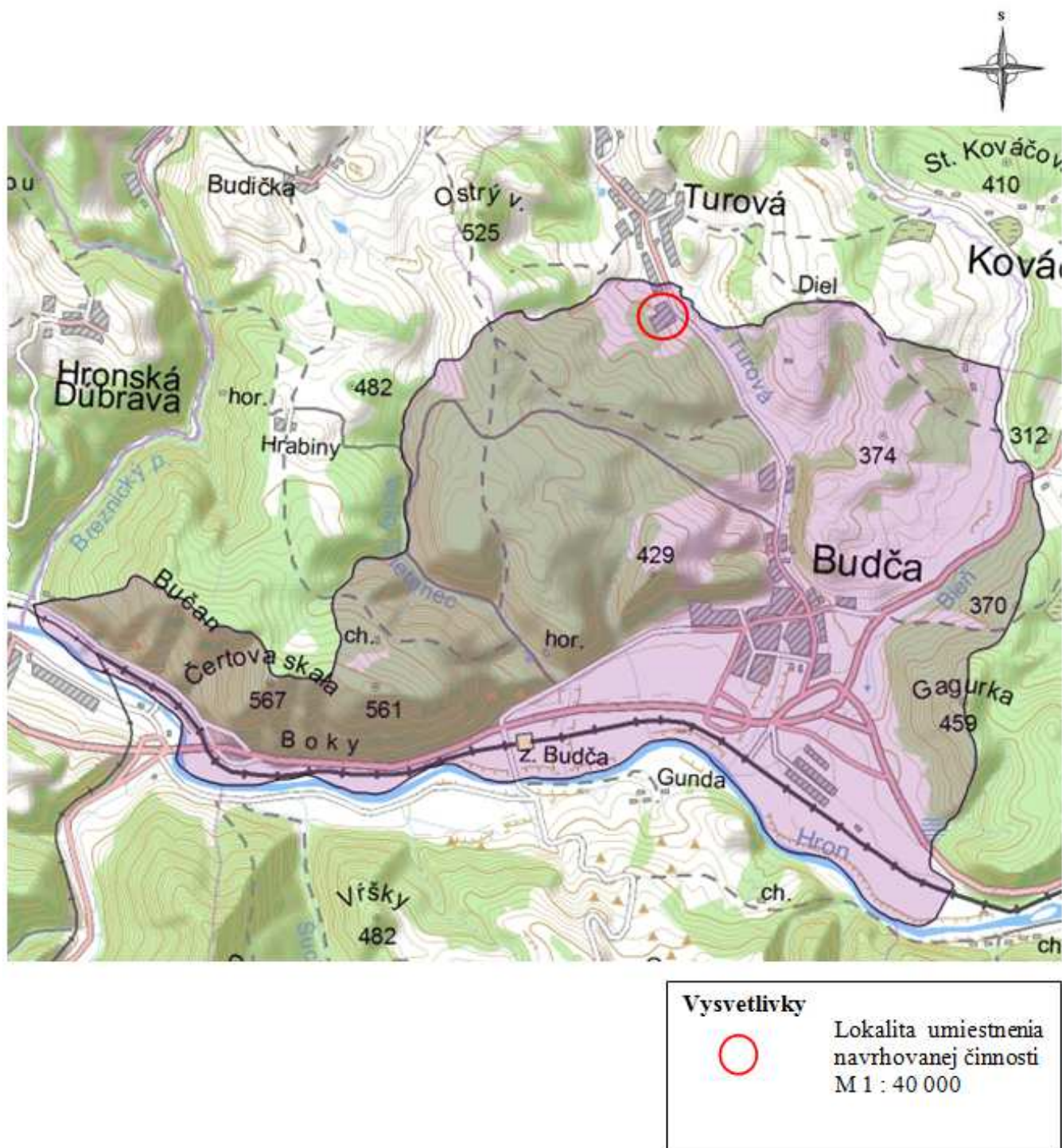
Parcelné čísla pozemkov KN (register C) : 1331

Druh pozemku : zastavané plochy a nádvoría

Hospodársky dvor Turová sa nachádza na SZ okraji katastra obce Budča v kontakte s obcou Turová s napojením na štátnu cestu Budča - Turová. Hospodársky dvor je oplotený a zastavaný výrobnými, skladovacími a pomocnými objektmi. Hospodárske objekty sú navzájom prepojené vnútro areálovými spevnenými komunikáciami. Vstup do priestorov navrhovaného bitúnku je z vnútro areálovej účelovej komunikácie prízjazdovou spevnenou komunikáciou.

6. Prehľadná situácia umiestnenia navrhovanej činnosti

Obr. č. 1 Situácia

7.Termín začatia a skončenia výstavby a prevádzky navrhovanej činnosti

Tab. č. 1

Navrhovaný rok začatia výstavby	10/2012
Navrhovaná doba výstavby	9
Navrhovaný rok ukončenia výstavby	6/2013
Navrhovaný termín začatia prevádzky	7/2013
Predpoklad ukončenia činnosti	Bez časovo ohraničenej doby

Ukončenie prevádzky

V prípade ukončenia prevádzky bitúniku budú prijaté opatrenia na vylúčenie rizík znečisťovania životného prostredia. Priestory objektu budú zabezpečené proti vniknutiu cudzím osobám. Odpady budú odovzdané na zhodnotenie alebo zneškodnenie oprávnenej osobe v súlade s právnymi predpismi na úseku odpadového hospodárstva.

8.Stručný opis technického a technologického riešenia

Členenie stavby na prevádzkové súbory a stavebné objekty

a) Stavebné objekty

SO 01 Bitúnok

SO 02 Rekonštrukcia spevnených plôch

b) Prevádzkové objekty

SO 01 Bitúnok

PS 1.1 Technológia porážky, chladiarne

Výstavba malokapacitného bitúniku pozostáva z dvoch etáp výstavby:

1. etapa: Výstavba objektu Predaj z dvora

V tomto objekte sa nachádza sociálne zázemie zamestnancov, kancelárie, príjem surovín, chladený sklad mäsa vo vise, rozrábka, chladiareň/mraziareň rozrobeného mäsa, predajňa, miestnosť pre upratovačku, technická miestnosť a sklad pomocného materiálu.

Táto etapa sa v tomto období dokončuje, predpokladaná kolaudácia september 2012.

2. etapa: Výstavba malokapacitného bitúniku:

Ide o výstavbu susedného objektu, ktorý bude pozostávať z priestorov na dočasné ustajnenie zvierat pred porážkou, porážkareň, chladiarne na pozastavené mäso, miestnosti na spracovanie vnútorností, hygienického filtra pre zamestnancov bitúniku, chladeného skladu odpadov, kompresorovne, skladu pomocného materiálu a údržbárskej dielne.

Bitúnok rieši priestor pre porážku, chladenie, manipuláciu, skladovanie, expedíciu mäsa. Technologické pracovné postupy sú jednosmerné, prostredie špinavé neprechádza pracovným procesom čistým.

Stavebný objekt bitúnok bude vybudovaný na mieste, ktoré vznikne asanáciou pôvodného ovčína a bude stavebne a technologicky vytvárať jednotný celok s už vybudovaným objektom Predaj z dvora.

Z dispozičného hľadiska bitúnok pozostáva zo:

- zariadenia pre príjem a ustajnenie dobytku pred porážkou
- porážky hovädzieho dobytku, oviec
- chladiarne pozastavených hovädzích štvrtiek, baraních polovičiek
- miestnosti na spracovanie vnútorností
- pomocných priestorov (chladený sklad odpadov, kompresorovne, skladu, dielne údržby, hygienického filtra)
- sociálno-prevádzkových priestorov

Odpadné vody zo sociálnej časti sú kanalizačnou vetvou odvedené do izolovanej ŽB žumpy o kapacite $2 \times 15 \text{ m}^3$, technologické vody z prevádzky bitúnku budú kanalizačnou vetvou cez lapač tuku odvedené do izolovanej ŽB žumpy o kapacite 90 m^3 .

Odpadové vody z prevádzky budú vyvážané do ČOV Budča (alt. ČOV Zvolen).

Popis stavebných úprav

Novovybudovaný objekt bitúnka bude zriadený na mieste uvoľnenom po asanácii časti nevyužívaného ovčína, v pôdorysnom rozsahu šírky pôvodnej stavby, časť ovčína zostane zachovaná.

Objekt je obdĺžnikového tvaru, v jednej časti dvojpodlažný, zastrešený sedlovou strechou. Skladá sa z dvoch častí:

- otvorená časť, bude využívaná pre dočasné ustajnenie zvierat pred porážkou. Súčasťou otvorenej časti bitúnka je príjmová alebo expedičná rampa, pre naloženie, alebo vyloženie zvierat z nákladných dopravných prostriedkov, ustajňovací priestor otvorený, zastrešený vybavený oceľovými prepážkami.
- uzatvorená časť, bude využívaná na vykonanie porážky zvierat, následné stiahnutie zvierat z kože, spracovanie vnútorností zvierat a uskladnenie odpadu. V uzatvorenej časti sú tiež umiestnené komunikačné priestory, filter pre očistu a hygienické zázemie zamestnancov. Na poschodí bude umiestnená údržbárska dielňa s občasnou obsluhou, priestor skladu a priestor pre technické vybavenie objektu.

Samotná prevádzka malokapacitného bitúnka na 1.N.P. pozostáva z príjmovej rampy pre vyloženie zvierat z nákladných dopravných prostriedkov, alebo pre nahnatie zvierat nachádzajúcich sa v priestoroch Farmy Turová po šikmej ploche rampy do ustajňovacieho priestoru. Priestor je otvorený, priamo priečne prevetraný, na severnej strane uzatvorený stenou výšky 2,0m, aby zvieratá neboli nadmerne vyrušované prievanom a prevádzkou v areáli. Priestor bude využívaný pre ustajnenie zvierat pred porážkou pre účely karantény a regenerácie zvierat pred porážkou. Priestor bude rozdelený pohyblivými a pevnými oceľovými zábranami tak aby bolo možné umiestnenie zvierat do koridorov, prípadne rozdelenie zvierat do skupín. Vlastný porážkový priestor je od priestoru ustajnenia oddelený stavebne stenou a otváracími dverami. Porážkový priestor bude vybavený technologickou linkou pre spracovanie zvierat, priestorom pre omráčenie zvierat'a, navijákom na vyzdvihnutie zvierat'a, priestorom pre vykrvenie zvierat'a, priestorom pre stiahnutie z kože zvierat'a, priestorom pre hrubé opracovanie, ktorý bude vybavený pohyblivou plošinou. Závesná dráha bude pokračovať do už vybudovanej časti cez dvere oddeľujúcu priestor porážky od čistej časti prípravy mäsa vybavenej mraziacimi a chladiacimi boxmi.

Porážkový priestor bude vybavený:

- závesnou dráhou so závesmi pre uchytienie zvierat'a a umožňujúcou jeho presun medzi jednotlivými technologickými operáciami.
- nerezovou podlahovou vpusťou
- nerezovým drezom s výtokom ovládaným na fotobunku alebo kolenným ovládačom a zariadením na sterilizáciu nožov
- výtokom pre napojenie hadice na čistenie priestoru a mäsa
- plošinou na manipuláciu s jatočným zvierat'om vo vise
- navijakmi
- zariadením pre premiestnenie vnútorností na ďalšie spracovanie.

Na porážkový priestor priamo technologicky nadväzuje priestor pre čistenie vnútorností, ktorý bude vybavený nerezovými pracovnými plochami, nerezovým drezom a podlahovou vpusťou.

Hygienický filter slúži pre očistenie obsluhy pri vstupe do porážkového priestoru aj výstupe z porážkového priestoru, bude vybavený výtokom pre napojenie hadice na čistenie priestoru a odevov a podlahovou vpusťou.

Z priestoru filtra je prístupná miestnosť vybavená WC misou a predsieň vybavená výlevkou a umývadlom.

Sklad odpadu je chladený uzatvorený priestor prístupný z exteriéru.

Na 2.N.P. bude umiestnená dielňa údržby vybavená pracovným stolom, kompresorovňa a sklad pracovných pomôcok.

Zázemie pre obsluhujúci personál pozostáva zo šatne vybavenej sprchou a umývadlom a šatníkovými skrinkami s oddelenou časťou pre oblečenie v práci a lavicou. Ďalej z dennej miestnosti vybavenej kuchynskou linkou s drezom, dvojplatničkou a chladničkou. Pohotovostné WC bude vybavené závesnou WC misou a umývadlom s pákovou batériou. Tieto priestory sú súčasťou už vybudovanej časti Farma Turová - Predajné miesto, ktoré sa budú používať aj pre potreby malokapacitného bitúnku.

Technológia hlavnej výroby

Hlavnou činnosťou prevádzky bitúnku hovädzí dobytok, ovce, bude porážka hovädzieho dobytku a oviec, ich následná porážka, predaj čerstvého mäsa v malospotrebiteľských baleniach a v menšej miere v hovädzích štvrťkách alebo polovičkách (barany, ovce).

Druh určenia :

- mäso na predaj v predajni,
- mäso na expedíciu v rozsahu podľa dopytu.

Produkcia hlavných výrobkov :

- čerstvé mäso (hovädzie štvrťky, ovce),
- kože hovädzie, kože ovčie.

Produkcia vedľajších výrobkov - odpadné látky

- technologické odpadné vody,
- bachorové obsahy,
- krv z porazených zvierat, konfiškáty.

Potreba surovín :

- kapacita bitúnku 30VDJ/týždeň
- ročná kapacita 1560 VDJ t.j. 780 t v živom
- druh porázaných zvierat : hovädzí dobytok a ovce.

Zabudovanie technológie :

- zhromažďovací priestor pred porážkou,
- preháňacej uličky,
- porážky hovädzieho dobytku , oviec,
- závesných dráh,
- plocháčových dráh,
- hygieny prevádzky – čistenie priestorov,
- ohrevu vody,
- chladenia mäsa (chladiarne),
- prevádzky chladeného skladu odpadu a koží a odvozu kafilerických odpadov.

Z dispozičného hľadiska bitúnok tvorí: príjem zvierat cez vyskladňovaciu rampu, preháňaciu uličku do koterca príjmu zvierat pred porážkou, prechodovou uličkou budú zvieratá prehnané do porážkárne, kde sa odporazia, po vykvrvení stiahnu z kože a vykolia. Bachory hovädzieho dobytku budú vyčistené, presunuté do drážkárne k spracovaniu, vnútorný obsah bachorov bude vyvezený do kontajnerového zásobníka hnoja a konfiškáty budú premiestnené do skladu konfiškátov, odkiaľ budú prevezené do kafilerického boxu k skladovaniu v chladiacom priestore.

Na porážkárňu nadväzuje chladených sklad hovädzích štvrtiek a baraních polovičiek, a následne chladiareň mäsa vo vise.

Mäso z chladiarne bude expedované cez expedičnú miestnosť do miestnosti rozrábkárne a odtiaľ do chladeného skladu rozrobeného mäsa alebo priamo do priestoru predajne. Alternatívne bude mäso z chladiarne cez miestnosť expedície naložené vo forme hovädzích štvrtiek alebo baraních polovičiek do dopravných prostriedkov určenými na prevoz mäsa priamo k spotrebiteľovi alebo do obchodnej siete.

Chladiareň pozastaveného mäsa a chladiareň hovädzích štvrtiek a baraních polovičiek budú vybavené výparníkmi napojenými na chladiace jednotky umiestnené na fasáde objektu. V priestoroch objektu Predaj z dvora sú už vybudované sociálne zariadenia – šatňa zamestnancov, sprcha, WC , denná miestnosť pre zamestnancov a kancelária. Vykurovanie objektu je zabezpečené teplovodným podlahovým vykurovaním pričom zdrojom teplej vody je elektrický kotol. Priestory porážkárne, miestnosti na vnútornosti budú v zimnom období temperované.

Popis technológie porážky hovädzieho dobytku

V omračovacom boxe, ktorý nadväzuje na koterec príjmu zvierat pred porážkou a H uličku sa kus omráči omračovacím prístrojom, po otvorení dverí boxu sa kus vyvalí mimo priestor boxu. Tu sa za zadnú nohu pomocou retiazky uviaže na kladku pojazdného kladkostroja, zdvihne sa do vykrovacej výšky a presunie nad vykrovací vozík , kde sa vykvrví.

Odsunie sa a zvesí na pripravený pojazdný opracovací vozík. Na opracovacom vozíku sa prevedie postupné opracovanie končatín, ich oddelenie, ďalej sa postupne stiahne koža z nožín, brucha a bokov a po oddelení rohov i z hlavy. Uvoľní sa pažerák a prereže sa spona panvová. Spustí sa rozporka (na dvojlanovom kladkostroji) a dvoma trojhákmi sa zahákne kus za šľachy zadných nôh. Vyzdvihne sa do úrovne ramien (zadné nohy)

opracuje sa konečník, rozreže sa koža vzadu a čiastočne sa stiahne. Upevnením retiazky do viazacích kruhov v podlahe sa koža postupným zdvíhaním rozporky stiahne. Alternatívne je možné tento spôsob nahradiť spracovaním vo vise pričom opracovaný kus hovädzieho dobytku sa upevní vo vise, zadné končatiny sa rozťahnu a vyššie spomenuté operácie sa vykonajú z pohyblivej plošiny.

Kusu visiacemu na trojhákoch rozporky sa oddelí hlava, vykolí sa, vyberú sa droby a po prehliadke sa zavesia na pripravené koše na droby. Potom sa kus rozpolí, rozštvrtí. Na záver kus postupuje veterinárnu prehliadku, po následnej kontrole bude veterinárom vypálená príslušná veterinárna pečiatka.

H ¼. sa prevezú do nadväzujúceho chladeného skladu pozastaveného mäsa s priestorovou teplotou 0° až 3°C.

Popis technológie porážky oviec

Ovce z koterca pre príjem zvierat sa presunú do omračovacieho priestoru, pomocou omračovacích klieští sa omráčia a navesia na elevátor a následne na opracovaciu dráhu. Nasleduje vykrvenie do predom pripravenej nádoby, oddelí sa hlava a stiahne z kože. Kus sa vykolí, vo vnútri sa opláchne a prevesí na stromčeky a odsunie sa do chladeného priestoru..

Chladenie

Chladiareň hovädzích štvrtiek a baraních polovičiek a chladiareň pozastaveného mäsa budú vybavené výparníkmi napojenými na chladiace jednotky umiestnené na fasáde objektu.

Výparníky budú namontované pod stropom, kondenzát bude odvádzaný do kanalizačného systému.

Ovládací elektronický panel je vyvedený separátne pre každú miestnosť podľa požiadaviek obsluhy.

Čerstvé mäso musí byť bezprostredne po prehliadke post mortem vychladené a uchovávané pri konštantnej teplote + 7° C ak ide o telá a diely mäsa a najviac + 3° C, ak ide o vedľajšie jatočné produkty.

Odvetranie prevádzkových priestorov

Odvetranie priestorov porážky bude prevedené vetraním cez stavebné otvory a axiálnym ventilátorom o výkone cca. 1000 m³/hod. a príkone motora cca. 100 W, odvetranie miestnosti na vnútornosti ventilátorom o výkone cca. 1 000m³/hod. a príkone motora cca. 90W.

Ventilátory budú vybavené ventilačnými mriežkami.

Expedícia hotových výrobkov

Produkcia hlavných výrobkov :

- čerstvé mäso v malospotrebitel'ských baleniach a v hovädzích štvrtkách a baraních polovičkách.

Druh určenia :

- mäso na predaj v malopredajni
- mäso na expedíciu v rozsahu podľa dopytu

Čerstvé mäso sa bude prepravovať v dopravných prostriedkoch vybavených hermetickým uzatváracím systémom, počas celej prepravy budú dodržané požadované teploty.

Kože hovädzie, kože ovčie

Kože z HD, oviec budú skladované v sklade koží, kde budú zasolené a do 24 hodín budú odvezené k spracovaniu.

9.Zdôvodnenie potreby navrhovanej činnosti v danej lokalite

Ing. Peter Badiar, súkromne hospodáriaci roľník sa v rámci poľnohospodárskej výroby zameriava na ekologický chov hovädzieho dobytku ktorý plánuje rozšíriť aj o chov oviec. V rámci systému budovania potravinárskych prevádzok a predaja konečnému spotrebiteľovi, ktorý vstúpil do platnosti 1. novembra 2011, bol umožnený predaj rastlinných a živočíšnych produktov vrátane spracovaných výrobkov. Stanovené pravidlá dovoľujú rozvíjať výrobné a spracovateľské kapacity (napr. občasné bitúňky, rozrábkarne, mliekarne a iné výrobné potravín) za konštrukčných, prevádzkových a technologických výnimiek (nižšie výrobné náklady) pri dodržaní hygienických podmienok.

Ing. Peter Badiar, súkromne hospodáriaci roľník pripravuje priamy predaj a dodávanie malého množstva prvotných produktov živočíšneho pôvodu - mäsa konečnému spotrebiteľovi a iným maloobchodným prevádzkarniam.

Priaznivé vplyvy

Navrhovaná činnosť svojím určením a polohou i funkčnou náplňou prispieva k využitiu existujúcich objektov hospodárskeho dvora Turová a zvyšuje efektivitu poľnohospodárskej prvovýroby, pričom spĺňa požiadavky platnej územnoplánovacej dokumentácie, ktorá predmetné územie predurčuje pre poľnohospodársku výrobu. Existujúce objekty a príslušné priestory, na ktorých je uvažovaná výstavba, poskytujú primerané priestorové podmienky pre umiestnenie prevádzky bitúnku s vyhovujúcou dopravnou dostupnosťou. Domáca produkcia vedie k tvorbe nových pracovných miest, ale i k zvýšeniu podielu slovenských potravín na trhu.

Negatívne vplyvy

Nepriaznivými faktormi, ktoré činnosť do územia prináša je zriadenie stredného zdroja znečisťovania ovzdušia a potencionálne šírenie pachových látok do okolia prevádzky. Vzhľadom na technológiu bitúnku a jeho vzdialenosť od obytnej zóny obce, trasovanie prístupových komunikácií, prevádzka bitúnku nebude významným zdrojom pachových emisií do ovzdušia.

10.Celkové náklady

Predpokladané celkové náklady plánovanej investície (stavba a technológie) sú na úrovni odborného odhadu vyčíslené vo výške cca 300 000 € s DPH.

11.Dotknutá obec

Tab. č.2

Názov obce	Budča
Kód katastrálneho územia/číslo obce	518204 - Budča
Číslo katastrálneho územia	807125 - Budča
Okres	Zvolen

Číslo okresu	611
Mapový list M 1:10 000	36-32-11

12.Dotknutý samosprávny kraj

Banskobystrický samosprávny kraj

13.Dotknuté orgány

Tab. č.3

Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky
Úrad banskobystrického samosprávneho kraja
Obvodný úrad životného prostredia Zvolen
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Zvolene
Regionálna veterinárna správa Zvolen
Obvodný úrad pre cestnú dopravu a pozemné komunikácie vo Zvolene
Obvodný úrad Zvolen odbor krízového riadenia
Okresné riaditeľstvo hasičského a záchranného zboru Zvolen
Obecný úrad Budča
Obecný úrad Turová

14.Povoľujúce orgány

Obecný úrad Budča

15.Rezortný orgán

Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky
--

16.Druh požadovaného povolenia navrhovanej činnosti podľa osobitných predpisov

Stavebné povolenie podľa zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov.

Základný rámec environmentálnych právnych predpisov pre navrhovanú činnosť :

- zákon č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 223/2001 Z. z. o odpadoch v znení neskorších predpisov,
- zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 137/2010 Z. z. o ovzduší,
- zákon č.355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia v znení neskorších predpisov.

- zákon č.488/2002 Z.z. o veterinárnej starostlivosti a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- vyhláška MZ SR č. 549/2007 Z.z. ktorým sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí
- vyhláška MŽP č.283/2001 Z.z. o vykonaní niektorých ustanovení zákona o odpadoch v znení neskorších predpisov,
- vyhláška MŽP SR 284/2001 Z. z., ktorou sa ustanovuje Katalóg odpadov v znení neskorších predpisov,
- VZN obce Budča o odpadoch.

17.Vyjadrenie o vplyvoch presahujúcich štátne hranice

Realizácia navrhovanej činnosti nebude vzhľadom na svoje umiestnenie a charakter produkovať emisie alebo iné vplyvy, ktoré by prispievali k diaľkovému znečisteniu alebo cezhraničnému negatívnemu vplyvu na zložky životného prostredia susedných štátov.

III. Základné informácie o súčasnom stave životného prostredia dotknutého územia

1.Charakteristika prírodného prostredia

Abiotický komplex krajiny

1.1.Geomorfológia

Regionálne geomorfologické členenie

Podľa geomorfologického členenia Slovenska (Mazúr, 1980) zaradíme skúmané územie nasledovne :

Sústava	- Alpsko-himalájska
Podsústava	- Karpaty
Provincia	- Západné Karpaty
Subprovincia	- Vnútorne západné Karpaty
Oblasť	- Slovenské stredohorie
Celok	- Pliešovská kotlina

Obec Budča sa nachádza na južnom úpätí Kremnických vrchov v malej trojuholníkovej Budčianskej kotline na náplavových kuželoch, prechádzajúcich do pravobrežných terás rieky Hron. Kremnické pohorie zo západu sa tu stretáva s Pliešovskou kotlinou v južnej časti a pohorím Javorie na východnej časti katastra. Najnižšia nadmorská výška je 275 m v údolí Hrona a najvyšší bod je 579 m n. m v Národnej prírodnej rezervácii Boky. Zaujímavá lokalita sa nachádza na SZ okraji katastra obce Budča v kontakte s obcou Turová v nadmorskej výške 338 m.

1.2.Geologická charakteristika

Územie obce Budča zaberajú dve geologické formácie – Kremnické vrchy, oddiel Turovské predhorie a aluviálna niva rieky Hron.

Pliešovskú kotlinu budujú najmä zvetraliny menej odolných treťohorných sopečných hornín – andezitových tufových aglomerátov, tufov a tufitov, ktoré sú spravidla prikryté štvrtohornými sprašovými a svahovými hlinami. V inundačnej oblasti vodných tokov sa nachádzajú aluviálne náplavy. Kotlina má prevažne pahorkatinové dno rozčlenené sieťou nie veľmi hlbokých dolín a širokých chrbtov. Vznikla po ukončení sopečnej činnosti v dôsledku poklesu vonkajšími (exogénnymi) geologickými silami zarovnaného a vnútornými geologickými silami (tektonicky) na kryhy rozlámaného povrchu.

Súčasný tvar jej povrchu sú výsledkom pôsobenia erózne-akumulačných procesov. Na erózii dna kotliny mali značný podiel potoky, z ktorých najvýznamnejším sú Krupinica (vlieva sa do Ipľa) a Neresnica (vlieva sa do Slatiny). Mierne skony svahov boli odlesnené a poľnohospodársky využívané už od mladšej kamennej doby (neolitu).

Geologický podklad Turovského predhoria je vulkanického pôvodu s prevahou andezitov a ich pyroklastík.

V blízkosti riešeného územia sa stretávajú tri kotliny - Zvolenská, Pliešovská a Žiarska. Stretávajú sa tu tiež tri pohoria – Kremnické vrchy, Javorie a Štiavnické vrchy.

Ložiská nerastných surovín

Na území katastra obce nie sú evidované žiadne ložiská nerastov ani evidované staré banské diela a nie je určené ani žiadne prieskumné územie pre vyhradený nerast.

1.3.Inžinierskogeologická charakteristika

Širšie záujmové územie patrí podľa schémy inžinierskogeologických regiónov (Atlas krajiny SR, 2002) do regiónu neogénnych vulkanitov a z hľadiska inžinierskogeologickej rajonizácie podľa rajónov predkvartérnych hornín do rajónu vulkanoklastických hornín.

Rajón pyroklastických hornín (Vp)

Neovulkanické pyroklastické horniny sú zastúpené redeponovanými ryodacitovými tufmi Strelníckej formácie. Redeponované ryodacitové tufy tvoria súvrstvie hrubé asi 60 m. Tufy sú vrstevnaté s nepravidelným zrnitostným striedaním - hrúbka vrstiev kolíše od 10 dm do niekoľko metrov. Sú šošovkovito - eróziívne až výmoľovo zvrstvené. Andezitové konglomeráty sa vyskytujú vo forme šošoviek. V rámci redeponovaných tufov sa vyskytujú aj napadané pemzové tufy o mocnosti niekoľko dm až do 3 m, prípadne aj polohy epiklastických siltovcov a ílovcov. Redeponované tufy a tufity považujeme za poloskalné horniny (podľa STN 73 1001 - R5-R6), ktoré sú slabo odolné voči procesom zvetrávania a na povrchu sú zvetrané až rozložené. Proces tektonického porušenia nie je veľmi silný, o čom svedčí slabá až stredná puklinovitosť. Priepustnosť komplexu ako celku je pomerne malá.

1.4.Geodynamické javy

Geodynamická stavba, členitosť terénu a vysoký úhrn zrážok podmienili vznik a vývoj viacerých geodynamických javov. Z exogénnych geodynamických javov v širšom záujmovom území sú evidované fluviálne a stráňové procesy, zosuvné procesy, výmoľová

erózia. Na základe hodnotenia geologického podložia predmetného územia môžeme konštatovať, že samotná lokalita je geodynamicky stabilná. Na lokalite navrhovanej stavby aj jej blízkom okolí neboli pozorované geodynamické javy a procesy.

K najvýznamnejším endogénnym javom patria tektonické pohyby a zemetrasenia.

Územie Slovenska sa rozdeľuje do zdrojových oblastí seizmického rizika, ktoré sú stanovené podľa stupňa minimálneho lokálneho rizika, pričom sa riziko v jednej oblasti predpokladá ako konštantné. Podľa STN 730036 "Seizmické zaťaženie stavieb", prináleží predmetné územie do zdrojovej oblasti seizmického rizika 4, ku ktorej je v zmysle uvedenej normy priradené základné seizmické zrýchlenie $a_r = 0,3 \text{ m.s}^{-2}$.

V zmysle seizmotektonickej mapy Slovenska (príloha A2 normy) sa jedná o územie patriace do 7° MSK-64.

1.5. Klimatická charakteristika

Podľa makroklimatickej klasifikácie (Atlas krajiny SR, 2002) patrí záujmové územie do oblasti teplej (priemerne 50 viac letných dní za rok s denným maximom teploty vzduchu $\geq 25^\circ\text{C}$), okrsku T7, teplý mierne vlhký s chladnou zimou (januárový priemer teploty vzduchu $\leq -3^\circ\text{C}$).

Teplotné pomery

Priemerná ročná teplota vzduchu je od $-6,5^\circ\text{C}$ v januári do $20,5^\circ\text{C}$ v júli v závislosti od nadmorskej výšky. Priemerné ročné zrážky sa pohybujú od 530 do 600 mm. Priemerná oblačnosť je okolo 61 %. Počet jasných dní je približne 49 a počet zamračených dní je asi 122. počet dní so snehovou pokrývkou a rýchlosť vetra tak ako teplota vzduchu a zrážky výrazne kolíšu v závislosti od nadmorskej výšky.

V nasledujúcej tabuľke sú uvedené priemerné mesačné hodnoty teploty zo stanice Sliač, ktorá je najbližšie situovanou klimatickou stanicou s pozorovaním v poslednom období.

Tab.č.4 Priemerné mesačné hodnoty teploty zo stanice Sliač za obdobie 2000 - 2004 ($^\circ\text{C}$)

rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
2000	-4,6	-0,1	3,3	11,9	15,8	18,7	17,5	19,9	13,4	11,1	6,8	0,5
2001	-1,3	-0,7	4,3	8,7	15,8	16,6	20,2	19,9	12,7	11,5	1,6	-7,1
2002	-4,3	1,9	5,0	8,6	16,7	18,8	20,8	19,1	13,0	7,5	4,9	-3,5
2003	-4,0	-5,8	3,2	8,2	16,7	20,2	20,5	20,3	14,2	6,1	5,0	-1,3
2004	-6,1	0,0	3,3	1,2	12,4	16,5	18,7	18,4	13,1	10,0	4,4	-0,8

Zdroj: Ročenka poveternostných pozorovaní meteorologických staníc, SHMÚ, 2005

Priemerný ročný zrážkový úhrn referenčnej aktuálnej evapotranspirácie v oblasti Zvolena predstavuje 462 mm, čo je 65,7 % z priemerného ročného zrážkového úhrnu. Najvyššie priemerné mesačné hodnoty referenčnej aktuálnej evapotranspirácie sú v mesiaci jún (85 mm, t.j. 18,4 %) a júl (80 mm, t.j. 17,3 % z priemerného ročného úhrnu referenčnej aktuálnej evapotranspirácie). Najnižšie priemerné hodnoty sú v mesiacoch január a december (rovnako po 2 mm, t.j. po 0,4 % z priemerného ročného úhrnu referenčnej aktuálnej evapotranspirácie).

Tab.č.5. Mesačné úhrny zrážok zo stanice Sliach za obdobie 2000 - 2004 (mm)

Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Priemer
2000	30,9	46,5	112,1	45,0	33,3	44,6	64,6	20,2	24,2	41,1	98,9	50,6	612,0
2001	74,1	27,2	66,5	51,4	24,3	55,2	135,5	65,7	154,2	13,2	50,9	52,2	770,4
2002	18,2	61,7	25,7	31,7	62,9	65,3	167,2	106,6	60,2	89,1	50,4	65,9	804,9
2003	48,3	16,1	3,8	28,0	81,7	11,7	146,5	20,7	18,6	68,1	35,1	25,3	503,9
2004	62,0	41,3	35,6	58,6	84,5	117,5	75,0	46,7	29,8	50,2	55,0	47,1	703,3

Zdroj: Ročenka poveternostných pozorovaní meteorologických staníc, SHMÚ, 2005

Priemerná oblačnosť je okolo 61 %. Počet jasných dní je približne 49,2 a počet zamračených dní asi 122,1. Charakteristické pre územie sú inverzie vzduchu a hmly v údolí Hrona.

Tab. č.6 Priemerný počet so snehovou prikrývkou (2001) v stanici Sliach

Mesiac	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	Rok
	0,1	0,4	3,6	15,7	26,4	23,0	14,1	1,1	0,1	84,5

Zdroj SHMÚ

Veterné pomery

Vietor patri medzi najvýznamnejšie klimatické faktory. Najviac dní so silnými vetrami je v jarnom období, najmenej v období jesennom. Značný vplyv na klimatické pomery územia má geografická poloha a nadmorská výška. Územie je súčasťou širšej oblasti ležiacej na rozhraní oceánskych a kontinentálnych vplyvov, kde sa v priebehu roka niekoľkokrát vystriedajú vzduchové hmoty rozličných vlastností.

V kotline prevládajú severozápadné až západné vetry (14 – 30 % podiel), potom severovýchodné vetry. Najmenej časté sú severné, južné a východné vetry. Priemerná rýchlosť vetra je $4,5 - 4,8 \text{ ms}^{-1}$. Bezvetrie je okolo 9 % meraní. Z hľadiska prúdenia vetrov a situovania navrhovaného malokapacitného bitúnku prevládajúce smery vetrov v údolí vodného toku Turová vejú v smere toku a odnášajú prípadné pachové emisie z hospodárskeho dvora Turová v smere na JV od sídelnej časti obce Turová.

1.6.Pôda

Z hľadiska pôdno-ekologických oblastí predmetná lokalita patri do oblasti – Karpaty, podoblasti – kotliny stredne vysokého stupňa, regiónu – Pliešovská kotlina.

Vo vulkanickej časti Turovského predhoria prevládajú najmä kambizeme s nie veľkou kvalitou a v aluviálnej časti Hrona sú to prevažne fluvizeme s vyššou kvalitou.

Kambizem je zastúpená subtypmi: typická – nasýtená, nenasýtená, pseudoglejová, luvizemná, andozemná a pelická.

Fluvizeme, t.j. natečené pôdy, ktoré sa vyvinuli na riečnych naplaveninách. V dôsledku ďalších faktorov ovplyvňujúcich pedogenézu, najmä však pôsobenia hydrosféry (hlavne podzemného toku Hrona) je evidentná diferenciácia pôdnych subtypov, konkrétne fluvizeme glejovej. Proces oglejenia fluvizeme je jednoznačným prejavom pôsobenia vysokej hladiny podzemnej vody, čo v minulosti iste spôsobovalo sezónne zaplavenie pôd v tomto úseku Hrona.

Podľa § 2 písm. b) zákona č.220/2004 Z.z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov je poľnohospodárskou pôdou produkčne potenciálna pôda evidovaná v katastri nehnuteľností ako orná pôda, chmeľnice, vinice, ovocné sady, záhrady a trvalé trávne porasty.

Pozemky, ktoré sú situované v hospodárskom dvore Turová sa nachádzajú v katastrálnom území Budča v mimo zastavaného územia obce k 1.1.1990 a vzhľadom na svoj charakter nepredstavujú pozemky s typickým poľnohospodárskym využitím. Podľa výpisu z katastra nehnuteľností LV č. 1670 je pozemok p.č. 1331 evidovaný pod druhom : zastavané plochy a nádvoria z čoho vyplýva, že sa nejedná o poľnohospodársku pôdu.

1.7.Hydrologická charakteristika

Povrchové vody

Z hľadiska širších vzťahov záujmové územie prislúcha do úmoria Čierneho mora a povodia toku Hron, kde je odvodňované vodným tokom Turová potok (4-23-04-006). Vodný tok je pravostranný prítok Hrona, meria 10,3 km a je tokom III. rádu. Pramení v Kremnických vrchoch, v podcelku Flochovský chrbát, na juhozápadnom svahu Poruby (698,0 m n. m.) v nadmorskej výške okolo 675 m n. m., v lokalite Dolná Poruba. Najprv tečie severojužným smerom, sprava priberá prítok z oblasti Farskej lúky a pokračuje dolinou Selce. Preteká podcelkom Turovskej predhorie, postupne sa stáča na juhovýchod a preteká obcou Turová. Na jej území priberá pravostranný prítok z obce Trnie a stáča sa na juh. Pokračuje cez obec Budča, z pravej strany priberá Kremenský potok a napokon vteká do severného výbežku Pliešovskej kotliny. Do Hrona ústi južne od obce Budča v nadmorskej výške cca 271,5 m n. m..

Podľa typu režimu odtoku patrí územie do stredohorskej oblasti so snehovo-dažďovým režimom odtoku s akumuláciou v mesiacoch november až marec, vysokou vodnosťou v apríli až máji, najvyššími prietokmi v máji a najnižšími prietokmi v januári až februári prípadne septembri a októbri.

Hydrologické údaje na vodnom toku Turová sa nesledujú. Na Hrone je najbližší sledovaný bilančný profil v Budči rkm 148,20 s priemerným dlhodobým ročným prietokom $Q_a = 38,145 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$ a hydrologickým poradím 4-23-04.

Podzemné vody

Základnou hodnotiacou jednotkou vodohospodárskej bilancie podzemných vôd Slovenska je hydrogeologický región s jeho následným detailným členením. Podľa platnej hydrogeologickej rajonizácie je územie Slovenska rozdelené na 142 hydrogeologických regiónov.

Územie obce Budča patrí do troch regiónov:

- Q 080 kvartér nivy Hrona a Slatiny (údolná niva Hrona) so zásobami $2 - 4,99 \text{ l/s}^{-1}$
- NQ 081 neogén Zvolenskej kotliny (východná časť k. ú.) so zásobami $0,2 - 0,99 \text{ l/s}^{-1}$
- V 082 neovulkanity Kremnických vrchov (severná a západná časť k. ú.) so zásobami $0,5 - 0,99 \text{ l/s}^{-1}$

Pre hydrologické pomery je určujúca geologická stavba územia. Hydrogeologická charakteristika územia súvisí s geologicko-litologickou charakteristikou podložia.

Región Q 080 kvartér nivy Hrona a Slatiny (údolná niva Hrona) je charakteristický medzizrnovou priepustnosťou. Región sa tiahne po oboch stranách Hrona, ako aj pozdĺž

Slatiny od Kriváňa po jej ústie. Šírka nivy Hrona sa pohybuje od niekoľko 100 m v úseku medzi pohoriami po 2 km v kotlinách. Mocnosť kvartérnych uloženín je 4-8 m, štrkopieskový vodonosný horizont je pokrytý 0,5 – 3 m hrubými náplavami Hrona. Priepustnosť kvartérnych sedimentov je vysoká.

Kvalita podzemných vôd kvartérnych sedimentov v nive Hrona a Slatiny je negatívne ovplyvňovaná kvalitou povrchovej vody v tokoch a antropogénnou činnosťou v povodí. Nie sú vhodné na hromadné zásobovanie pitnou vodou.

Región NQ 081 neogén Zvolenskej kotliny (východná časť k. ú.) je charakteristický medzizrnovou priepustnosťou.

Región V 082 neovulkanity Kremnických vrchov (severná a západná časť k. ú.) je charakteristický puklinovou priepustnosťou.

Generálne prúdenie podzemných vôd prevláda v smere k riečištiu Hrona so zmenami smerovania pri prestupe podzemných vôd zo svahov a bočných dolín.

Vodné plochy

Priamo na záujmovej lokalite ani v blízkom okolí sa nevyskytujú vodné plochy.

Osobitné vody (vody, ktoré sú vyhlásené za prírodné liečivé zdroje a za prírodné zdroje minerálnych stolových vôd).

Do severovýchodnej časti k. ú. Budča zasahuje II. stupeň ochranné pásmo prírodných liečivých zdrojov v Kováčovej a v Sliachi. Vymedzené je v zmysle zákona č. 538/2005 Z.z. o zdravotnej starostlivosti a vyhlášky MZ SR č. 551/2005 Z.z. V k. ú. Budča má ochranné pásmo tvar lichobežníka s plochou cca 44 ha. Toto ochranné pásmo chráni hydroekologický kolektor minerálnej vody. V tomto území sú zakázané všetky činnosti, ktoré by mohli negatívne ovplyvniť fyzikálne, chemické, biologické a mikrobiologické vlastnosti, využiteľné množstvo, výdatnosť a zdravotnú bezchybnosť prírodného liečivého zdroja.

Záujmová lokalita navrhovaná na umiestnenie malokapacitného bitúnka je vzdialená cca 1 km od hranice II. stupňa ochranného pásma prírodných liečivých zdrojov v Kováčovej a v Sliachi.

Vodohospodársky chránené územia

Záujmová lokalita sa nachádza v areáli hospodárskeho dvora mimo územie chránenej vodohospodárskej oblasti. Najbližšie chránená vodohospodárska oblasť je Chránenej vodohospodárskej oblasti Nízke Tatry – západ.

Vodárenské toky

Vyhláška MŽP SR č. 211/2005 Z.z., ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov stanovila vodný tok Hron s číslom hydrologického poradia 4-23-01-001 za vodohospodársky významný tok. Ochranné pásmo rieky Hron je stanovené 10 m od brehovej čiary.

Citlivé a zraniteľné oblasti

Zraniteľné oblasti sú poľnohospodársky využívané územia, z ktorých odtekajú vody zo zrážok do povrchových vôd alebo vsakujú do podzemných vôd, v ktorých je koncentrácia dusičnanov vyššia ako 50 mg l⁻¹ alebo sa môže v blízkej budúcnosti prekročiť.

Podľa nariadenia vlády SR č. 617/2004 Z.z., ktorým sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti je v katastri obce Budča vymedzená zraniteľná oblasť.

Zraniteľná oblasť môže byť využívaná v súlade s programom poľnohospodárskych činností vyhláseným vyhláškou MP SR č. 392/2004 Z. z.

Záujmová lokalita je situovaná v hospodárskom dvore Turová mimo poľnohospodársky využívanú pôdu a mimo vymedzenú zraniteľnú oblasť.

Biotický komplex krajiny

1.8. Rastlinstvo

Podľa fytogeografického členenia Slovenska (Futák 1984) patrí flóra hodnoteného územia do oblasti západokarpatskej flóry (Carpaticum occidentale), obvodu predkarpatskej flóry (Praecarpaticum), okresu Slovenské stredohorie, podokresu Kremnické pohorie.

Potencionálna prirodzená vegetácia záujmového územia a blízkeho okolia

Základnú predstavu o vegetačnom kryte širšieho územia poskytuje mapa Potencionálna prirodzená vegetácia (Maglocký, 2002, Atlas krajiny), ktorá znázorňuje potenciálnu vegetáciu. Potencionálna vegetácia je vegetácia, ktorá by sa vyvinula za súčasných klimatických, edafických a hydrologických podmienok, keby človek do vývojového procesu nijakým spôsobom nezasahoval. V daných podmienkach, až na stanovištia na holých skalách a otvorených vodných hladinách, by sa vyvinuli lesné rastlinné spoločenstvá ako stabilný autoregulačný systém. Potenciálna prirodzená vegetácia je jedným zo základov pre vymedzenie ekologicky významných segmentov krajiny. Skladba a štruktúra prírodného prostredia ako ekologického vegetačného potenciálu daného stanovišťa je dôležitá pre plánovanie využitia záujmového územia v súlade s prírodnými podmienkami a rešpektovaním ich zákonitostí.

Širšie územie je charakteristické výskytom vegetačných jednotiek:

C - karpatské dubovo-hrabové lesy (Carici pilosae-Carpinetum)

Al - lužné lesy podhorské a horské (Alnenion glutinoso-incanae, Salicion triandrae, S. eleagni..)

Reálna vegetácia je územia je výrazne ovplyvnená dvoma prírodnými činiteľmi – podnebie a geologické podmienky. Na vývoj rastlinných spoločenstiev a ich druhové zloženie malo vplyv osídľovanie územia. Celé územie bolo pôvodne pokryté lesmi. Potoky lemovali jelšiny a vrbiny. Na výmokoch a prameniskách sa udržiavali močiarne a vlhkomilné rastlinné druhy. Po príchode človeka pôvodné lesy ustúpili, nahradené boli lúkami, pasienkami a poliami. Do bučín a jedlín boli vtrúsené aj dubiny, nastúpili zväčša smrekové monokultúry. V ich poraste na výhodných stanovištiach sa lokálne nachádzajú bučinové a smrečinové druhy: chľpaňa lesná, jarmanka väčšia, podbelica alpínska, ostružina malina, zubačka cibul'konosná, veronika horská, kyslička obyčajná a pod. Na živiny chudobné stanovištia upozorňuje metlica krivoľaká. Vodné toky sprevádzajú brehové porasty s jelšou sivou, jaseňom štíhlým, rôznymi druhmi vrb a topoľom osikovým. Lipy jasene, bresty a duby a ich skupiny boli do katastrálneho územia donesené umelo. Porasty lúk a pasienkov tvoria najmä trávy traslica prostredná, tomka voňavá, kostrava lúčna, ovsík obyčajný, timotejka lúčna, reznáčka laločná, psiarka lúčna, mätonoh trváci a na pasienkoch psica tuhá a hrebienka obyčajná. Typicky lúčne druhy sú margaréta biela, ďatelina lúčna, skorocel kopijovitý, štiav kyslý, zvonček rozkladitý, klinček slzičkový. Na

nekosené lúky nastupujú jednoliate porasty ľubovníka škvrnitého. V jeseň sa na lúkach vyskytuje jasienska obyčajná. Častá je aj snežienka jarná.

Hospodársky dvor Turová sa nachádza na SZ okraji katastra obce Budča v kontakte s obcou Turová na okraji jej zastavanej časti. Záujmová lokalita je biotopom ľudských sídiel, nachádza sa tu len vo veľmi obmedzenej miere niekoľko synantropných druhov rastlín ako napr. pýr plazivý (*Agropyron repens*), vratič obyčajný (*Chrysanthemum vulgare*), kostihoj lekársky (*Symphytum officinalis*), púpava lekárska (*Taraxacum officinale*). Na záujmovej lokalite (hospodársky dvor) sa nenachádzajú chránené druhy rastlín ani významné biotopy uvedené v prílohách vyhlášky MŽP SR č. 24/2003, ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Vzhľadom na charakter priestoru je aj ich potenciálny výskyt vylúčený.

1.9. Živočíšstvo

Zo zoogeografického hľadiska fauna širšieho záujmového územia prináleží podľa limnického biocyklu do pontokaspickej provincie, podunajského okresu, stredoslovenskej časti. Podľa zoogeografického členenia terestrický biocyklus fauna širšieho záujmového územia prináleží do provincie listnatých lesov, podkarpatského úseku (Atlas krajiny SR, 2002).

Geologické podmienky, charakter klímy a aktivity človeka mali rozhodujúci vplyv na formovanie rastlinných biocenóz v území katastra. Najrozsiahlejším biotopom katastrálneho územia je biotop lesov. Okrem bežných vtákov v lesoch žijú tu aj drobné vzácne cicavce ako plh lesný, veverica obyčajná a pod. K pôvodným zástupcom fauny patrí aj sviňa divá, jeleň obyčajný a srnec hôrny, ktorý je v tejto oblasti najpočetnejšou poľovnou zverou. Zo skupiny mäsožravcov sa najčastejšie vyskytuje líška obyčajná, kuna lesná, občas sa do územia zatúla aj medveď hnedý. Z nižších stavovcov, najmä na zamokrených plochách a v blízkosti vôd trvale žijú obojživelníky ako skokan hnedý a salamandra škvrnitá. Na lúčnych enklávach je bežný koník červenokrídly, mravce, pavúky, bystrušky, svižníky a iný hmyz. Z motýľov sa vyskytuje bábočka pávooká, bodliaková a admirálska a pod. Dostatočné plošné zastúpenie majú biotopy poľí a lúk. Typickými predstaviteľmi sú hraboš poľný a zajac poľný. Vzácnjšie sa vyskytuje jarabica obyčajná, prepelica obyčajná. Z vtákov je typickým obyvateľom škovránok obyčajný, za potravou sem zalietávajú dravce, vrany straky, netopiere a pod. Z plazov sa vyskytuje vretenica obyčajná, jašterica obyčajná a živorodá a slepúch. Do biotopov tečúcich vôd patrí hlavne tok Hrona a menších potokov Turová a Veľký Sietenec, ale aj menších bezmenných prítokov. Početné sú hlaváč obyčajný a pásoplutvý, pstruh potočný, hrúz obyčajný. Nezriedkavý je aj rak riečny. Najhojnejšou rybou je ohrozený druh čerebl'a obyčajná. Z vtákov je na vodný biotop viazaný vodnár obyčajný, kačica divá. Za potravou zalietávajú bociany čierne, trasochvosty biele a horské. Na vody potokov a alúvium Hrona je viazaná užovka obyčajná, drozd čvikotavý, mäkkýše, červy, hmyz a pod. Zaujímavým biotopom je biotop ľudských sídiel, zaberá intravilán obce. Medzi typických nepríjemných obyvateľov patrí myš domová, potkan obyčajný, z mäsožravcov kuna skalná, lasica obyčajná, hranostaj obyčajný. V záhradách a kopách listia zimuje jež východoeurópsky. Z vtákov hniezdia na budovách belorítka obyčajné, žltouchvosty domové. Lastovičky obyčajné si stavajú hniezda najmä v hospodárskych stavbách. Vyskytujú sa aj škorec obyčajný, žltouchvost hôrny, sýkorka veľká a belasá, zriedkavo netopiere. V záhradách na stromoch s obľubou hniezdia zeliienky obyčajné, stehlíky konôpkárske, drozdy čierne a hrdličky záhradné.

Na záujmovej lokalite je možné identifikovať len biotop ľudských sídiel, ktorý je charakteristický zástavbou, miestnymi komunikáciami a poľnohospodárskou výrobou. Pre tento druh biotopu sú dominantnou skupinou živočíchov bezstavovce a z nich hlavne hmyz. Zistené druhy bezstavovcov patria až na nepatrné výnimky medzi euryéčne, hojne a rozšírené druhy. Zloženie spoločenstiev bezstavovcov priamo odráža stav prírodného prostredia.

Záujmová lokalita je situovaná vo výrobnnej zóne hospodárskeho dvora Turová. Lokalita je z hľadiska výskytu živočíchov bezvýznamná, nakoľko je situovaná v zastavanej časti s minimálnym výskytom vegetácie. Vzhľadom na uvedené možno konštatovať, že druhy chránené podľa vyhlášky MŽP SR č. 24/2003, ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny sa na lokalite trvalo nevyskytujú.

Socioekonomický komplex krajiny

1. Krajina, stabilita, ochrana, scenéria

1.1. Súčasná krajinná štruktúra

Primárna štruktúra krajiny

Primárna krajinná štruktúra je systémom zloženým zo zložiek primárnej krajinnej štruktúry (horniny, substrát, pôdy, reliéf, vodstvo, ovzdušie, biota: živočíchy rastliny). Jednotlivé zložky predmetného územia sú v širších súvislostiach popísané v predchádzajúcich kapitolách.

Sekundárna štruktúra krajiny

Sekundárna krajinná štruktúra vzniká pôsobením človeka na primárnu krajinnú štruktúru. Tvoria ju krajinné prvky, ktoré vyjadrujeme v rôznom stupni detailizácie. Sekundárna krajinná štruktúra dotknutého územia je tvorená skupinou prírodných a technických prvkov. Často používané hľadisko pre charakterizáciu sekundárnej krajinnej štruktúry je spôsob využitia zeme (land-use). Záujmové územie predstavuje v úzkom napojení na vidiecke prostredie typickú vidiecku krajinu s vysokým stupňom poľnohospodárskeho využitia a urbanizácie v základnej sídelnej jednotke.

Detailnejšie je v najbližšom okolí záujmového územia možné identifikovať nasledovné prvky sekundárnej krajinnej štruktúry:

– dopravné línie,	– plochy individuálnej bytovej
– plochy súvislej urbanizovanej	výstavby,
zástavby (sídlo obce Turová),	– záhrady,
– poľnohospodárske objekty,	– plochy verejnej a vyhradenej zelene,
– plochy poľnohospodárskych pôdných	– nelesná drevinná vegetácia,
celkov,	– elektrovod.
– trávobylinné porasty,	
– lesné porasty,	

Záujmová lokalita pre umiestnenie navrhovanej činnosti je situovaná na okraji zastavanej časti obce Turová v areáli hospodárskeho dvora Turová. Lokalita je súčasťou územia, ktoré je využívané pre poľnohospodársku prvovýrobu. Objekt navrhovaného malokapacitného

bitúnku je navrhovaný v objekte bývalého ovčína v JZ časti hospodárskeho dvora. Hlavné sídelné územie obce Turová je situované vo vzdialenosti cca 650 m severným smerom od objektu navrhovaného bitúnku. Najbližšie obývané rodinné domy sa nachádzajú severne od lokality vo vzdialenosti cca 200 m.

1.2.Funkčné využitie územia

Prírodné pomery a historický vývoj spoločnosti sú určujúce faktory pre funkčné využitie územia širšieho krajinného priestoru, ktorého súčasťou je aj záujmová lokalita.

Z hľadiska typizácie krajiny (Mazúr, 1980) možno predmetné územie začleniť do kultúrnej krajiny vidieckeho typu s prevažujúcou sídelnou funkciou. Hospodársky dvor Turová predstavuje v území plochu poľnohospodárskej výroby situovanú na južnom okraji obce Turová v kontakte s okrajovou zastavanou časťou obce.

Z hľadiska funkčného využitia tohto typu krajinného priestoru je určujúcim regulatívom územný plán obce, ktorý záujmovú lokalitu predurčuje pre výrobné plochy, základná funkcia poľnohospodárska výroba, sklady poľnohospodárskych komodít.

1.3.Vzhľad krajiny

Lokalita navrhovaná k umiestneniu navrhovanej činnosti, je situovaná do Pliešovskej kotliny. Dominantnými prvkami v území sú lesné komplexy a poľnohospodárska pôda. Dostatočný podiel zaberajú trvale trávne porasty s nastupujúcim sukcesným procesom, najmä v severnej časti územia. Vodný tok Turová tvorí prirodzený líniový krajinný prvok. Výrazný krajinný prvok v území predstavuje dopravný koridor cesta č.III/05086, ktorý umelo vstupuje do systému prirodzeného usporiadania prvkov krajiny štruktúry.

Krajinný obraz bol hodnotený subjektívne podľa kritérií (Drdoš, 1999) :

Rozmanitosť : vecno-priestorová rôznosť javov - výrazná.

Štruktúra : usporiadanie javov – kontrastná krajinná mozaika.

Prírodnosť : stupeň prírodnosti - stupeň ľudského ovplyvnenia - stredný.

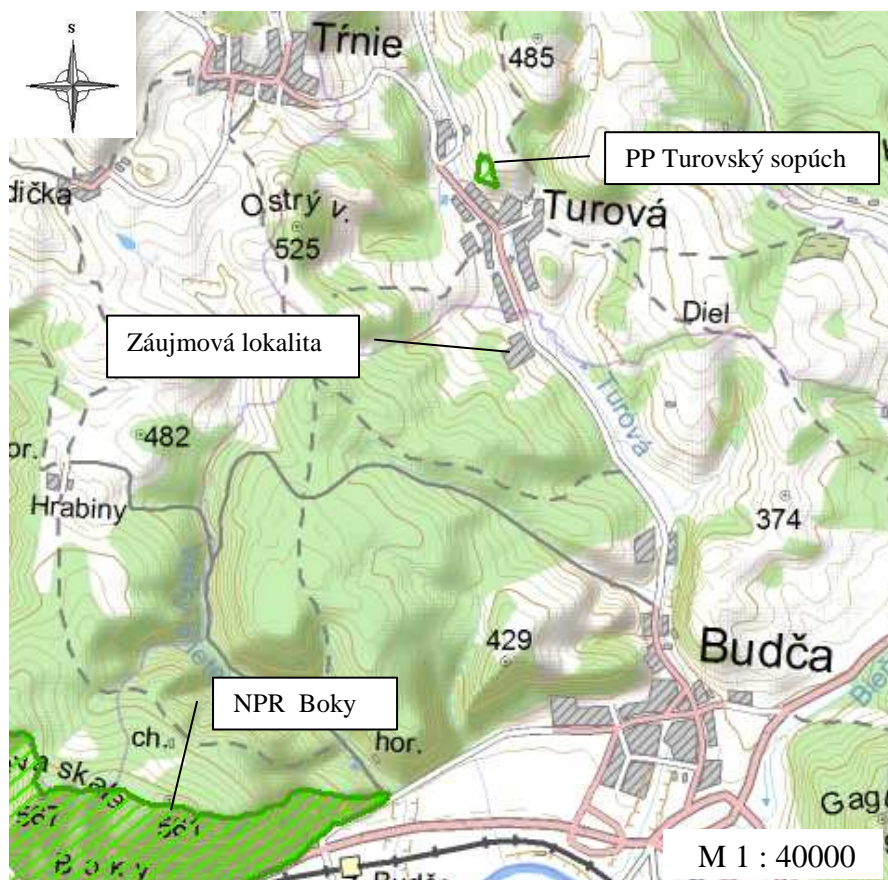
Jedinečnosť – čiastočne pozmenená (referenčné obdobie 50. rokov – obdobie premeny tradičného, extenzívneho využívania zeme na intenzívne, veľkoplošné).

1.4.Chránené územia a ekologicky významné segmenty krajiny

Územná ochrana prírody a krajiny

Podľa zákona č.543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v platnom znení sa záujmová lokalita nachádza v území, ktorému sa poskytuje prvý stupeň ochrany uplatňovaný na celom území Slovenskej republiky. Lokalita nezasahuje ani priamo nesusedí s chránenými územiami.

Obr. č. 2 Situovanie navrhovanej činnosti vo vzťahu k chráneným územiám

Z maloplošných chránených území sa v širšom záujmovom území nachádza PP Turovský sopúch NPR Boky.

Najbližšie sa vo vzdialenosti cca 1,2 km od záujmovej lokality v smere na sever nachádza prírodná pamiatka Turovský sopúch, vyhlásená vyhláškou KÚ v B. Bystrici č.2/2010. Plocha územia dosahuje 2269 m² a nachádza sa v katastrálnom území obce Turová.

Účelom vyhlásenia prírodnej pamiatky je ochrana prírodného sopečného kanála, ktorý je významným krajinným prvkom a biotopom teplomilných druhov rastlín a živočíchov. Vo vzdialenosti cca 3,2 km od záujmovej lokality v smere na JZ sa nachádza národná prírodná rezervácia Boky, vyhlásená rozhodnutím Komisie SNR v roku 1964. Plocha územia dosahuje 176,4 ha a nachádza sa v katastrálnom území obcí Budča a Tŕnie. Predmetom je ochrana xerothermných rastlinných a živočíšnych druhov s výskytom zaujímavých geologických výtvorov.

NATURA 2000 je sústava chránených území má zabezpečiť ochranu najvzácnejších a najviac ohrozených druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a prírodných biotopov vyskytujúcich sa na území štátov Európskej únie a prostredníctvom ochrany týchto druhov a biotopov zabezpečiť zachovanie biologickej rôznorodosti v celej Európskej únii.

Podľa výnosu Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 3/2004-5.1, ktorým sa vydáva národný zoznam navrhovaných území európskeho významu

(aktualizácia národného zoznamu území európskeho významu uznesením vlády SR č. 577/2011) sa v širšom záujmovom území nachádza územie európskeho významu SKUEV0245 Boky, vzdialené približne 3,2 km JZ sa od záujmového územia.

Obr. č. 3 Situovanie navrhovanej činnosti vo vzťahu k územiám NATURA

Územný systém ekologickej stability (ÚSES) okresu Zvolen SAŽP B.Bystrica 1995

Nadregionálne biokoridory

Vodný tok Hron - nezasahuje do záujmovej lokality.

Regionálne biokoridory

Vodný tok Slatina- nezasahuje do záujmovej lokality.

Vodný tok Neresnica- nezasahuje do záujmovej lokality.

Miestne prvky ÚSES

Vodný tok Turová - nezasahuje do záujmovej lokality.

Biocentrá sa na záujmovej lokalite alebo v jej blízkom okolí nevyskytujú.

Ochrana drevín

Na záujmovej lokalite umiestnenia navrhovanej činnosti sa nevyskytujú dreviny, na ktoré sa v zmysle § 47 ods.4 zákona č.543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny vyžaduje súhlas orgánu ochrany prírody.

Chránené stromy

Na záujmovej lokalite a v jej blízkom okolí sa nenachádzajú chránené stromy podľa § 49 zákona č.543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v platnom znení.

Druhovú ochranu prírody a krajiny

Na ploche záujmovej lokality sa nevyskytujú biotopy chránených druhov živočíchov alebo chránených druhov rastlín v zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny.

2. Obyvateľstvo, jeho aktivity, infraštruktúra, kultúrohistorické hodnoty územia

2.1. Historická krajinná štruktúra

Antropogénne pretváranie prírodného prostredia vyplýva z historicko-vývojových procesov v krajine a prejavuje sa kontinuálne v krajinnej štruktúre. Z časového hľadiska hovoríme o historickej krajinnej štruktúre, ktorá reprezentuje staršie časové jednotky. Zachované objekty, prvky alebo spôsoby využitia zeme sa prejavujú v súčasnej krajinnej štruktúre, ktorá je usporiadaním rôznych časových jednotiek.

História obcí terajšieho mikroregiónu Adela, do ktorého patria aj obce Budča a Turová začala už v období lužickej kultúry (nálezy v okolí obce Budča, Hronská Breznica). Najzaujímavejšie nálezy v chotári **Budča** pochádzajú z rokov 1900 - 800 pred Kristom.

V prvej polovici 13-teho storočia bola už väčšou obcou, pretože už v roku 1239 stál v obci gotický kostol. Zmienka o nej je v záznamoch z roku 1225 ako Bucha, obec cudzincov. Obec je doložená 1254. Pôvodne jej obyvatel'ov tvorili slobodníci, ale už od 14. storočia patrila Dobronivskému panstvu. Kráľ Žigmund daroval dedinu v roku 1424 spolu aj s dobronivským panstvom kráľovnej Barbore. Obec bola na sklonku 16-teho a počas 17-teho storočia plienená Turkami a trpela aj počas stavovských povstaní. Turecké vpády, vypaľovania a neustále povstania uhorských veľmožov (Gabriel, Bethlén, Imrich Thököli, Rákoczy) prinútili našich predkov utiahnuť sa do hôr, kde si založili tzv. starú Budču, inak novú osadu. Bola na severozápadnej časti budčianskeho chotára. Táto časť sa medzi ľuďmi volala Kopanice. Z nej sa sťahovali postupne od roku 1710 do roku 1819. V tomto roku sa ukončil návrat do pôvodnej, teda terajšej dediny. Stopy ich vtedajšieho osídlenia sú badateľné aj dnes. Bola dostavníkovou stanicou na linke Banská Bystrica - Banská Štiavnica. V 18. storočí prímenie Zólyom Búcs-Zvolenská Budča. Po roku 1918 sa volá Buča a od roku 1928 Budča. V roku 1900 postihla obec aj kostol živelná pohroma. Budčianski evanjelici v roku 1802 si opätovne zriadili svoju školu. V obci bol notársky úrad. Do notariátu patrili obce: Budča, Turová, Budička, Kašova Lehôtka, Železná Breznica, Hronská Breznica, Kozelník a Kováčová. V obci bol poštový úrad. Obec mala železničnú zastávku, ktorú občas nazývali „megálov“. V roku 1828 mala 66 domov a 493 obyvateľov, ktorí sa zaoberali hlavne poľnohospodárstvom a veľká časť pracovala vo zvolenskej Unionke.

Susedná obec **Turová** vznikla v stredoveku na dotyku juhovýchodných častí Kremnických vrchov so Zvolenskou kotlinou v nadmorskej výške 345 m. Obec Turová datuje svoj zrod v roku 1424 a pôvodne patrila Dobronivskému hradnému panstvu. Od roku 1786 listiny uvádzajú terajší názov obce Turová. Dovtedy bola ako Twrowa. Podľa údajov z roku 1828 mala Turová 22 domov a 174 obyvateľov. Ich počet sa zvyšoval v roku 1880 na 274 a v roku 1886 mala obec 386 obyvateľov. Ľudia sa zamestnávali hlavne v poľnohospodárstve, chove dobytka, ťažbou dreva a mnohí pracovali na výstavbe trate Zvolen – Vrútky. Výstavba domov v obci bola orientovaná dvojsoovým priečelím do cesty vedľa potoka, ktorý preteká stredom obce.

Hospodárske aktivity v území tvorili jeden veľký komplex vplyvov a faktorov, ktorý formoval a pretváral prírodný ráz krajiny. Krajinný priestor obce a jeho blízkeho okolia nadobudol prvky kultúrnej krajiny vidieckeho typu.

2.2.Obyvateľstvo

Obec **Budča** sa radí počtom obyvateľov do skupiny stredne veľkých obcí. Podľa najnovších výsledkov sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2011 obec mala 1 266 obyvateľov, z toho 626 mužov a 640 žien. V roku 2006 mala obec Budča 1 197 obyvateľov, z toho 598 mužov a 599 žien. Vývoj počtu obyvateľov v priebehu storočí mal rastúcu tendenciu. Od roku 1996 až do súčasnosti sa počet obyvateľov pohybuje na úrovni cca 1 139 obyvateľov. K decembru 2010 má obec 1 249 obyvateľov, z toho 616 mužov a 633 žien.

Susedná obec **Turová**, ktorá sa počtom obyvateľom radí do skupiny menších obcí mala v roku 2011 len 385 obyvateľov, z toho 186 mužov a 199 žien. Od roku 1996 až do súčasnosti sa počet obyvateľov pohybuje na úrovni cca 362 obyvateľov. K decembru 2010 má obec 376 obyvateľov, z toho 180 mužov a 196 žien. V novodobej histórii obec nezaznamenala extrémne výkyvy počtu obyvateľov, jej populačný vývoj bol pomerne rovnomerný.

Tab. č. 7 Prehľad vývoja počtu obyvateľov

Rok	1828	1991	1996	1999	2001	2006	2011
Budča	493	1 014	1 005	1 020	1 105	1 197	1 266
Turová	174	379	352	356	357	372	385

(RegDat ŠÚSR, 2012)

Tab. č. 8 Základné údaje o obyvateľstve obcí k 31. 12. 2010

Obec	Trvalo bývajúce obyvateľstvo			Podiel žien z trvalo bývajúceho obyvateľstva v %	Ekonomicky aktívne osoby			Podiel ekonomicky aktívnych z trvalo bývajúceho obyvateľstva v %
	spolu	muži	ženy		spolu	muži	ženy	
Budča	1 249	616	633	50,68	794	427	367	63,57
Turová	376	180	196	52,13	228	128	100	60,64

(ŠÚ SR, 2011)

Z hľadiska situovania pracovných príležitostí má významné postavenie okresné mesto Zvolen. Celkový počet ekonomicky aktívnych obyvateľov v obci k decembru roku 2010 dosiahol v obci Budča počet 794, čo predstavuje 63,57 % z trvale bývajúceho obyvateľstva obce a v obci Turová 228 obyvateľov, čo je 60,64 % ekonomicky aktívnych obyvateľov z celkového počtu obyvateľov v obci.

Tab. č. 9 Trvalo bývajúce obyvateľstvo obcí k 31. 12. 2010

Obec	Trvalo bývajúce obyvateľstvo	0-14 roční	Muži 15-59 roční	Ženy 15-54 ročné	Muži 60 + roční Ženy 55 + ročné
Budča	1 249	194	427	367	261
Turová	376	52	128	100	96

(ŠÚ SR, 2011)

Veková štruktúra obyvateľstva je okrem demografického aj dôležitým ekonomickým ukazovateľom. Priemerný vek obyvateľov obce **Budča** v roku 2010 je 38,78 rokov (muži 36,28 rokov a ženy 41,21 rokov). Obyvateľstvo v predproduktívnom veku tvorí 15,53 % z celkového počtu obyvateľov v obci. V produktívnom veku je 63,57 % obyvateľov a v poproduktívnom veku je 20,90 % obyvateľov obce.

Priemerný vek obyvateľov obce **Turová** v roku 2010 je 41,04 rokov (muži 38,05 rokov a ženy 43,79 rokov). Obyvateľstvo v predproduktívnom veku tvorí 13,83 % z celkového počtu obyvateľov v obci. V produktívnom veku je 60,64 % obyvateľov a v poproduktívnom veku je 25,53 % obyvateľov obce.

Vzťah medzi predproduktívnou, produktívnou a poproduktívnou skupinou charakterizuje mieru perspektívnosti populácie. Pokračuje pokles podielu detskej zložky, posilňovanie produktívnej zložky a pomerne vysoký nárast poproduktívnej zložky, ide o zhoršenie populačných potenciálov.

Index starnutia s hodnotou **134,54 v obci Budča a 184,62 v obci Turová** v roku 2010 poukazuje na nepriaznivý vývoj v obci, keďže v prevahe je obyvateľstvo v poproduktívnom veku. To isté platí pre celý okres Zvolen, v ktorom je index starnutia 172,96 a v Banskobystrickom kraji 152,97. V súčasnosti sa v obci teda prejavuje trend starnutia obyvateľstva. Pretrváva proces vyludňovania vidieka sprevádzaný ďalšími nepriamymi faktormi (demografickými, sociálnymi, hospodárskymi, infraštruktúrnymi) a pod.

2.3.Sídla

Kataster obce Budča sa nachádza v strednej časti Slovenska, v okrese Zvolen, Banskobystrického kraja. Obec predstavuje vstupnú bránu do Zvolenskej kotliny zo západného smeru. V schválenom Územnom pláne veľkého územného celku banskobystrického kraja je zaradená medzi rozvojové centrá lokálneho významu s rozvojom obytnej funkcie s prevahou rodinných domov, ako aj pre satelitné bývanie pre regionálne centrum Zvolen. Obec plní tiež spádové centrum pre obce ležiace v severnom smere v Kremnických vrchoch – Turová, Trnava a Železná Breznica.

Katastrálne územie obce Budča z východu susedí s mestom Zvolen, zo západu s obcou Hronská Breznica, z juhu s obcou Ostrá Lúka a na severe s katastrálnym územím obce Turová. Rozloha katastra obce je 15 90,9 ha a hustota obyvateľov na 1 km² je 79 obyvateľov.

V súčasnosti i v budúcnosti možno obec charakterizovať ako samostatné sídlo – typické vidiecke osídlenie podhorského typu, s predpokladom pre rozvoj obytnej a rekreačnej funkcie a hospodárskej základne založenej na nezávadnej priemyselnej a poľnohospodárskej výrobe s umiestneným hospodárskym dvorom živočíšnej a rastlinnej výroby a lesnom hospodárstve.

2.4.Priemysel

Obec Budča má predpoklady aj pre rozvoj podnikateľských aktivít v priemyselnej výrobe. Priamo na území obce sa nenachádzajú veľké priemyselné prevádzky, tie sú v podstatnej miere umiestnené v meste Zvolen. Najväčší podnik vo Zvolene je Bučina, a.s., v ktorom sa spracúva drevo. Strojársky priemysel v meste reprezentuje firma ŽOS, a.s. (rekonštrukcie koľajových vozidiel. Na území obce Budča je zaregistrovaných 95 fyzických osôb – podnikateľov a 89 živnostníkov, ktorí pôsobia v oblasti spracovania dreva, živočíšnej a rastlinnej výroby, pneuservis, dielne, apod.

2.5.Sociálna infraštruktúra a služby

Zariadenia občianskej vybavenosti, ktoré zabezpečujú obsluhu obyvateľov vo sfére sociálnej vybavenosti zodpovedá sídelnej veľkosti obce Budča a jej celospoločenskému významu.

Školstvo

V obci Budča sa poskytuje predškolské aj základné školské vzdelanie základná škola s materskou školou pre cca 40 detí. Základná škola Adely Ostrolúckej má cca 24 pedagogických zamestnancov a 15 vyučovacích tried. V obci pôsobí aj Súkromná základná umelecká škola Budča ako aj Súkromné centrum voľného času.

Ostatné vzdelávacie zariadenia sú obyvateľom obce k dispozícii v meste Zvolen, príp. v krajskom meste Banská Bystrica.

Zdravotníctvo

V obci Budča sa nachádza obvodné zdravotné stredisko, ktoré poskytuje lekársku starostlivosť pre dospelých, pre deti a dorast, ako aj stomatologické služby, gynekológia a psychoterapia. V obci sa nachádza aj lekárňu. Ostatné špecializované lekárske služby ako aj lekársku službu prvej pomoci a sociálne zariadenia poskytuje obyvateľom obce mesto Zvolen.

Kultúra

V obci sa pravidelne konajú rôzne kultúrno-spoločenské akcie. V obciach celého mikroregiónu Adela sú aktívne najmä požiarne zbory, cirkevné zbory, poľovnícke združenia, urbárske združenia, kluby mládeže, turistické oddiely, futbalové oddiely, divadelné ochotnícke súbory a tiež Slovenský zväz záhradkárov.

Obchod a služby

Sieť obchodov a služieb v obci Budča tvoria prevádzky potravín, priemyselný tovar, reštauračné zariadenia, pohostinstvo a cukráreň. Tiež sa v obci nachádzajú prevádzky nevýrobných služieb ako napr. kaderníctvo.

Šport

V obci sa nachádza futbalové ihrisko a športová hala, resp. telocvičňa. V obci pôsobí Telovýchovná jednota Slovan Agrokomplex Budča. V obci sa v roku 1985 začala tradícia Behu oslobodenia obce, ktorá trvá dodnes.

2.6. Poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo

Z hľadiska lesohospodárskeho a poľnohospodárskeho využitia krajiny je lokalita navrhovaná na realizáciu navrhovanej činnosti situovaná v zóne poľnohospodárskej výroby – hospodársky dvor Turová.

V katastri obce sa nachádzajú pôdy, ktoré sú svojou kvalitou ako aj ďalšími vlastnosťami dostatočne vhodné pre intenzívne využívanie. V južnej časti je rozsiahlejšia rovina, ktorá je popretkávaná sieťou ciest rôzneho významu. To však nezabraňuje jej využívaniu. Vzhľadom na rozsiahlu živočíšnu výrobu sa tu pestuje väčšia škála plodín, čo dobre vplýva na výkonnosť pôdy. Obec Budča je centrom Roľníckeho družstva, ktoré hospodári na pôde v obciach Turová, Tŕnie, Hronská Breznica, Ostrá Lúka, Zvolen a Sliač. Má z tohto dôvodu ekonomické väzby s uvedenými obcami.

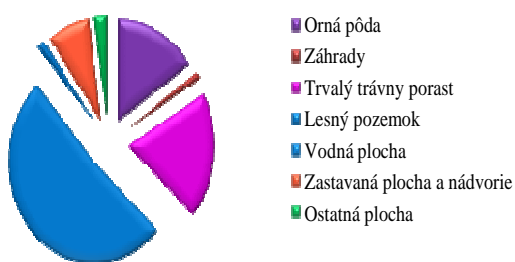
K decembru roku 2011 boli v obci Budča zaregistrovaní 3 a v obci Turová 2 samostatne hospodáriaci roľníci.

Tab. č. 10 Prehľad výmery pozemkov podľa druhov pozemkov k 31.12.2011

Územie	Poľnohospodárska pôda m ²						
k.ú. Budča	Spolu	v tom					
		Orná pôda	Chmeľnice	Vinice	Záhrady	Ovocné sady	Trvalý trávny porast
	5 829 937	2 481 110	0	0	172 666	0	3 176 161
	Nepoľnohospodárska pôda m ²						
	Spolu	v tom					
		Lesný pozemok	Vodná plocha		Zastavaná plocha a nádvorie	Ostatná plocha	
	10 079 112	8 228 118	224 417		1 257 148	369 429	

(ŠÚ SR, RegDat 2012)

Graf č. 1 Prehľad výmery pôdy

Celková výmera územia obce je 15 909 049 m², z toho 36,65 % tvorí poľnohospodárska pôda. Výmeru poľnohospodárskej pôdy v najväčšej miere tvorí trvalý trávny porast – 3 176 161 m², čo predstavuje 54,48 % z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy.

V menšej miere je zastúpená orná pôda – 42,59 % z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy. Najmenšiu časť tvoria pozemky uvádzané a spravované ako záhrady – 172 666 m², ktoré majú 2,96 %-ný podiel na celkovej výmere poľnohospodárskej pôdy.

Nepoľnohospodárska pôda, ktorá predstavuje 63,35 %-ný podiel z celkovej výmery územia obce je v najväčšej miere zastúpená lesnými pozemkami, ktoré tvoria 81,64 % z celkovej výmery nepoľnohospodárskej pôdy.

Lesné hospodárstvo

Lesy zaberajú značnú časť územia obce Budča. Ich rozloha dosahuje 8 228 118 m², čo predstavuje až 51,72 % z celkovej výmery územia obce. Drevinová skladba porastov v celom mikroregióne Adela je diferencovaná vzhľadom na nadmorskú výšku (od 270 m n. m. v údolí Hrona až po 962 m n. m. v severnom cípe k. ú. Železná Breznica), expozíciu a ďalšie prírodné podmienky. Podľa uvedených podmienok lesy v predmetnom území zaraďujeme do nasledovných lesných vegetačných stupňov: dubový, bukovo-dubový, dubovo-bukový, bukový, jedľovo-bukový a smrekovo-bukovo-jedľový. Z toho vyplýva, že v nižších polohách sa nachádzajú porasty prevažne s dubom a hrabom, so stúpajúcou nadmorskou výškou, alebo meniacou sa expozíciou z južnej až juhozápadnej na severnú až severovýchodnú pristupuje buk, ktorý postupne tvorí hlavnú drevinu porastov a následne pristupuje jedľa a smrek. V rámci porastov sa tiež nachádzajú cenné listnáče (javor, jaseň), lipa, breza, smrekovec a borovica. V severnej časti územia sa vyskytujú zmiešané smrekovo-jedľovo-bukové porasty, strednej a južnej časti územia dominujú porasty listnaté. Pozdĺž Hrona a jeho prítokov sa nachádzajú brehové porasty tvorené jelšou a rôznymi druhmi vrby a topoľa.

2.7. Technická infraštruktúra

Úroveň technickej infraštruktúry v obciach je jednou zo základných podmienok ich rozvoja. Vybavenosť obce základnými sieťami technickej infraštruktúry závisí od veľkosti obce, rozpočtovej situácie či prírodných podmienok územia.

Zásobovanie pitnou vodou

Obec Budča je napojená na Pohronský skupinový vodovod so 100 %-ným napojením obyvateľov potrubím DN 500, z ktorého je voda privádzaná oceľovým prírodným potrubím DN 80 mm do vodojemu 100m³ osadenom na svahu Patočiny s kótou dna 340 m n.m. a s kótou hladiny 345 m n.m.

Obec Turová má vybudovaný vodovod v správe STVAKu so 100 %-nou napojenosťou. Zdrojom vody sú 3 pramene s výdatnosťou 1,2 l/s s vyhláseným spoločným PHO.

Odkanalizovanie

Väčšia časť obyvateľov v obci Budča je napojených na kanalizáciu a čistiareň odpadových vôd poľnohospodárskeho podniku Agrospol. Ostatná časť obyvateľov vypúšťa odpadové vody do žump alebo septikov. ČOV Agrospol vypúšťa predčistené odpadové vody do rieky Hron v riečnom km 149,5 km.

Ostatné obce mikroregiónu nemajú vybudovanú kanalizáciu. Splaškové vody sú zachytávané zväčša v septikoch, v lepšom prípade v žumpách, alebo sú vypúšťané priamo do miestnych potokov.

Spoje

Telefónne rozvody po obci a účastnícke prípojky sú prevedené káblami uloženými v zemi. Telefónne rozvody sú napojené z digitálnej telefónnej ústredne situovanej v samostatnom objekte pri kostole. Po obci sú prevedené aj rozvody miestneho rozhlasu, ktoré sú napojené

z rozhlasovej ústredne umiestnenej v budove Obecného úradu. Rozvody miestneho rozhlasu sú prevedené vzduchom na samostatných oceľových stĺpoch. Juhovýchodným okrajom riešeného územia prechádzajú zemné diaľkové telekomunikačné káble.

Poštové služby v obci zabezpečuje prevádzka Slovenskej pošty, a.s., ktorá svoje služby poskytuje každý pracovný deň.

Elektrická energia

Obec Budča je zásobovaná elektrickou energiou z 22 kV vzdušných vedení č. 303 a 301, z ktorých sú prevedené vzdušné VN prípojky k stožiarovým trafostaniciam a prípojka zemným VN káblom z vedenia č. 301 pozdĺž južného okraja zástavby obce ku kioskovej trafostanici č.635. Pre zásobovanie obce slúži 9 trafostaníc.

Tepló

V súčasnosti sa v obci uskutočňuje zásobovanie teplom decentralizovaným spôsobom. Nie je vybudovaný žiadny centrálny zdroj tepla. Všetky obytné, obslužné, rekreačné a výrobné budovy majú vlastné zdroje tepla. Vykurovacím médium je zemný plyn.

Plyn

Zásobovanie plynom je prevedené z jestvujúcej regulačnej stanice plynu nachádzajúcej sa na juhovýchodnom okraji obce za bytovkami pri areáli Poľnohospodárskeho družstva. Po obci sú prevedené stredotlakové rozvody s tlakom 0,3 MPa, potrubím PVC DN 50 až DN 90 mm z ktorých sú prevedené odbočky k plynomerom umiestnenými v oplotení alebo v záhradách rodinných domov.

2.8.Dopravná a telekomunikačná infraštruktúra

Mikroregión Adela sa nachádza v ťažiskovom priestore Slovenska cez ktorý prechádzajú dôležité tranzitné a radiálne cestné aj železničné ťahy smerujúce do priestoru Zvolenskej a Žiarskej kotliny. Dopravné uzly Zvolen a Žiar nad Hronom sa nachádzajú vo vzdialenosti 5 km až 15 km od ťažiska mikroregiónu, ktorý tvorí práve obec Budča (ležiaca priamo na týchto ťahoch). Prioritné cestné celoštátne / medzinárodné (E ťahy) zbiehajúce sa do tohto priestoru sú:

- Cesta I/50 je jedinou v cestnej sieti SR, ktorá súvislo prebieha Slovenskom v smere Z-V od hranice ČR/SR cez Trenčín - Zvolen - Lučenec - Košice - Michalovce po hranicu SR / UA. Je súčasťou medzinárodnej siete v ťahu E 572 - E 571 Trenčín - Žiar nad Hronom - Zvolen - Košice.
- Cesta I/59 - I/66 prebieha naprieč Slovenskom v smere S-J od hranice PR/SR - cez Trstenú - Ružomberok - Banskú Bystricu - Zvolen - Šahy po hranicu SR / MR. Je súčasťou medzinárodnej siete v ťahu R 77 (Varšava - Krakov - Budapešť).
- Cesta I/65 v úseku od JZ (Nitry) je súčasťou medzinárodnej siete v ťahu E 571 (Bratislava - Žiar nad Hronom - Zvolen - Košice).

Tab. č. 11 Prehľad o dĺžkach ciest na území okresu Zvolen k 1.1.2012 (km)

Okres	Cesty				diaľnice	spolu
	I. triedy	II. triedy	III. triedy	rýchlostné		
Zvolen	48,532	22,975	126,116	19,337	0,000	218,960

Katastrálnym územím obce Budča prechádza štátna cesta III. triedy č. III/050149 s celkovou dĺžkou komunikácie 0,799 km, ktorá je napojená na rýchlostnú cestu R1. Dôležitou komunikáciou je aj cesta III. triedy č. III/050 86 v smere Hronská Breznica - Železná Breznica - Trnie - Turová - Budča. Cesta prepája nadradené cesty I/50 - I/69 (pôvodne I/50) cez uvedené obce.

Pravidelnú autobusovú dopravu v obci zabezpečuje SAD Zvolen, a.s.

Železničná doprava

V území sa nachádza zastávka vlakov osobnej dopravy na trati č. 150 v smere Nové Zámky – Zvolen, a tiež trať č. 171 v smere Zvolen – Diviaky.

Letecká doprava

V riešenom území sa nenachádzajú zariadenia leteckej dopravy.

Najbližšie letisko je vzdialené od obce Budča cca 10 km a nachádza sa v meste Sliač – Airport Sliač. Letisko v súčasnosti pôsobí pod názvom Letisko Sliač, a.s. a je prevádzkovateľom civilných letových služieb. Od mája 2009 bolo letisko uzavreté, pretože pod záštitou NATO tu bola vykonaná prestavba a renovácia VPD (vzletová/pristávacia dráha), čo trvalo celé 2 roky. Letisko Sliač je znovu otvorené pre civilnú letovú prevádzku od 15.júna 2011.

Cyklistická doprava

Priamo v obci nie sú vyznačené cyklotrasy, no v okolí Zvolen existuje cyklotrasa tzv. Zvolenský trojlístok, čo je okruh okolo Zvolena (Trasa: Zvolen (Sekier) – Slatinka – Lukové – Sliač – Kováčová – Dolná Poruba – Turová – Budča – Ostrá Lúka – Horné Breziny – Dobrá Niva – Podzámčok – Kráľová – Zvolen) s dĺžkou 100 km.

Telekomunikačná infraštruktúra

V obci je zriadená miestna telefónna sieť a je pokrytá signálom všetkých troch mobilných operátorov. Navrhovaná činnosť si nevyžaduje zriadenie trvalej telefónnej prípojky.

2.9.Rekreácia a cestovný ruch

Obec Budča z regionálneho hľadiska nemá v štruktúre rekreácie a cestovného ruchu v súčasnosti väčší význam, no z ponuky cestovného ruchu je možnosť pre rozvoj letnej a zimnej turistiky, rodinných pobytov v prírode a s možnosťou rozvoja agroturistiky.

Možnosti pohybovej rekreácie sú v celom zalesnenom území obce po vyznačených turistických a cyklistických chodníkoch. V rámci mikroregiónu sú vyznačené pešie turistické trasy.

2.10.Kultúrnohistorické hodnoty územia

V obci Budča sa nachádzajú nasledovné kultúrne pamiatky: Rímsko-katolícky farský kostol sv. Michala (Archanjela Michaela) zo 14. storočia (v 18. stor. bol zbarokizovaný, oltárny obraz je od J. Klemensa), evanjelickú vežu, pamätník padlých.

Zaujímavá lokalita pre umiestnenie malokapacitného bitúnku je situovaná na okraji katastra obce Budča a okrajovej zastavanej časti obce Turová v areáli hospodárskeho dvora Turová. Lokalita je súčasťou územia, ktoré je využívané pre poľnohospodársku prvovýrobu.

Navrhovaný bitúnok je plánovaný v objekte bývalého ovčína v JZ časti hospodárskeho dvora.

Lokalita navrhovaná k výstavbe bitúnku je situovaná mimo záujmové územia a objekty štátnej pamiatkovej starostlivosti a na ploche umiestnenia stavby nie sú evidované kultúrno-historické pamiatky, archeologické lokality alebo paleontologické náleziská.

III.1. Súčasný stav kvality životného prostredia

3.1. Pôdy a horninové prostredie

Širšie záujmové územie budujú najmä zvetraliny menej odolných treťohorných sopečných hornín – andezitových tufových aglomerátov, tufov a tufitov, ktoré sú spravidla prikruté štvrtohornými sprašovými a svahovými hlinami. Na povrchu prevládajú najmä kambizeme s nie veľkou kvalitou a v aluviálnej časti vodného toku Turová sú to prevažne fluvizeme. Pod kontamináciou pôdy sa rozumie prekročenie najvyššej prípustnej hodnoty obsahu prvkov a zlúčenín v pôde sledovaných v “Čiastkovom monitorovacom systéme Pôda” podľa “Rozhodnutia MP SR o najvyšších prípustných hodnotách škodlivých látok v pôde a o určení organizácií oprávnených zisťovať skutočné hodnoty týchto látok č. 531/1994 - 540”, ktoré bolo nahradené zákonom č. 220/2004 Z.z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Na základe “**Plošného prieskumu kontaminácie pôd**” (ďalej PPKP), ktorého predmetom je sledovanie kontaminujúcich látok v pôdach vo vybraných katastrálnych územiach neboli v Budči a Turovej zistené kontaminované pôdy kategórie B a C.

Stav kontaminácie pôd sa vyjadruje kategóriami podľa limitov najvyšších prípustných hodnôt škodlivých látok. Podľa Rozhodnutia MP SR č. 531/1994 pre zhodnotenie stavu kontaminácie pôd sú použité nasledovné kategórie :

0 - nekontaminované pôdy s obsahom všetkých hodnotených rizikových látok pod limitom A (pre celkový obsah prvku), resp. A1 (pre obsah prvku v 2M HNO₃ resp. v 2M HCl); tieto zaberajú 1699,0 tis. ha (69,5 %) PPF;

A1, A - rizikové pôdy - obsah najmenej jednej z rizikových látok prekračuje limit A1, A až po limit B. Obsah týchto látok je nad hranicami prirodzeného pozadia a môže sa prejavovať zvýšením obsahu v rastlinách (na kyslých pôdach, alebo u rastlín resp. ich častí, ktoré v zvýšenej miere prijímajú rizikové stopové prvky); zaberajú 701,6 tis. ha (28,7 %) PPF;

B - kontaminované pôdy - obsah najmenej jednej z rizikových látok prekračuje limit B až po limit C uvedeného legislatívneho predpisu. Vo väčšine prípadov sa už prejavuje zvýšeným obsahom v rastlinách, a to nad hygienickými limitmi pre potraviny alebo krmoviny (34,22 tis. ha - 1,4 % PPF);

C - silne kontaminované pôdy - obsah najmenej jednej z rizikových látok prekračuje limit C a prejavuje sa takým vysokým obsahom v rastlinách, že legislatívna norma určuje sanáciu takýchto pôd a prísnu kontrolu ich vstupu do potravinového reťazca (9,78 tis. ha - 0,4 %).

Na plošnej kontaminácii pôd sa podieľajú najväčšou mierou tieto činitele:

- výskyt prirodzenej kontaminácie pôd rizikovými prvkami z geochemických anomálií,

- vplyv globálnych emisií pochádzajúci prevažne zo zahraničných zdrojov a prejavuje sa zvýšeným obsahom Cd, Pb, Cr, As,
- vplyv vnútroštátnych zdrojov s lokálnym až regionálnym dosahom, pochádzajúci z rôznych druhov metalurgického a iného priemyslu, ako aj z teplární,
- vplyv poľnohospodárstva (najmä na obsah Cd z fosforečných hnojív),
- vplyv emisií z dopravných prostriedkov.

V území sa vyskytujú pôdy zaradené do kategórie: 0 – nekontaminované, rizikové pôdy A, A₁, s možným negatívnym vplyvom na životné prostredie, čo znamená, že obsah najmenej jednej z rizikových látok prekračuje limit A, A₁, až po limit B.

Erózia pôdy

Z eróziínych procesov sú v širšom dotknutom území rozšírené hlavne pôdodeštrukčné formy ryhovej vodnej erózie. Tieto prevládajú najčastejšie ako výmole rôznych rozmerov a tvarov, resp. jarky a brázdy v kombinácii s nivačnými depresiami a antropozoogénnym poškodením pôdy z minulosti, ale ako aj mikrorozmerné formy (žliabky, jarčeky) na antropogénne obnažených pôdach (chodníkoch, cestách, prtiach), na plošne erodovaných plochách a pod.. V rôznom stupni vývoja sa vyskytujú hlavne na chodníkoch a lesných cestách na celom území obce. Na záujmovej lokalite a jej blízkom okolí sa erózia pôdy nevyskytuje

3.2.Povrchové a podzemné vody

Povrchové vody

Budča sa nachádza na strednom toku rieky Hron, ktorý preteká cca 1 km južne od zastavaného územia obce. Priamo cez obec preteká vodný tok Turovský potok (4-23-04-006), Veľký Sietenec (4-23-04-008), Malý Sietenec (4-23-04-007) a Biensky potok (4-23-04-008). Toky sú v správe Lesov SR, iba potok Malý Sietenec v správe Hydromeliorácií š.p.. Stav kvality povrchových vôd v záujmovom území nie je monitorovaný. Kvalitu vôd je možno hodnotiť empiricky ako vyhovujúcu len v horných častiach vodného toku Turová nakoľko v tomto území je málo ohrozujúcich zdrojov a tok tečie v prírodnom prostredí. Vodný tok Turová preteká obcou Turová, ktorá nemá vybudovanú kanalizáciu a kvalita vody je ohrozovaná antropogénne. Vodný tok Turová ďalej preteká obcou Budča. Významným prínosom pre zlepšenie kvality povrchových vôd v obci Budča bolo vybudovanie kanalizácie a odvádzanie podstatnej časti odpadových vôd z rodinných domov a objektov v obci do čistiarny odpadových vôd.

Najbližším monitorovaným vodným tokom je rieka Hron, ktorá je tiež recipientom vôd z územia obcí Turová a Budča. Vplyv na kvalitu rieky Hron majú zdroje znečistenia v hornej časti toku, kde je recipientom odpadových vôd zo strojárskych, drevárskych a potravinárskych podnikov. Ďalšie znečistenie pochádza z nečistených komunálnych vôd. Časť odpadových vôd je privádzaná prítokmi Slatina a Zolná, ktoré Hron priberá v meste Zvolen, resp. v obci Lieskovec.

Kvalitu povrchových vôd v širšom záujmovom území monitoruje SHMÚ Bratislava na toku Hron v odbernom mieste Budča, riečny km 148,2.

Tab. č.12 Kvalita vody v rieke Hron v profile Budča za dvojročie 2002-2003

Tok	Sledovaný profil	Skupiny ukazovateľov a triedy kvality					
		A	B	C	D	E	F
Hron	Budča	III	II	III	IV	V	IV

Najhoršiu triedu kvality V. vykazuje voda v skupine ukazovateľov E – mikrobiologické ukazovatele, ktorú spôsobuje vysoké množstvo koliformných baktérií, čo je dôsledok vypúšťaných nedostatočne čistených alebo nečistených odpadových splaškových vôd a v skupinách ukazovateľov D a F kde voda vykazuje IV. triedu kvality. Príčinou sú namerané vysoké hodnoty sapróbného indexu makrozoobentosu a vysoké hodnoty nepochopiteľných extrahovateľných látok.

Zlepšenie týchto ukazovateľov je možné iba po dobudovaní čistiarní odpadových vôd vo všetkých obciach ležiacich pozdĺž rieky, resp. zmenou výrobných technológií v priemyselných prevádzkach.

Podzemné vody

Riziko ohrozenia podzemných vôd je spojené aj s hydrogeologickou charakteristikou územia. Územie obce Budča sa rozkladá na :

- kvartér nivy Hrona a Slatiny (údolná niva Hrona)
- neogén Zvolenskej kotliny (východná časť k. ú.)
- neovulkanity Kremnických vrchov (severná a západná časť k. ú.)

Kvalita podzemných vôd kvartérnych sedimentov v nive Hrona a Slatiny je negatívne ovplyvňovaná kvalitou povrchovej vody v tokoch a antropogénnou činnosťou v povodí.

Systematické sledovanie kvality podzemných vôd v rámci národného monitorovacieho programu vykonáva Slovenský hydrometeorologický ústav systematicky od roku 1982. V súčasnosti sú monitorované najmä významné vodohospodárske oblasti. Pozorovaciu sieť tvorí 284 pozorovacích objektov, zaradených do 25 oblastí. Odbery vzoriek sa uskutočňujú v jarnom a jesennom období pre vybraný súbor ukazovateľov. Hodnotenie kvality sa robí na základe porovnania nameraných ukazovateľov s hodnotami, prípustných koncentrácií udávanými slovenskou technickou normou STN 75 7111.

V podzemných vodách aluviálnych náplavov Hrona sa vplyv antropogénneho znečistenia premieňa do nadlimitných koncentrácií NEL_{UV} , Fe, Mn a v niektorých prípadoch anorganických foriem dusíka. v oblasti od Žiaru nad Hronom po Želiezovce boli v rámci kovov namerané nadlimitné koncentrácie Al, Cr a As (SAŽP 2005).

3.3.Ovzdušie

Podľa stavu monitorovacej siete kvality ovzdušia k roku 2010 nie je v sledovanom území monitorovacia stanica kvality ovzdušia. Najbližšia monitorovacia stanica NMSKO (Národná monitorovacia sieť kvality ovzdušia) sa nachádza na území mesta Zvolen v areáli základnej školy na rozľahlom sídlisku Sekier v juhovýchodnej časti mesta.

Vo vzdialenosti cca 300 m vedie frekventovaná cesta južného ťahu smer Košice.

V záujmovom území možno hodnotiť kvalitu ovzdušia na základe dostupných výsledkov hodnotenia kvality ovzdušia zverejnených SHMÚ 2005 v hodnotení kvality ovzdušia v Slovenskej republike.

Lokalita navrhovaná k realizácii navrhovanej činnosti je z hľadiska územia Slovenskej republiky ako súčasť zóny Banskobystrický kraj zaradená do 2. skupiny z čoho vyplýva, že úroveň znečistenia ovzdušia pre znečisťujúcu látku PM_{10} je medzi limitnou hodnotou a limitnou hodnotou zvýšenou o medzu tolerancie.

Lokalita navrhovaná k realizácii navrhovanej činnosti je z hľadiska územia Slovenskej republiky ako súčasť zóny Banskobystrický kraj zaradená do 3. skupiny z čoho vyplýva, že úroveň znečistenia ovzdušia pre znečisťujúce látky oxid siričitý, oxid dusičitý, olovo,

oxid uhoľnatý, benzén (benzén je zaradený na základe predbežného hodnotenia kvality ovzdušia) je pod limitnými hodnotami.

SHMÚ na základe hodnotenia kvality ovzdušia v zónach a aglomeráciách v roku 2004 podľa § 9 ods. 3 zákona č. 478/2002 Z. z. o ochrane ovzdušia navrhla vymedzenie oblastí riadenia kvality ovzdušia SR pre znečisťujúcu látku PM₁₀ a SO₂ kde najbližšie k sledovanému územiu je oblasť riadenia kvality ovzdušia pre znečisťujúcu látku PM₁₀ územie obce Ladomerská Vieska a územie mesta Žiar nad Hronom.

Tab. č. 13 Emisie zo stacionárnych zdrojov v regióne

Emisie zo stacionárnych zdrojov - Okres Zvolen							
Neis kód ZL	Slovenský popis ZL	Pollutant Name	Množstvo ZL(t) za rok 2000	Množstvo ZL(t) za rok 2001	Množstvo ZL(t) za rok 2002	Množstvo ZL(t) za rok 2003	Množstvo ZL(t) za rok 2004
0.0.01	Tuhé znečisťujúce látky	Solid particles (dust)	524	495	431	390	416
0.0.02	Oxidy síry ako SO ₂	Sulphur (Sulfur) dioxide	3479	3398	3663	3546	2218
0.0.03	Oxidy dusíka ako NO _x	Nitrogen dioxide	865	873	868	680	789
0.0.04	Oxid uhoľnatý	Carbon monoxide	1377	1071	734	658	622
0.0.05	Organické látky - celk. organický uhlík-COÚ	Organic compounds-TOC	92,924	76,18	55,922	56,361	71,678

(zdroj: SHMU)

Kvalitu ovzdušia v obciach Turová a Budča viac ako lokálne zdroje ovplyvňujú stredné a veľké zdroje znečistenia ovzdušia situované v širšom okolí v priemyselných centrách Žiar nad Hronom, Zvolen, Banská Bystrica, ako aj klimatické pomery (slabá veternosť, výskyt inverzií, hmiel, nízkej oblačnosti) v území obklopenom pohoriami. Tieto faktory vplývajú najmä na rozptyl emisií znečisťujúcich látok produkovaných stacionárnymi i mobilnými zdrojmi. V súčasnosti nepriaznivým trendom v nadväznosti na ochranu ovzdušia je lokálne vykurovanie na tuhé palivá. Vzhľadom na nárast cien zemného plynu začal návrat k používaniu tuhých palív. Očakáva sa, že tento zdroj emisií TZL bude v najbližších rokoch významne narastať.

3.4. Nakladanie s odpadmi

V obci je zabezpečený zber a odvoz komunálneho odpadu na skládku odpadov v Kálnej nad Hronom, v súlade so schváleným Programom odpadového hospodárstva obce a v súlade so zákonom o odpadoch č. 223/2001 Z.z..

Zavedený je systém separovaného zberu komunálneho odpadu v komoditách plasty, papier, sklo. Dva krát ročne prebieha zber nebezpečného odpadu, ktorý zabezpečuje firma SITA PRIVAT. V meste Sliač je v prevádzke triediaca linka na separovaný odpad. Linka v areáli bývalého Poľnohospodárskeho družstva v Sliači je funkčná od roku 2006.

Na záujmovej lokalite a v jej blízkom okolí sa nenachádzajú skládky odpadov.

Pri poľnohospodárskej výrobe Ing. Peter Badiar produkuje ostatné a minimálne množstvo nebezpečných odpadov (menej ako 100 kg/rok). Použitá podstielka pri chove zvierat sa

vyváža na hnojisko a používa sa na hnojenie poľnohospodárskych pozemkov. Uhynuté zvieratá sú uskladňované v kafilérom kontajneri. Zmesový komunálny odpad sa zhromažďuje v kontajneroch a jeho vývoz zabezpečuje obec na zmluvnom základe.

Navrhovaná prevádzka bitúnku má charakter zariadenia, ktoré bude produkovať odpady z poľnohospodárstva skupiny 02, podskupiny 02 02 odpady z prípravy a spracovania mäsa.

3.5.Radónové riziko

Určenie radónového rizika vychádza z vyhodnotenia distribúcie hodnôt objemovej aktivity radónu (^{222}Rn) v pôdnom vzduchu a priepustnosti zemín a hornín pre plyny vo vertikálnom profile do úrovne predpokladaného zakladania stavieb, resp. do úrovne očakávaného kontaktu budova - podlažie. Na záujmovej lokalite nebol vykonaný radónový prieskum.

Podľa prognózy radónového rizika (Čížek, Smolárová, Gluch 2002 Atlas krajiny SR) je záujmové územie v oblasti, ktorá je charakterizovaná ako oblasť s nízkym radónovým rizikom. Aktuálne je postup stanovenia objemovej aktivity radónu v pôdnom vzduchu a priepustnosti základových pôd stavebného pozemku pri výstavbe nebytových budov určených na pobyt osôb dlhší ako 1000 hodín počas kalendárneho roka potrebné posúdiť podľa vyhlášky MZ SR č.528/2007 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na obmedzenie ožiarovania z prírodného žiarenia.

3.6.Hluk

Záujmová lokalita pre umiestnenie malokapacitného bitúnku je situovaná na okraji zastavanej časti obce Turová v areáli hospodárskeho dvora Turová. Lokalita je súčasťou územia, ktoré je využívané pre poľnohospodársku prvovýrobu. Objekt navrhovaného malokapacitného bitúnku je navrhovaný v objekte bývalého ovčína v JZ časti hospodárskeho dvora. Hlavné sídelné územie obce Turová je situované vo vzdialenosti cca 650 m severným smerom od objektu navrhovaného bitúnku. Najbližšie obývané rodinné domy sa nachádzajú severne od lokality vo vzdialenosti cca 200 m.

V záujmovom území je hlavným zdrojom hluku poľnohospodárska výroba, resp. strojná mechanizácia potrebná k zabezpečeniu poľnohospodárskej produkcie a hluk z cesty č.III/5086 vzdialenej od lokality cca 100 m.

Pre danú kategóriu územia sú najvyššie prípustné ekvivalentné hladiny hluku vo vonkajšom priestore z hluku z dopravy stanovené podľa vyhlášky MZ SR č. 549/2007 Z.z. ktorým sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí v hodnotách 70 dB pre dennú dobu, 70 dB pre večer a 70 dB pre noc (22:00-06:00).

Tab.č.14 Prípustné hodnoty určujúcich veličín hluku vo vonkajšom prostredí

Kateg. územia	Opis chráneného územia	Ref. čas. inter.	Prípustné hodnoty (dB)				
			Hluk z dopravy				Hluk z iných zdrojov
			Pozemná a vodná doprava b)c)	Železničné dráhy c)	Letecká doprava		L _{Aeq,p}
			L _{Aeq,p}	L _{Aeq,p}	L _{Aeq,p}	L _{Asmax,p}	
I.	Územie s osobitnou ochranou pred hlukom, napr. kúpeľné miesta ¹⁰ kúpeľné a liečebné areály).	deň	45	45	50	-	45
		večer	45	45	50	-	45
		noc	40	40	40	60	40
II.	Priestor pred oknami obytných miestností bytových a rodinných domov, priestor pred oknami chránených miestností školských budov, zdravotníckych zariadení a iných chránených objektov ^d vonkajší priestor v obytnom a rekreačnom území.	deň	50	50	55	-	50
		večer	50	50	55	-	50
		noc	45	45	45	65	45
III.	Územie ako v kategórii II v okolí ^a diaľnic, ciest I. a II. triedy, miestnych komunikácií s hromadnou dopravou, železničných dráh a letísk ^{9,11} , mestské centrá.	deň	60	60	60	-	50
		večer	60	60	60	-	50
		noc	50	55	50	75	45
IV.	Územie bez obytnej funkcie a bez chránených vonkajších priestorov, výrobné zóny, priemyselné parky, areály závodov.	deň	70	70	70	-	70
		večer	70	70	70	-	70
		noc	70	70	70	95	70

Poznámky k tabuľke:

a) Prípustné hodnoty platia pre suchý povrch vozovky a nezasnežený terén. Ak ide o sezónne zariadenia, hluk sa hodnotí pri podmienkach, ktoré je možné pri ich prevádzke predpokladať.

b) Pozemná doprava je doprava na pozemných komunikáciách vrátane električkovej dopravy.

c) Zastávky miestnej hromadnej dopravy, autobusovej, železničnej, vodnej dopravy a stanovišťa taxislužieb určené iba na nastupovanie a vystupovanie osôb sa hodnotia ako súčasť pozemnej a vodnej dopravy.

d) Prípustné hodnoty pred fasádou nebytových objektov sa uplatňujú v čase ich používania (napríklad školy počas vyučovania).

1.7 V pracovných dňoch od 7.00 do 21.00 h a v sobotu od 8.00 do 13.00 h sa pri hodnotení hluku zo stavebnej činnosti vo vonkajšom prostredí stanovuje posudzovaná hodnota pripočítaním korekcie K = (-10) dB k ekvivalentnej hladine A zvuku v uvedených časových intervaloch.

V týchto časových intervaloch sa neuplatňujú korekcie podľa tabuľky č. 2.

1.8 Ak hladina hluku z iných zdrojov podľa tabuľky č. 1 prekračuje prípustnú hodnotu a vzniká spolupôsobením viacerých zdrojov hluku rôznych prevádzkovateľov, posudzovaná hodnota pre jednotlivých prevádzkovateľov sa určuje s pripočítaním korekcie $K = +3\text{dB}$ pri dvoch prevádzkovateľoch alebo $K = +5\text{dB}$ pri troch a viacerých prevádzkovateľoch.

1.9 Na základe stanoviska príslušného orgánu verejného zdravotníctva sa môžu umiestňovať nové budovy na bývanie a budovy vyžadujúce tiché prostredie okrem škôl, škôlok, nemocničných izieb a účelovo podobných budov aj v území, kde hluk z dopravy prekračuje hodnoty uvedené v tabuľke č. 1 pre kategóriu územia II, alebo v území, kde takéto prekročenie je možné v budúcnosti očakávať,

a) ak sa vykonajú opatrenia na ochranu ich vnútorného prostredia,
b) ak posudzovaná hodnota hluku z dopravy v primeranej časti priľahlého vonkajšieho prostredia budovy na bývanie alebo oddychovej zóny v blízkosti budovy na bývanie neprekročí prípustné hodnoty uvedené v tabuľke č. 1 pre kategóriu územia III o viac ako 5 dB.

1.10 Ak sa umiestňujú administratívne budovy alebo iné budovy s pracoviskami vyžadujúcimi tiché prostredie v kategórii územia IV podľa tabuľky č. 1, prípustné hodnoty pre hluk z dopravy a hluk z iných zdrojov pred oknami určenými k vetraníu pracovísk s trvalým pobytom osôb sú $L_{Aeq, p} = 65\text{ dB}$ pre deň, večer a noc.

3.7. Rastlinstvo a živočíšstvo

Záujmová lokalita navrhovaná k umiestneniu malokapacitného bitúnku sa nachádza na okraji zastavanej časti obce Turová (v k.ú. Budča) v uzavretom areáli hospodárskeho dvora Turová, ktorý je využívaný pre poľnohospodárske výrobné účely. Lokalitu pre navrhovanú činnosť vytvára objekt bývalého ovčína, ktorý sa využije pre zriadenie bitúnku a predajne. Vzhľadom na antropický tlak na urbanizovaný krajinný priestor, v ktorom sa predmetná lokalita nachádza a pozmenené prírodné podmienky výskyt významnejších biotopov absentuje. V území sa vyskytuje len biotop ľudských sídiel.

Biotop ľudských sídiel (antropogénne biotopy)

Druhové zloženie :

myš domová (*Mus musculus*), potkan obyčajný (*Rattus norvegicus*), kuna skalná (*Martes foina*), lasica obyčajná (*Mustella mivalis*), hranostaj obyčajný (*Mustella erminea*), vzácne tchor obyčajný (*Putorius putorius*), jež východoeurópsky (*Erinaceus europaeus*). Z vtákov : beloritky obyčajné (*Delichon urbica*), žltouchvosty domové (*Phoenicurus ochruros*) a vzácne mucháre sivé (*Muscicapa striata*), škorec obyčajný (*Sturnus vulgaris*), žltouchvost hôrny (*Phoenicurus phoenicurus*), sýkorka veľká (*Parus major*), sýkorka belasá (*Parus caeruleus*), zriedkavo netopiere. V záhradách : zelinky obyčajné (*Carduelis chloris*), stehlíky konôpkáre (*Carduelis cannabina*), drozdy čierne (*Turdus merula*) a hrdličky záhradné (*Streptopelia decaocto*).

3.8. Environmentálne záťaž

Za environmentálnu záťaž sa považuje také znečistenie podzemnej vody, pôdy a horninového prostredia, ktoré presahuje stanovené kritériá pre koncentráciu znečisťujúcich látok ustanovených v právnych predpisoch. Pritom stačí, aby bola prekročená miera kritérií jednej znečisťujúcej látky v uvedených zložkách životného prostredia.

Tab. č.15 Prehľad environmentálnych záťaží (ďalej len EZ)

Obec	Počet lokalít vrátane pravdepodobných EZ	Počet sanovaných/rekultivovaných lokalít
Turová	0	0
Budča	0	1

(SAŽP 2012)

Základne po bývalej Sovietskej armáde

V SV časti obce Budča bola menšia v zemi zapustená kovová nádrž na PHM (motorovú naftu) s objemom cca 20 m³, na okraji bývalého areálu vojenskej základne boli sklady motorových a opotrebovaných olejov. PHM boli k technike a rádiolokátorom dopravné oceľovými a gumovými produktovodmi. Činnosť podmieňujúca vznik environmentálnej záťaže sa na lokalite už nevykonáva. Lokalita je sanovaná a rekultivovaná.

Podľa registra environmentálnych záťaží sa na záujmovej lokalite umiestnenia malokapacitného bitúnku nevyskytujú environmentálne záťaže.

3.9.Zdravotný stav obyvateľstva

Kvalita životného prostredia, ekonomická a sociálna situácia, životný štýl, úroveň zdravotníckej starostlivosti a výživové návyky sú hlavné faktory ovplyvňujúce zdravotný stav obyvateľstva. Rizikové faktory sú jednak špecifické pre každé ochorenie, ale na druhej strane, mnoho ochorení má rovnaké rizikové faktory. V niektorých prípadoch faktor môže byť pre jedno ochorenie rizikový a pre druhé ochranný. Spoločné pre tieto rizikové faktory je vlastnosť, že sa vyskytujú v definovanom prostredí, ktoré buď podporuje ich prítomnosť, a tým umožňuje ich pôsobenie, alebo sa snaží ich prítomnosti zabrániť. Prostredie sa tým stáva jedným z hlavných determinantov zdravia. Samozrejme, jedná sa o široko chápané prostredie a nie len o životné prostredie.

Determinanty zdravia sú teda také vlastnosti a ukazovatele, ktoré ovplyvňujú prítomnosť a rozvoj rizikových faktorov ochorení.

Najznámejšie skupiny determinantov zdravia sú demografické a biologické determinanty (vek, pohlavie, národnosť, atď.), socio-ekonomické determinanty (životný štýl, vzdelanie, zamestnanie, sociálne kontakty, atď.), prostredie (životné aj pracovné) a zdravotníctvo.

Dobrá kvalita životného prostredia človeka, výrazne ovplyvňujúca jeho zdravie, je súhrnom dobrej kvality ovzdušia, vody i potravín. Na udržanie rovnováhy v organizme je však okrem toho potrebné optimálne zužitkovanie prijímaných látok, ako aj harmonický vzťah k prostrediu, čo vyžaduje psychickú vyrovnanosť a zdravý životný štýl.

Základným ukazovateľom úrovne životných podmienok obyvateľstva a úmrtnostných pomerov je stredná dĺžka života pri narodení. Medzi ďalšie ukazovatele zaradujeme celkovú úmrtnosť, dojčenskú a novorodeneckú úmrtnosť, štruktúru príčin smrti a ďalšie. Pôrodnosť a úmrtnosť sú dva hlavné demografické procesy, ktoré významne ovplyvňujú populačný vývoj.

Demografický vývoj v SR na začiatku 21. storočia je stále charakterizovaný postupným znižovaním pôrodnosti, pri stagnujúcej úmrtnosti obyvateľstva. Od roku 2003 dochádza k miernemu nárastu alebo k stagnácii pôrodnosti. K 31. marcu 2012 mala Slovenská republika 5 404 555 obyvateľov, čo je o 233 obyvateľov viac ako k 31. decembru 2011.

V 1. štvrtroku 2012 sa v Slovenskej republike narodilo 13 191 živých detí (o 1 411 menej ako v rovnakom období roku 2011) a zomrelo 13 365 osôb (o 97 menej než vlani). Živorodenosť sa v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka znížila na 9,8 promile a úmrtnosť dosiahla hodnotu 10 promile.

UKAZOVATEĽ: Stredná dĺžka života pri narodení

Dôležitým ukazovateľom je stredná dĺžka života pri narodení, ktorá vyjadruje počet rokov, ktorých sa dožije novorodenec za predpokladu zachovania úmrtnostnej situácie v období jej výpočtu.

Od roku 1970 do roku 2001 sa stredná dĺžka života v SR zvýšila u mužov zo 66,7 na 69,54 a u žien zo 72,9 na 77,6 rokov. I napriek tomuto predĺženie strednej dĺžky života pri narodení tento ukazovateľ nedosiahol hranicu európskeho priemeru. V rámci okresov Banskobystrického kraja je v okrese Zvolen najvyššia stredná dĺžka života pri narodení u mužov aj u žien. Hodnoty na úrovni okresu sú vyššie ako celoslovenský priemer.

Tab. č. 16 Stredná dĺžka života pri narodení v období 2006 – 2010

Územie	Muži e^M_0	Ženy e^Z_0
okres Zvolen	71,77	80,27
Banskobystrický kraj	70,41	78,66
Slovenská republika	71,62	78,84

(ŠÚ SR, RegDat 2012)

UKAZOVATEĽ: Pôrodnosť (natalita)

Pôrodnosť a úmrtnosť predstavujú základné zložky reprodukcie, tzn. náhrady zomretých osôb živonarodenými deťmi. Počet živonarodených v SR v roku 2009 bol 61 217 osôb, čo je o 6,7 % viac ako v predchádzajúcom roku 2008.

Okres Zvolen patrí z hľadiska pôrodnosti k priemerným okresom v rámci Banskobystrického kraja. Najnižšia pôrodnosť v obci Budča v období rokov 1996 až 2009 bola v roku 2007 a naopak najvyššia pôrodnosť v obci bola v roku 2002. V rámci okresu Zvolen bola najnižšia pôrodnosť v roku 2001 a najvyššia v roku 1996.

V období rokov 1996 až 2009 sa priemerná hodnota živonarodených na 1000 obyvateľov pohybuje v obci Budča na úrovni 10,31 ‰, v obci Turová 8,49 ‰ a v okrese Zvolen dosiahla pôrodnosť priemernú hodnotu 9,12 ‰.

Tab. č. 17 Natalita v období 2001 – 2009 (v ‰)

Územie	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
obec Budča	11,00	16,26	9,64	9,41	11,05	5,86	5,79	10,70	11,24
obec Turová	2,84	13,85	8,29	5,70	8,62	11,08	10,84	10,61	16,17
okres Zvolen	7,90	8,66	8,04	9,37	8,67	8,92	9,25	9,68	9,80
SR	9,51	9,45	9,61	9,99	10,10	10,00	10,08	10,61	11,30

(ŠÚ SR, RegDat 2012)

UKAZOVATEĽ: Celková úmrtnosť (mortalita)

Výška ukazovateľov celkovej úmrtnosti závisí nielen od ekonomických, kultúrnych, životných a pracovných podmienok, ale bezprostredne ju ovplyvňuje veková štruktúra obyvateľstva. Starnutie populácie sa odráža tiež v náraste úmrtnosti, ktorá sa v období rokov 1996 až 2009 v obci Budča pohybuje od 5,90 ‰ do 22,95 ‰, v obci Turová od 5,70 ‰ do 18,97 ‰ a v okrese Zvolen od 9,16 ‰ do 10,96 ‰.

V období rokov 1996 až 2009 sa priemerná hodnota celkovej úmrtnosti v obci Budča pohybuje na úrovni 11,38 ‰, v obci Turová 11,35 ‰ a v okrese Zvolen na úrovni 9,88 ‰. Najvýraznejšia zmena v obci Budča bola zaznamenaná v roku 1999 kedy klesla úmrtnosť až o 17,05 ‰ oproti roku 1998.

Tab. č. 18 Mortalita v období 2001 – 2009 (v ‰)

Územie	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
obec Budča	6,42	12,65	12,27	10,27	9,35	9,21	15,72	6,58	10,44
obec Turová	17,05	8,31	8,29	5,70	17,24	11,08	18,97	13,26	10,78
okres Zvolen	10,16	9,77	9,62	9,16	10,03	9,18	10,51	9,48	9,64
SR	9,66	9,58	9,71	9,63	9,93	9,89	9,98	9,83	9,77

(ŠÚ SR, RegDat 2012)

Z hľadiska pohlavia je pre Slovenskú republiku, podobne ako pre väčšinu krajín, charakteristická mužská nadúmrtnosť. Medzi hlavné negatívne faktory, ktoré prispievajú k rastu úmrtnosti na Slovensku patrí aj vysoká spotreba tabaku a rastúci podiel ľudí s nadváhou a obezitou.

UKAZOVATEĽ: Dojčenská a novorodenecká úmrtnosť

Ukazovateľom hygienickej a kultúrnej úrovne života obyvateľstva a meradlom zdravotníckej starostlivosti je novorodenecká úmrtnosť (podiel novorodencov, ktorí zomierajú do 28 dní od narodenia) a dojčenská úmrtnosť (počet novorodencov zomretých do 1 roka života na 1000 živonarodených detí). Z dlhodobejšieho hľadiska možno pozitívne hodnotiť vývoj dojčenskej a novorodeneckej úmrtnosti, úrovňou ktorej sa začíname približovať k vyspelým európskym krajinám.

Celkovo pozitívne možno hodnotiť vývoj dojčenskej úmrtnosti, keď došlo k jej poklesu z 12,1 ‰ v roku 1990 na úroveň 6,24 ‰ v roku 2001. Obdobná situácia je aj v prípade novorodeneckej úmrtnosti, keď bol zaznamenaný pokles na 4,13 ‰ v roku 2001 oproti 8,4 ‰ v roku 1990. K decembru 2009 klesla novorodenecká úmrtnosť v SR na úroveň 3,07 ‰.

Tab. č. 19 Novorodenecká a dojčenská úmrtnosť

Územie	Novorodenecká úmrtnosť v ‰				Dojčenská úmrtnosť v ‰			
	1996	2001	2005	2009	1996	2001	2005	2009
obec Budča	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
obec Turová	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
okres Zvolen	7,14	11,21	3,41	1,51	8,57	13,08	5,12	1,51
SR	6,90	5,39	3,93	3,07	10,23	8,58	6,79	5,65

(ŠÚ SR, RegDat 2012)

V období rokov 1996 – 2009 bola v obciach Budča a Turová nulová dojčenská aj novorodenecká úmrtnosť. V okrese Zvolen je priemerná hodnota dojčenskej úmrtnosti v sledovanom období 6,55 ‰ a v prípade novorodeneckej úmrtnosti 4,90 ‰.

Štruktúra úmrtnosti

V úmrtnosti podľa príčin smrti dominuje v okrese Zvolen ako aj v obci Turová úmrtnosť na ochorenia obehovej sústavy, predovšetkým ischemické choroby srdca, keď v roku 2008 v SR zomrelo na túto príčinu 28 502 osôb, z toho 295 v okrese Zvolen a z toho 3 v obci Turová a 1 v obci Budča. Dôležitým ukazovateľom je aj úmrtnosť na nádorové ochorenia, keď na túto príčinu v okrese v roku 2008 zomrelo 130 osôb, z toho 2 v obci Budča a 1 v obci Turová.

Ďalšími skupinami v poradí najčastejších príčin úmrtia sú choroby tráviacej sústavy, poranenia, otravy, vonkajšie príčiny a choroby dýchacej sústavy.

Tab. č. 20 Zomretí podľa vybraných skupín chorôb k 31.12.2008 (počet)

Územie	Choroby obehovej sústavy	Nádory	Poranenia, otravy, vonkajšie príčiny	Choroby dýchacej sústavy
obec Budča	1	2	0	3
obec Turová	3	1	0	0
okres Zvolen	295	130	46	64
SR	28 502	11 992	3 174	2 981

(ŠÚ SR, RegDat 2012)

3.10.Syntéza hodnotenia súčasného stavu kvality životného prostredia

Environmentálna regionalizácia SR na základe komplexného zhodnotenia stavu ovzdušia, podzemnej a povrchovej vody, pôdy, horninového prostredia, bioty a ďalších faktorov vymedzuje 5 stupňov kvality životného prostredia (SAŽP 2010). Zaujmová lokalita sa nachádza na rozhraní regiónu Zvolensko-bystrický 2. environmentálnej kvality (prostredie s mierne narušeným prostredím) a regiónu Fatranský 1. environmentálnej kvality (prostredia vysokej kvality).

Regióny 1. environmentálnej kvality pokrývajú predovšetkým prostredie vysokej kvality (1. stupeň), pričom najmä v ich okrajových, niekedy aj centrálnych častiach sa môže vyskytnúť prostredie vyhovujúce (2. stupeň).

Predchádzajúce analýzy jednotlivých zložiek životného prostredia, ktoré vychádzajú z úrovne vyššej krajinno-priestorovej jednotky korešpondujú s environmentálnou regionalizáciou územia Slovenska (SAŽP 2010).

Pokiaľ na základe vykonaných analýz abiotických, biotických a socioekonomických podkladov o území vytvoríme zjednodušený model krajinno-ekologického komplexu na úrovni záujmového priestoru získame homogénny priestorový areál (typ KEK) s rovnakými krajinnoekologickými vlastnosťami.

Identifikované typy krajinnoekologických komplexov (typ KEK) na záujmovej lokalite a jej bezprostrednom okolí :

- KEK - polygón zastavaných plôch
- KEK - polygón trvalo trávnych porastov poľnohospodársky využívaných
- KEK - polygón lesných porastov

Na základe interpretácie vlastností jednotlivých krajinnoekologických komplexov a požiadaviek navrhovanej činnosti (vstupy a výstupy) môžeme identifikovať environmentálne problémy a limity (hmotné a nehmotné prvky) vo vzťahu k známym rizikám, ktoré navrhovaná činnosť predstavuje.

Súčasný environmentálne problémy v širšom záujmovom území :

Abiotický komplex krajiny

- Znečistenie povrchových vôd v sídelnej jednotke.
- Znečistenie ovzdušia (v línii okolo cesty č. cesta č.III/05086).
- Geodynamické javy (vodná erózia, zosuvy pôdy v období zvýšeného úhrnu zrážok).

Biotický komplex krajiny

- Eutrofizácia povrchových vôd – zmeny vo vodnom ekosystéme.

Socioekonomický komplex krajiny

- Automobilová doprava vedená cez sídelný útvar.
- Úroveň občianskej vybavenosti.
- Nedostatok pracovných príležitostí.

Identifikované limity (vyplývajúce z legislatívy) vo vzťahu k známym vplyvom, ktoré navrhovaná činnosť predstavuje :

- Ochrana poľnohospodárskej pôdy podľa zákona č. 220/2004 Z.z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy.
- Ochrana vôd podľa zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách.
- Nariadenie vlády č.269/2010 Z.z. ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd.
- Nariadenie vlády SR č. 617/2004 Z.z., ktorým sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti.
- Ochrana ovzdušia podľa zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší.
- Ochrana verejného zdravia podľa zákon č.355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia v znení neskorších predpisov.
- Ochrana verejného zdravia - hladina hluku vo vonkajšom priestore stanovená podľa vyhlášky MZ SR č. 549/2007 Z.z. ktorým sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí v hodnotách 70 dB pre dennú dobu, 70 dB pre večer a 70 dB pre noc (22:00-06:00).
- Nakladanie s odpadmi stanovené podľa zákona č. 223/2001 Z.z. o odpadoch.
- Nakladanie s odpadmi stanovené podľa zákona č. 223/2001 Z.z. a VZN obce o nakladaní s komunálnymi odpadmi, drobnými stavebnými odpadmi a elektroodpadmi z domácnosti.
- Vyhláška MŽP č.283/2001 Z.z. o vykonaní niektorých ustanovení zákona o odpadoch v znení neskorších predpisov,
- Vyhláška MŽP SR 284/2001 Z. z., ktorou sa ustanovuje Katalóg odpadov v znení neskorších predpisov.

Vzhľadom na rozsah identifikovaných limitov vyskytujúcich sa v dotknutom území a skutočnosť, že krajinný priestor prepojený s najbližším okolím nepredstavuje územie, v ktorom by navrhovaná činnosť bola vylúčená alebo územie so synergickým efektom nepriaznivých faktorov možno konštatovať, že územie je vhodné pre zriadenie malokapacitného bitúnku.

IV. Základné údaje o predpokladaných vplyvoch činnosti na životné prostredie a možnostiach opatrení na ich zmiernenie

1. Požiadavky na vstupy

Záber krajinného priestoru

Bitúnok je navrhovaný na okraji zastavanej časti obce Turová v areáli hospodárskeho dvora Turová v poľnohospodárskej krajine vidieckeho typu. Lokalita je súčasťou územia, ktoré je využívané pre poľnohospodársku prvovýrobu. Objekt navrhovaného malokapacitného bitúnku je navrhovaný v objekte bývalého ovčína v JZ časti hospodárskeho dvora. Záujmová lokalita susedí na SV a severnej strane s poľnohospodárskymi objektmi, na južnej až západnej strane s lesným porastom a na východnej strane s poľnohospodárskymi pozemkami. Hlavné sídelné územie obce Turová je situované vo vzdialenosti cca 650 m severným smerom od objektu navrhovaného bitúnku. Najbližšie obývané rodinné domy sa nachádzajú severne od lokality vo vzdialenosti cca 200 m.

Navrhované umiestnenie a technické riešenie v podstatnej miere vychádza z daných priestorových podmienok existujúceho objektu bývalého ovčína a možnosti jeho využitia pre navrhovaný účel.

Areál hospodárskeho dvora je súčasťou stabilizovaného územia s funkčným využitím pre poľnohospodársku výrobu a sklady poľnohospodárskych komodít. Miera stavebných zásahov v stabilizovanom území nepredstavuje významné zmeny (stavebné úpravy objektu, inštalácia technológie porážacej linky) v existujúcej zástavbe.

Skupina objektov v areáli hospodárskeho dvora predstavuje krajinný prvok v území, ktorý dotvára sekundárnu krajinnú štruktúru. Prestavbou existujúceho objektu pre navrhovaný účel nedôjde k významnému záberu krajinného priestoru.

Záber pôdy

Realizácia stavby „Predaj z dvora – malokapacitný bitúnok“ je navrhovaná na lokalite, ktorá sa nachádza mimo poľnohospodárskeho pôdneho fondu na pozemku p.č. 1331, druh charakterizovaný ako zastavané plochy a nádvoria.

Realizáciou navrhovanej stavby nedôjde k záberu poľnohospodárskeho pôdneho fondu.

Chránené územia, chránené stromy a pamiatky

Navrhovaná výstavba bitúnku svojim situovaním v krajine nezasahuje do chránených území, chránených krajinných prvkov, prírodných pamiatok, chránených stromov podľa zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny.

Výrub drevín

Záujmová lokalita predstavuje stavebné objekty, spevnené plochy a nespevnené plochy bez drevinnej vegetácie.

Ochranné pásma

Navrhovaná výstavba bitúniku nezasahuje do žiadnych ochranných ani bezpečnostných pásiem jestvujúcich inžinierskych sietí.

Zvláštne a osobitné opatrenia počas výstavby v dotyku s inžinierskymi sieťami, revíznymi šachtami a ostatnými objektmi a zariadeniami budú upresnené v samostatných projektových riešeniach ďalšieho stupňa projektovej prípravy.

Veterinárne ochranné pásmo pre prevádzku v areáli nie je stanovené. Výpočtové ochranné pásmo sa stanoví podľa materiálu vydanom MPA RV SR „Zásady chovu hospodárskych zvierat v intraviláne a extraviláne obcí SR“.

Vstupný materiál

Vstupný produkt je hovädzí dobytok a ovce, ktorý bude do malokapacitného bitúniku dodávaný priamo z vlastného chovu farmy alebo dopravený motorovým vozidlom.

Malokapacitný bitúnok bude slúžiť na porážanie hovädzieho dobytku a oviec.

Kapacita bitúniku je 30VDJ/týždeň.

Ročná kapacita 1560 VDJ t.j. 780 t v živom.

Spotreba vody

Farma je napojená prípojkou DN 63 na verejný vodovod DN 100, ktorý je ukončený podzemným požiarňým hydrantom DN 80 umiestneným vedľa oplotenia rodinného domu v susedstve areálu farmy Turová.

Zásobovanie rekonštruovanej časti bitúnika vodou je z pôvodnej časti Predaj z dvora potrubím 2x DN 25, ukončeným záslepkou (teplá aj studená voda). Na tento rozvod budú napojené navrhované zariadenia predmety a hadicové zariadenie. Voda pre zvieratá je privedená k objektu samostatným potrubím DN 32. Kapacita ustajnených zvierat pred porážkou je 30 ks hovädzieho dobytku.

Teplá voda bude rovnako privedená z pôvodnej časti Predaj z dvora. Pripravuje sa v elektrickom zásobníku vody s objemom 300 l a príkonom podľa typu. Teplá voda bude slúžiť na hygienické účely a na oplachovanie.

Samostatná prípojka vody pre účely napojenia napájačiek DN 32 je vedená v komunikácii vedľa riešeného objektu. Ukončená je v šachte, kde sa osadí hlavný uzáver vody HUV DN 32. Za šachtou bude potrubie pokračovať k jednotlivým napájačkám. Vzhľadom na charakter ustajnenia (otvorená stajňa) je potrebné chrániť prívod vody k napájačkám proti zamrznutiu.

Výpočet prevedený podľa Vyhlášky 684/2006 Z.z., čiastka 261 - Celková potreba vody pre stavby, objekty a činnosti, občianskej vybavenosti, technickej vybavenosti ... VI. Služby 7. Miestne výrobné, mäsiarstvo... a údajov dodávateľa technologickej časti (potreba pre výrobu).

Výrobná časť (technologická časť objektu)

výrobná časť	4 osoby - 150 l/osobu/deň	... 600 l/deň
umývanie podlahy	celk. plocha 109,75m ² x 0,5l/m ² x 2	...109,75 l/deň
potreba vody pre výrobu	5ks x 380 l = 1 900 l/deň =	
	237,5 l/hod.=0,494 l/min	= 0,008 l/s

Priemerná denná potreba: $Q_{pr\text{ denná}} = 2\,609,75\text{ l/deň} = 2,6\text{ m}^3/\text{deň} = 0,32\text{ l/hod.} = 0,005\text{ l/s}$

Maximálna denná potreba: $Q_{\max \text{ denná}} = 2609,75 \times 1,4 = 3653,65 \text{ l/deň} = 3,65 \text{ m}^3/\text{deň}$
Priemerná ročná potreba: $Q_{\text{rok}} = 2,6 \text{ m}^3/\text{deň} \times 156 \text{ dní} = \mathbf{405,6 \text{ m}^3/\text{rok}}$

Predajné miesto

2 zamestnanci (120l /zamestanca/zmenu) - sprchovanie

150 l/zamestanca/deň – spracovanie mäsa (2 zamestnanci)

Priemerná denná potreba: $Q_{\text{pr denná}} = 2 \times 120 + 300 = 540 \text{ l.d}^{-1} = 0,54 \text{ m}^3/\text{deň} = 0,0675 \text{ l/hod.} = 0,001 \text{ l/s}$

Maximálna denná potreba.: $Q_{\max \text{ denná}} = 540 \times 1,4 = 756 \text{ l.d}^{-1} = 0,75 \text{ m}^3/\text{deň}$

Priemerná ročná potreba : $Q_{\text{rok}} = 0,75 \text{ m}^3/\text{deň} \times 156 \text{ dní} = \mathbf{117 \text{ m}^3/\text{rok}}$

Požiarny vodovod

Potreba vody pre riešenie čast' je stanovená podľa STN 94 0400 a to súhrnne pre vonkajší aj vnútorný požiarny vodovod. Podľa tab.2, pol.2 tejto normy je odber požiarnej vody $Q = 12 \text{ l.s}^{-1}$, s najmenšou dimenziou potrubia DN 100, alebo najmenší objem nádrže vody na hasenie požiarov 22 m^3 . Požiarny vodovod požadovanej dimenzie sa v areáli Farmy nenachádza. Farma je napojená prípojkou DN 63 na verejný vodovod DN 100, ktorý je ukončený podzemným požiarnym hydrantom DN 80 umiestneným vedľa oplotenia rodinného domu v susedstve. Vzdialenosť hydrantu od riešenej stavby je $> 80 \text{ m}$. V areáli Farmy Turová je navrhnutá požiarne nádrž s objemom min. 45 m^3 , ktorá svojou veľkosťou zodpovedá požiadavke stanovenej tab. 2.

Elektrická energia

Napájacie zdroje

Jednotlivé svetelné obvody (okruhy), zásuvkové obvody budú napojené z novo navrhovaného hlavného rozvádzača HR umiestneného v objekte predajného miesta.

Prúdová a napät'ová sústava

3/PEN, str. 50Hz, 400/230V - TN-C-S, 3+PE+N, str. 50Hz, 400/230V - TN-S, 1+PE+N, str. 50Hz, 230V - TN-S.

Prostredie

Prostredie podľa STN 33 2000-3, STN 33 2000-5-51.

Prostredie bolo v rámci vypracovania projektu stanovené komisionálne a je uvedené v „**Protokole**“, ktorý je súčasťou technickej správy.

Energetická bilancia

Inštalovaný príkon : **Pi = 50,50 kW**

Súdobý príkon : **Pb = 25,50 kW**

Výpočtový prúd : **In = 36,80 A**

Ročná spotreba el. energie

Predpokladaná ročná spotreba = 12500kWh

Vykurovanie

Vykurovanie objektu je zabezpečené teplovodným podlahovým vykurovaním pričom zdrojom teplej vody je elektrický kotol. Priestory porážkárne, miestnosti na vnútornosti budú v zimnom období temperované.

Požiadavky na pracovné sily

Prevádzku bitúnku budú zabezpečovať štyria pracovníci. Prevádzku predajného miesta budú zabezpečovať dvaja pracovníci.

V objekte umiestnenia bitúnku a predajného miesta bude vybudovaný hygienický filter-čistá šatňa so zádverím, sociálne zariadenia – WC ,umývadlo, sprcha a prevádzková šatňa.

2.Údaje o výstupoch

Výstupom porážkovej linky pre hovädzí dobytok, ovce bude čerstvé mäso (hovädzie štvrťky, ovce) určené na :

- predaj vo vlastnej predajni,
- mäso na expedíciu v rozsahu podľa dopytu.

Čerstvé mäso sa bude prepravovať v dopravných prostriedkoch vybavených hermetickým uzatváracím systémom, počas celej prepravy budú dodržané požadované teploty.

Dopravné prostriedky určené na prepravu mäsa musia spĺňať požiadavky:

- ich vnútorné povrchy a všetky ostatné časti, ktoré môžu prísť do styku s mäsom, musia byť z nehrdzavejúceho materiálu,
- musia byť vybavené účinnými zariadeniami na ochranu mäsa pred hmyzom a prachom a musia byť nepriepustné pre vodu,
- na prepravu tiel, polovičiek tiel, polovičiek tiel rozdelených na najviac tri veľkospotrebitel'ské diely, štvrtí a nebaleného deleného mäsa musia byť vybavené nehrdzavejúcim zariadením na zavesenie mäsa upevneným v takej výške, aby sa mäso nemohlo dotýkať podlahy.

Kože hovädzie, kože ovčie

Kože z HD, oviec budú skladované v sklade koží, kde budú zasolené a do 24 hodín budú odvezené k spracovaniu.

Technologické odpadné látky

Odpadné vody zo sociálnej časti sú kanalizačnou vetvou odvedené do izolovanej ŽB žumpy o kapacite 2 x 15 m³, technologické vody z prevádzky bitúnku budú kanalizačnou vetvou cez lapač tuku odvedené do izolovanej ŽB o kapacite 90 m³.

Bachorové obsahy

Bachory hovädzieho dobytku budú vyčistené, presunuté do držkárne k spracovaniu, vnútorný obsah bachorov bude vyvezený do kontajnerového zásobníka hnoja a konfiškáty budú premiestnené do skladu konfiškátov, odkiaľ budú prevezené do kafilerického boxu k skladovaniu v chladiacom priestore.

Krv z porazených zvierat, konfiškáty

Hovädzí dobytok, ovce budú prechodovou uličkou prehnané do porážkárne, kde sa odporazia, po vykruvení stiahnu z kože a vykolia.

Vykruvenie zvierat sa prevedie vo vise s vykruvením do nerezových vozíkov určených na vykruvenie hovädzích kusov a vozíkov na krv s lievikom pre vykruvovanie ovčí, baranov (uvedený spôsob vykruvenia sa prevedie pre uvedenú porážkovú kapacitu HD,oviec).

Krv, konfiškáty budú premiestnené do skladu konfiškátov, odkiaľ budú denne prevezené do kafilerického boxu k skladovaniu v chladiacom priestore.

Množstvo odpadných látok, využitie a zneškodnenie

Pri porážke hovädzieho dobytku, oviec budú vznikať odpady – vedľajšie živočíšne produkty s ktorými bude nutné narábať podľa schválených predpisov.

Pre zamedzenie zápachu a zvýšenému výskytu hlodavcov a hmyzu bude v programe odpadového hospodárstva zabezpečený odvoz odpadov živočíšneho pôvodu minimálne 1x týždenne a umiestnenie kontajnerov s týmto odpadom tak, aby neboli voľne prístupné.

Odpady budú zhromažďované v osobitných kontajneroch a zneškodňované oprávnenou organizáciou. Špecifický rizikový materiál – kosti z hovädzieho mäsa bude zhromažďovaný osobitne a zneškodňovaný oprávnenou firmou.

Emisie do ovzdušia

Krátkodobé pôsobenie : etapa stavebných prác

V etape stavebných prác sa očakáva znečistenie ovzdušia emisiami z mobilných zdrojov (dopravných mechanizmov), zvýšenie sekundárnej prašnosti v dôsledku nakladania a prevozu materiálov. Výstavba bitúniku v areáli hospodárskeho dvora bude krátkodobou sprevádzaná zvýšenou prašnosťou a hlukom. Obdobie negatívneho pôsobenia týchto činiteľov bude obmedzené na dobu prvej fázy výstavby, kedy sa existujúci objekt ovčína stavebne upravý (búracie práce, stavebné práce). V druhej fáze sa vykoná inštalácia technológie porážacej linky a pripojenie na inžinierske siete, vrátane vybudovania žumpy na technologickú odpadovú vodu a splaškovú odpadovú vodu. Negatívne sprievodné javy stavebnej činnosti v území majú priestorové a časové ohraničenie a vzhľadom na vzdialenosť od obytných sídiel nie je predpoklad ich pôsobenia na obyvateľstvo.

Dlhodobé pôsobenie : etapa prevádzkovania

Navrhovaná výstavba bitúniku je podľa právnych predpisov na úseku ochrany ovzdušia (zákon č. 137/2010 Z.z. o ovzduší) kategorizovaná ako stredný zdroj znečisťovania ovzdušia – Bitúniky a ostatné porážkarne s projektovanou výrobnou kapacitou väčšou ako 200 t/rok.

Zdrojom znečisťujúcich látok v areáli centra budú :

- technologická porážacia linka - pachové látky,
- mobilné zdroje znečisťovania ovzdušia motorové vozidlá - NO_x, CO, VOC.

Prevádzka navrhovaného bitúniku zvýši znečistenie ovzdušia malou mierou. Na minimalizovanie emisií znečisťujúcich pachových látok z prevádzky sú navrhované opatrenia, ktoré uvádzame v predkladanom zámere.

Emisie do vôd

Prevádzka centra pre nakladanie s odpadmi si vyžiada produkciu nasledovných odpadových vôd :

- splaškové odpadové vody,
- dažďové odpadové vody zo striech objektov,
- dažďové odpadové vody zo spevnených plôch,
- priemyselné odpadové vody (technologické vody z prevádzky bitúniku).

S produkciou hnojovice od ustajneného dobytku sa neuvažuje z dôvodu, ustajnenia zvierat spôsobom hlbkej podstielky, ktorá sa v pravidelných cykloch obmieňa. Použitá podstielka pri chove zvierat sa vyváža na hnojisko a používa sa na hnojenie poľnohospodárskych pozemkov.

Odpadové vody zo sociálnej časti sú kanalizačnou vetvou odvedené do žumpy o kapacite $2 \times 15 \text{ m}^3$, technologické vody z prevádzky bitúniku budú kanalizačnou vetvou cez odlučovač tuku odvedené do ŽB izolovanej žumpy o kapacite 90 m^3 .

Odpadové vody z prevádzky budú vyvážané do ČOV Budča, prípadne ČOV Zvolen.

Bilancia odpadových vôd

Odpadná voda technologická a splašková

Splaškové vody zo sociálnych častí sú kanalizačnou vetvou odvedené do nepriepustnej akumulácie nádrže (žumpy) o kapacite $2 \times 15 \text{ m}^3$, technologické vody z prevádzky bitúniku budú kanalizačnou vetvou cez lapač tuku (s max. prietokom 2 l.s^{-1}) odvedené do nepriepustnej akumulácie nádrže (žumpy) o kapacite 90 m^3 .

Produkcia odpadných vôd (technologická časť objektu)

výrobná časť	4 osoby - 150 l/osobu/deň	... 600 l/deň
umývanie podlahy	celk. plocha $109,75 \text{ m}^2 \times 0,5 \text{ l/m}^2 \times 2$... 109,75 l/deň
potreba vody pre výrobu	5ks $\times 380 \text{ l} = 1\,900 \text{ l/deň}$	=
	237,5 l/hod. = 0,494 l/min	= 0,008 l/s

Priemerná denná prod. : $Q_{\text{pr denná}} = 2\,009,75 \text{ l/deň} = 2,0 \text{ m}^3/\text{deň} = 0,25 \text{ l/hod.} = 0,004 \text{ l/s}$

Maximálna denná prod.: $Q_{\text{max denná}} = 2\,009,75 \times 1,4 = 2\,813,65 \text{ l/deň} = 2,813 \text{ m}^3/\text{deň}$

Priemerná ročná prod. : $Q_{\text{rok}} = 2,0 \text{ m}^3/\text{deň} \times 156 \text{ dní} = \mathbf{312 \text{ m}^3/\text{rok}}$

Produkcia odpadných vôd (sociálna časť objektu)

výrobná časť	4 osoby - 150 l/osobu/deň 600 l/deň
--------------	---------------------------	-----------------

Priemerná denná prod. : $Q_{\text{pr denná}} = 600 \text{ l/deň} = 0,6 \text{ m}^3/\text{deň}$

Maximálna denná prod.: $Q_{\text{max denná}} = 0,6 \times 1,4 = 840 \text{ l/deň} = 0,84 \text{ m}^3/\text{deň}$

Priemerná ročná produkcia : $Q_{\text{rok}} = 0,6 \text{ m}^3/\text{deň} \times 156 \text{ dní} = \mathbf{93,6 \text{ m}^3/\text{rok}}$

Produkcia odpadných vôd (predajné miesto)

Priemerná ročná potreba : $Q_{\text{rok}} = 0,75 \text{ m}^3/\text{deň} \times 156 \text{ dní} = \mathbf{117 \text{ m}^3/\text{rok}}$

Podľa STN 73 6701 čl.11-13 produkcia odpadných vôd z výrobných častí $312,0 \text{ m}^3$ / obdobie prevádzky = $2,0 \text{ m}^3/\text{deň}$.

Žumpa pre odpadné vody z výrobných častí užitočného objemu 90 m^3 zabezpečí akumuláciu odpadných vôd na 2 mesiace.

Produkcia splaškových vôd zo sociálnych častí $93,6 + 117 \text{ m}^3$ / obdobie prevádzky = $1,35 \text{ m}^3/\text{deň}$.

Žumpa pre splaškové vody zo sociálnych častí užitočného objemu 2 x 15 m³ zabezpečí akumuláciu odpadných vôd na 1 mesiac.

Zrážkové vody zo strechy objektu budú odvádzané zvodovým potrubím do ležateho rozvodu uloženého v zelenom páse pred objektom a zaústená do existujúcej dažďovej kanalizácie. Dažďové vody zo spevnených plôch budú odvedené do vsaku.

Odpadové hospodárstvo

Prehľad odpadov produkovaných pri výstavbe bitúniku dáva rámcovú predstavu o odpadovom hospodárstve v tejto fáze prípravy stavby. Počas výstavby bitúniku to budú predovšetkým zmiešané odpady zo stavieb a demolácií iné ako uvedené v 170901-03 podľa vyhlášky MŽP SR č. 284/2001 Z.z. o kategorizácii odpadov – Katalóg odpadov.

Za odpadové hospodárstvo v priebehu výstavby bude zodpovedať dodávateľ stavby, ktorý bude plniť všetky povinnosti ako pôvodca odpadov v súlade s platnou legislatívou v oblasti odpadového hospodárstva.

Tab. č.21 Prehľad produkovaných odpadov počas výstavby BPS

Číslo skupiny, podskupiny a druhu odpadu	Názov skupiny, podskupiny a druhu odpadu	Kategória odpadu	Odhadované množstvo v t.	Spôsob zhodnocovanie resp. zneškod.
17	STAVEBNÉ ODPADY A ODPADY Z DEMOLÁCIÍ			
17 01	BETÓN, TEHLÝ, DLAŽDICE			
17 01 01	Betón	O	0,5	R5
17 01 07	Zmesi betónu, tehál, dlaždíc	O	2,4	D1
17 02	DREVO, SKLO A PLASTY			
17 02 01	Drevo	O	0,1	R1
17 02 03	Plasty	O	0,04	R3
17 03	BITÚMENOVÉ ZMESI			
17 04	KOVY			
17 04 05	Železo, oceľ	O	0,2	R4
17 04 11	Káble iné ako uvedené v 17 04 10	O	0,01	R4
17 05	ZEMINA, KAMENIVO			
17 05 06	Výkopová zemina iná ako v 17 05 05	O	0,5	D1
17 06	IZOLAČNÉ MATERIÁLY			
17 06 04	Izolačné materiály iné ako 17 06 03	O	0,01	D1
17 09	INÉ ODPADY ZO STAVIEB			

17 09 04	Zmiešané odpady zo stavieb a demolácií iné ako v 17 09 01 – 03	O	0,1	D1
20	KOMUNÁLNE ODPADY VRÁTANE ICH ZLOŽIEK ZO SEPAROVANÉHO ZBERU			
20 03	INÉ KOMUNÁLNE ODPADY			
20 03 01	Zmesový komunálny odpad	O	0,05	D1
Odpady spolu				
- ostatný	O		3,91 t	
- nebezpečný	N		0,0 t	

Nakladanie s odpadmi počas realizácie stavby

Odpady sa budú zhromažďovať oddelene v kontajneroch podľa druhov tak, aby sa vhodné odpady mohli zhodnotiť. Všetky odpady podľa jednotlivých druhov budú evidované.

Odvoz sutí a odpadov zo stavebnej činnosti bude zabezpečený na skládku odpadov (podľa druhu odpadu). Prebytok zeminy dodávateľ využije naterénne úpravy pri osadení kanalizácie, odlučovača tukov a pod. v rámci hospodárskeho dvora farmy.

Odpady vznikajúce počas prevádzky

Malokapacitný bitúnok slúži na porážanie hovädzieho dobytku a oviec.

Kapacita bitúniku je 30VDJ/týždeň.

Ročná kapacita 1560 VDJ t.j. 780 t v živom.

Produkované druhy odpadov zaradené podľa vyhlášky MŽP SR č. 284/2001 Z.z. o kategorizácii odpadov – Katalóg odpadov.

Tab. č.22 Prehľad odpadov vznikajúcich počas prevádzky

Číslo skupiny, podskupiny a druhu odpadu	Názov skupiny, podskupiny a druhu odpadu	Kategória odpadu	Odhadované množstvo v t/rok	Spôsob zhodnocovanie resp. zneškod.
15	ODPADOVÉ OBALY, ABSORBENTY, HANDRY NA ČISTENIE, FILTRAČNÝ MATERIÁL			
15 01	OBALY (VRÁTANE ODPADOVÝCH OBALOV ZO SEPAROVANÉHO ZBERU KOMUNÁLNYCH ODPADOV			
15 01 01	Obaly z papiera a lepenky	O	0,4	R1
15 01 02	Obaly z plastov	O	0,3	R5
15 01 06	Zmiešané obaly	O	0,3	R1/R5
15 02	ABSORBENTY, FILTRAČNÉ MATERIÁLY, HANDRY NA ČISTENIE A OCHRANNÉ ODEVY			
15 02 02	Absorbenty filtračné materiály vrátane olejových filtrov inak nešpecifikovaných, handry na čistenie, ochranné odevy kontaminované nebezpečnými	N	0,07	R1/D1

	látkami			
16	ODPADY INAK NEŠPECIFIKOVANÉ			
16 02	ODAPADY Z ELEKTRICKÝCH A ELEKTRONICKÝCH ZARIADENÍ			
16 02 13	Vyradené zariadenia obsahujúce nebezpečné časti, iné ako uvedené v 16 02 09 až 16 02 12	N	0,02	R13
02	Odpady z poľnohospodárstva			
02 02	Odpady z prípravy a spracovania mäsa			
02 02 01	Kaly z prania a čistenia	O	3,5	R3
02 02 02	Odpadové živočíšne tkanivá	O	25,6	R3
02 02 03	Materiál nevhodný na spotrebu alebo spracovanie	O	15,4	R3
20 03	INÉ KOMUNÁLNE ODPADY			
20 03 01	Zmesový komunálny odpad	O	4,5	D1/D10
Odpady spolu				
- ostatný		O	50,0 t	
- nebezpečný		N	0,09 t	

Po uvedení bitúniku do prevádzky sa predpokladá zavedenie separovaného zberu odpadov vhodných na ďalšie spracovanie (neznečistený obalový papier, kartónové obaly). Materiálne a organizačné zabezpečenie zberu bude realizované s odberateľskou firmou, ktorá zabezpečí dodávku vhodných zberných nádob, odvoz odpadu a jeho ďalšie využitie. Po dosiahnutí kapacít skladovania budú odpady zmluvne odovzdávané oprávnenej osobe k zhodnoteniu alebo zneškodneniu.

Nebezpečný odpad bude odovzdávaný zmluvne oprávnenej osobe na nakladanie s nebezpečným odpadmi. Údržba technologických zariadení bude vykonávaná externe odbornou firmou, ktorá bude zabezpečovať ďalšie nakladanie s odpadmi z údržby.

Hluk a vibrácie

V širšom záujmovom území sa nachádzajú zdroje hluku z poľnohospodárskej výroby (areál hospodárskeho dvora). Počas stavebných prác dôjde k zvýšeniu hladiny hluku zo zdrojov dopravných a stavebných mechanizmov. Vplyv výstavby bude krátkodobý a možno ho minimalizovať použitím vhodnej technológie a stavebných postupov. Počas výkopových a stavebných prác bude stavba obsluhovaná z miestnych a účelových komunikácií v areáli staveniska.

Stavebný dvor bude umiestnený na pozemku investora, tak aby boli minimalizované vplyvy na okolie.

Po uvedení bitúniku do užívania sa v záujmovom území budú vyskytovať tieto zdroje hluku:

- hluk z cestnej dopravy (miestne komunikácie, obslužná doprava vrátane statickej dopravy).
- hluk z chladenia, ktorý bude minimalizovaný tlmičmi hluku a vhodným umiestnením vzduchotechnických jednotiek na objekte.

Pre danú kategóriu územia sú najvyššie prípustné ekvivalentné hladiny hluku vo vonkajšom priestore stanovené podľa vyhlášky MZ SR č. 549/2007 Z.z. ktorým sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí v hodnotách 70 dB pre dennú dobu, 70 dB pre večer a 70 dB pre noc (22:00-06:00).

Technologické zariadenia s najväčšou hlučnosťou (chladiace zariadenie) je umiestnené v priestore hlukovo odtienenom okolostojacími objektmi.

Vibrácie

Potencionálnym zdrojom vibrácií je činnosť ťažkých stavebných mechanizmov, použitie stavebných technológií a preprava ťažkými nákladnými vozidlami (preprava stavebného materiálu, technológie bitúнку). Výraznejší výskyt vibrácií počas výstavby bitúнку možno vo všeobecnosti očakávať do vzdialenosti rádovo jednotiek metrov od stanovišťa strojného zariadenia. Vplyv vibrácií na okolie v období výstavby možno vzhľadom na použitie bežných stavebných technológií považovať za nevýznamný.

Prevádzkovanie bitúнку pre malokapacitné poráženie HD a oviec nebude zdrojom vibrácií.

Žiarenia a iné fyzikálne polia

Výstavba a prevádzka bitúнку nebude zdrojom rádioaktívneho alebo elektromagnetického žiarenia.

3.Údaje o predpokladaných priamych a nepriamych vplyvoch na životné prostredie

Údaje o predpokladaných priamych a nepriamych vplyvoch na životné prostredie, ktoré spracovateľ na súčasnej úrovni poznania zámeru i dotknutého územia očakáva, sú uvedené v kapitole o základných údajoch zámeru a o jeho predpokladaných priamych a nepriamych vplyvoch.

Priame vplyvy

Abiotický komplex krajiny

Ovplyvnenie kvality ovzdušia (etapa výstavby), dlhodobá (etapa prevádzkovania).

Biotický komplex krajiny

Vplyvy sa nepredpokladajú.

Socioekonomický komplex krajiny

Ovplyvnenie verejnosti (etapa výstavby).

Ovplyvnenie dopravy (etapa výstavby, etapa prevádzkovania) .

Ovplyvnenie služieb (etapa výstavby, etapa prevádzkovania).

Ovplyvnenie poľnohospodárskej prvovýroby (etapa prevádzkovania).

Predpokladané vplyvy predstavujú vplyvy pozitívne aj negatívne. Z hľadiska kvantifikácie a intenzity pôsobenia nepredstavujú negatívne vplyvy významnú úroveň vplyvov na jednotlivé zložky životného prostredia alebo obyvateľstvo. Negatívne vplyvy je možné minimalizovať vhodnými opatreniami, ktoré uvádzame v predkladanom zámere.

Nepriame vplyvy

Vybudovanie bitúnku s malou porážacou kapacitou pre hovädzí dobytok a ovce vzhľadom na existujúcu technickú infraštruktúru hospodárskeho dvora Turová nevyvolá nepriame vplyvy na životné prostredie.

4.Hodnotenie zdravotných rizík

Znečisťujúce látky pochádzajúce z priemyslu, poľnohospodárstva a ďalších zdrojov sú pre ľudský organizmus cudzorodé a v závislosti od ich charakteru a kvantity ohrozujú resp. narušujú zdravie človeka. Na zhoršené zdravie obyvateľov a ich zvýšenú úmrtnosť v niektorých regiónoch jednoznačne vplýva znečistené alebo poškodené životné prostredie, kombinované so životným štýlom, úrovňou zdravotníckej starostlivosti i fyzickou (genetickou) dispozíciou. Environmentálny aspekt však na viacerých lokalitách výrazne dominuje a prostredníctvom škodlivých látok má karcinogénne, teratogénne a ďalšie nepriaznivé účinky na ľudské zdravie a vek. Exaktné výskumy napríklad štatisticky preukázali, že 60-90% rakovinových ochorení je spôsobených stavom životného prostredia.

Podľa environmentálnej regionalizácie Slovenskej republiky (SAŽP 2010) sa širšie záujmové územie nachádza na rozhraní regiónu Zvolensko-bystrický 2. environmentálnej kvality (prostredie s mierne narušeným prostredím) a regiónu Fatranský 1. environmentálnej kvality (prostredia vysokej kvality).

Regióny 1. environmentálnej kvality pokrývajú predovšetkým prostredie vysokej kvality (1. stupeň), pričom najmä v ich okrajových, niekedy aj centrálnych častiach sa môže vyskytnúť prostredie vyhovujúce (2. stupeň).

Výstavba bitúnku je navrhovaná v existujúcom areáli hospodárskeho dvora vo vzdialenosti cca 200 m od najbližšie obývaných rodinných domov. Etapa stavebných prác a samotná prevádzka bitúnku nemajú charakter činností s produkciou významného množstva látok alebo faktorov, ktoré by mohli mať negatívny dopad na zdravotný stav obyvateľstva a významný vplyv na zložky životného prostredia dotknutého územia. Etapa prevádzkovania bitúnku pri dodržaní technologických postupov a prevádzkového poriadku nepredstavuje produkciu emisií, ktoré by viedli k prekročeniu environmentálnych noriem kvality životného prostredia a zaťažili obyvateľov obce.

Zdravotné riziko

V poľnohospodárstve a pri výrobe živočíšnych potravín a krmív sú pracovníci vystavení rizikám:

- prenosu baktérií, húb, roztočov a vírusov zo zvierat, parazitov a kliešťov (riziku zoonóz);
- respiračných problémov spôsobených mikroorganizmami a roztočmi v organickom prachu zrnín, práškoveho mlieka, múky, korenia;
- špecifických alergických chorôb, ako sú farmárske pľúca.

Pol'nohospodárski pracovníci sú vystavení riziku pôsobenia senzibilizátorov (látok, vyvolávajúcich alergickú reakciu).

Bežnými senzibilizátormi kože v poľnohospodárstve sú živočíšne proteíny z moču a lupín.

Pracovníci v poľnohospodárstve môžu byť vystavení respiračným senzibilizátorom:

- zvieracím epitelom a zvieraciemu moču;
- skladovým roztočom;
- plesniam.

Obmedzovanie rizík správnou chovateľskou praxou

V niektorých prípadoch je možné obmedziť riziká pre človeka, ak sa bude postupovať podľa zásad správnej chovateľskej praxe, ktoré pomáhajú chrániť zvieratá pred prenášaním alebo vylučovaním veľkého množstva choroboplodných organizmov. Medzi takéto postupy patria:

- zabezpečenie správnych noriem hygieny ustajnenia mladých zvierat;
- zabránenie znečisteniu pitnej vody pre zvieratá hnojovicou;
- udržiavanie zvierat, najmä mladých, podľa možnosti mimo stresu — obzvlášť dôležité na farmách, ktoré sú otvorené pre verejnosť;
- pravidelné veterinárne kontroly zdravotného stavu zvierat.

Niekedy je možné znížiť riziko nákazy zoonózou obmedzením choroby zvierat, napr. vakcináciou dobytku proti *Leptospire* hardjo. Je to pridaná výhoda, ktorá nielen chráni pracovníkov, ale prináša aj hospodársky prospech v zlepšenom zdraví zvierat.

Všetky hospodárske zvieratá prirodzene prenášajú rad chorôb, z ktorých niektoré sú prenositeľné aj na človeka. Tieto choroby sú známe ako zoonózy a pre pracovníkov, ktorí pracujú so zvieratami, môžu ohrozovať zdravie.

Choroby prenesené zo zvierat na človeka často postihnú návštevníkov fariem, najmä deti alebo starých ľudí, ktorí sú náchylnejší na infekciu. Medzi takéto choroby patria najmä ochorenia v dôsledku nákazy organizmami *Escherichia coli* O 157 (*E. coli* O157) a *Cryptosporidium parvum*.

Opatrenia, ktorými sa má minimalizovať riziko nákazy zoonózami, sú tie isté ako pri ostatných nebezpečných biologických činiteľoch:

- kontrola rizík na zdroji;
- obmedzovanie rizík správnou chovateľskou praxou;
- obmedzovanie rizika pracovnými postupmi;
- osobné ochranné prostriedky;
- osobná hygiena.

5.Údaje o predpokladaných vplyvoch navrhovanej činnosti na chránené územia

V záujmovom území sa podľa zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v platnom znení uplatňuje prvý stupeň ochrany. Na lokalite určenej k realizácii stavby alebo blízkom okolí sa nenachádzajú ekologicky významné biotopy, resp. významné segmenty krajiny z hľadiska ochrany prírody. Navrhovaná výstavba nezasahuje do žiadnych veľkoplošných alebo maloplošných chránených území.

Vtáčie územia sa v záujmovom území nevyskytujú (ŠOP SR B. Bystrica, 2012).

Navrhovaná činnosť nezasahuje do území, ktoré sú zahrnuté do národného zoznamu území európskeho významu NATURA 2000 (vrátane navrhovaného doplnenia tohto zoznamu 08.2011), schváleného vládou SR uznesením č. 239 zo dňa 17. marca 2004.

IV.1. Posúdenie očakávaných vplyvov z hľadiska ich významnosti a časového priebehu pôsobenia

Etapu výstavby areálu

Realizácia stavebných prác zahŕňa špecifiká činností oproti etape prevádzky v časovom úseku 9 mesiacov a prináša viac rušivých faktorov pre okolie dotknutého územia. Obdobie pôsobenia nepriaznivých faktorov sa viaže na predpokladaný čas výstavby, pričom z hľadiska intenzity pôsobenia rušivých faktorov je významný prvá etapa stavebných prác spojených s výkopovými a stavebnými prácami a dovozom stavebného materiálu a technologického zariadenia bitúnku. Činnosti súvisiace so stavebnými prácami budú produkovať predovšetkým hluk, sekundárnu prašnosť a emisie z dopravy a strojných zariadení. Tieto nepriaznivé faktory sa v malej miere dotknú obyvateľov obce nakoľko lokalita výstavby je vzdialená cca 200 m od obytnej zástavby a komunikačné napojenie staveniska je z účelovej prístupovej komunikácie na miestnu komunikáciu a následne na cestu III/05086. Nepriaznivé faktory možno zmierniť vhodnými organizačnými opatreniami. Priaznivým sociálno-ekonomickým faktorom etapy výstavby je vytvorenie pracovných príležitostí.

Etapu prevádzky

Investičným zámerom navrhovateľa je modernizácia farmy za účelom zvýšiť konkurencieschopnosť lepším využívaním výrobných faktorov a uplatňovaním nových technológií a inovácií s priamym predajom vlastnej produkcie určenej na ľudskú spotrebu konečnému spotrebiteľovi alebo iným maloobchodným prevádzkarniam – zriadenie bitúnku.

Stavba svojím určením a polohou i funkčnou náplňou prispieva k využitiu existujúcich objektov farmy a zvyšuje efektivitu poľnohospodárskej prvovýroby, pričom splňa požiadavky platnej územnoplánovacej dokumentácie, ktorá predmetné územie predurčuje pre poľnohospodársku výrobu a sklady. Existujúce objekty a príslušné priestory, na ktorých je uvažovaná výstavba, poskytujú primerané priestorové podmienky pre umiestnenie prevádzky bitúnku, ktorý bude dopravne dobre dosiahnuteľný.

Nepriaznivými faktormi, ktoré činnosť do územia prináša je zriadenie stredného zdroja znečisťovania ovzdušia a potencionálne šírenie pachových látok do okolia prevádzky. Vzhľadom na technológiu bitúnku s malou porážacou kapacitou a jeho vzdialenosť od obytnej zóny obce, trasovanie dopravných ciest, prevádzka bitúnku nebude významným zdrojom emisií do ovzdušia.

Vo vzťahu k súčasným intenzitám dopravy na príslušnej cestnej sieti z hľadiska životného prostredia a verejného zdravia je táto intenzita dopravy málo významná pretože nemôže podstatným spôsobom ovplyvniť súčasnú situáciu v kvalite ovzdušia a akustickú situáciu pozdĺž cestnej siete.

Vplyvy na abiotický komplex krajiny

2.1.Horninové prostredie, pôda a geomorfologické pomery

Etapu výstavby

Pri realizácii navrhovanej činnosti sa nepredpokladá negatívne ovplyvnenie horninového prostredia a geomorfologických pomerov. Vlastná príprava územia začne búracími prácami, stavebnými úpravami bývalého ovčína. Následne po prevedení stavebných úprav sa vykoná montáž technológie. Znečistenie pôdy v priebehu stavebných prác je málo pravdepodobné a môže byť spôsobené len havarijným únikom ropných látok z dopravných a stavebných mechanizmov. V pláne výstavby musí byť stanovený spôsob riešenia týchto situácií tak, aby nedošlo k znečisteniu pôdy ani horninového prostredia.

Etapu prevádzky

Po vybudovaní bitúnku nebude dochádzať k žiadnym vplyvom na pôdu alebo horninové prostredie. Odvedenie všetkých vôd z objektu a odvedenie vôd z povrchového odtoku okolitých priestorov je riešený technicky tak, že nedôjde ku kontaminácii pôdy cudzorodými látkami ani k ich prieniku do povrchových a podzemných vôd.

2.2.Ovzdušie

Etapu výstavby

Stavebné práce potrebné pre zriadenie bitúnku budú krátkodobo negatívne pôsobiť na kvalitu životného prostredia v najbližšom okolí staveniska. Výkopové a stavebné práce bude sprevádzať prašnosť a produkcia emisií zo spaľovacích motorov stavebnej mechanizácie. Tieto činitele však budú obmedzené na obdobie výstavby a najbližšie okolie staveniska a minimalizované organizačnými a technickými opatreniami. Počas výstavby sa nepredpokladá také zvýšenie tuhých znečisťujúcich látok a emisií vplyvom dopravy a stavebných prác, ktoré by mohli mať významný nepriaznivý vplyv na obyvateľstvo a životné prostredie dotknutého územia a to vzhľadom na požadovaný rozsah stavebných prác a umiestnenie bitúnku v areáli hospodárskeho dvora.

Etapu prevádzky

Navrhovaný malokapacitný bitúnok určený pre porážku hovädzieho dobytku a oviec je podľa právnych predpisov na úseku ochrany ovzdušia (zákon č.137/2010 Z.z. o ovzduší, vyhláška MPŽPaRR č.356/2010 Z.z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o ovzduší) kategorizovaný ako stredný zdroj znečisťovania ovzdušia : stacionárny zdroj - Ostatný priemysel a zariadenia, číslo kategórie 6.13. Bitúnok a ostatné porážkarne s projektovanou kapacitou živej hmotnosti v t/rok od 200 t/rok.

Prevádzka bitúnku zvýši znečistenie ovzdušia malou mierou a to vzhľadom na technické parametre porážacej linky a projektovanú výrobnú kapacitu. Emisie znečisťujúcich látok produkované do ovzdušia, ktoré budú vznikať sú pachové látky a emisie z automobilovej dopravy motorových vozidiel.

Emisie všetkých znečisťujúcich látok sú relatívne malé a ich celkovým vnímateľným výsledkom môže byť slabý zápach a to len v najbližšom okolí bitúnku. Za účelom minimalizovania vplyvu pachových látok budú vykonané technicky dostupné opatrenia na obmedzenie emisií ako sú :

- zakrytie zariadenia,

- zapuzdrowanie časti zariadenia,
- vhodné skladovanie surovín, výrobkov a zvyškov,
- technologické operácie, pri ktorých vznikajú pachové látky, budú umiestnené do uzavretých priestorov.

Pri dodržiavaní technologických postupov nebudú produkované pachové látky v množstve, ktoré by mohlo obťažovať obyvateľstvo v 200 m vzdialených rodinných domoch. Vzhľadom na predpokladanú intenzitu dopravy súvisiacu s dopravnou obsluhou navrhovanej prevádzky prírastok produkcie emisií z automobilovej dopravy v dotknutom území bude minimálny.

2.3.Podzemná a povrchová voda

Etapu výstavby

Podľa dostupných informácií o geologickej stavbe územia a hydrogeologických pomeroch hladina podzemnej vody na záujmovej lokalite sa nachádza v úrovni 5 – 10 m pod povrchom terénu. Povrchová voda sa na lokalite nevyskytuje. Pri výstavbe stavebných objektov (spevnená plocha, osadenie lapača tukov, šácht a pod.) sa nepredpokladá, že dôjde k dosiahnutiu úrovne výskytu podzemných vôd. Pri bežnom spôsobe vykonávania stavebných prác by nemalo dôjsť k nepriaznivému vplyvu na kvalitu podzemných vôd.

Z hľadiska ohrozenia kvality podzemných a povrchových vôd v období stavebných prác pripadajú do úvahy nasledovné zdroje kontaminácie:

- úniky látok zo skladov a techniky počas výstavby,
- mimoriadne havarijné úniky škodlivých látok zo stavebných mechanizmov pri výstavbe.

Etapu prevádzky

Bitúnok nebude mať nepriaznivý vplyv na kvalitu povrchových a podzemných vôd.

Odpadné vody zo sociálnej časti sú kanalizačnou vetvou odvedené do izolovanej ŽB žumpy o kapacite 2 x 15 m³, technologické vody z prevádzky bitúnku budú kanalizačnou vetvou cez odlučovač, odvedené do izolovanej ŽN žumpy o kapacite 90 m³.

Odpadové vody z prevádzky budú vyvázané do ČOV Budča (prípadne ČOV Zvolen).

Samotné prevádzkovanie bitúnku nepredstavuje významnejšie nebezpečenstvo pre kvalitu povrchových a podzemných vôd za predpokladu, že budú dodržiavané prevádzkové poriadky jednotlivých technologických zariadení.

Vplyvy na biotický komplex krajiny

3.1.Vplyv na genofond a biodiverzitu

Záujmová lokalita sa nachádza na okraji urbanizovaného prostredia, obecnej sídelnej aglomerácie, ktorá spôsobila takmer úplnú zmenu biotopov a súčasne aj živočíšnych spoločenstiev.

Z ekologického hľadiska na lokalite a blízkom okolí prevládajú druhy synantropné, viazané na urbánne prostredie, prípadne druhy rozptýlenej krovitej a stromovej vegetácie so širokou ekologickou valenciou. Historický vznik umelého ekosystému t. j. sídelnej aglomerácie mala rozhodujúci vplyv na zníženie hodnoty zoocenóz, ako z hľadiska kvantitatívneho tak aj kvalitatívneho. Výsledkom dlhotrvajúcej antropickej deteriorizácie

sú chudobné živočíšne spoločenstvá, so zastúpením druhov bez významnejšieho sosiekologického statusu.

Výstavba bitúniku sa vzťahuje na zastavané plochy existujúcich objektov plochy bez vegetácie.

Na lokalite navrhovanej pre realizáciu zámeru o jej blízkom okolí sa nevyskytujú dreviny, na ktorých výrub sa v zmysle § 47 ods.4 zákona č.543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v platnom znení, vyžaduje súhlas orgánu ochrany prírody.

Nepriame vplyvy možno definovať predovšetkým ako rušenie hlukom, ktorý sa bude prejavovať v čase výstavby. Vzhľadom k tomu, že v priestore dotknutom rušivými vplyvmi sa vyskytujú druhy synantropné viazané na urbanizované prostredie sídiel, dočasné pôsobenie rušivých vplyvom nebude mať za následok trvalý ústup vyskytujúcich sa druhov. Prevádzkovanie bitúniku možno považovať vo vzťahu k potenciálnemu ovplyvneniu populácií živočíchov na širšie územie za málo významné.

Vplyvy na socioekonomický komplex krajiny

4.1.Krajinná štruktúra a vzhľad krajiny

V sekundárnej krajinskej štruktúre dotknutého územia výstavbou malokapacitného bitúniku v navrhovanej lokalite dôjde k využitiu existujúceho stavebného objektu. Kvalitatívne sa zmení existujúca zástavba dotknutej lokality hospodárskeho dvora Turová, čím nedôjde k zmene zastavanosti územia a k zásadnej zmene funkčnej náplne zóny poľnohospodárskej prvovýroby. Realizáciou navrhovanej činnosti dôjde k doplneniu funkčného využitia územia výrobnéj zóny, pričom sa rozšíri kapacita výrobných priestorov s využitím funkčného potencionálu dotknutého územia.

Z hľadiska lokálnych aspektov scenérie krajiny je možné očakávať nevýznamnú zmenu oproti súčasnému stavu, keď do poľnohospodárskeho areálu bude začlenený kvalitatívne nový stavebný objekt. Priestorové limity objektov v záujmovom území stanovuje povolujujúci orgán a pri ich dodržaní nie je predpoklad vzniku negatívnych vplyvov na vzhľad krajiny.

4.2.Funkčné využitie územia

Z hľadiska funkčného využitia lokality navrhovanej na umiestnenie malokapacitného bitúniku sa jedná o súlad navrhovanej činnosti s územnoplánovacou dokumentáciou obce Budča, bez významného negatívneho zásahu do priestorového členenia poľnohospodárskej krajiny vidieckeho typu.

4.3.Obyvateľstvo

Zriadenie prevádzky malokapacitného bitúniku v areáli hospodárskeho dvora vo výrobnéj zóne obce prinesie pre časť obce len okrajovo krátkodobé nepriaznivé nepriaznivé faktory (etapa výstavby) v oblastiach :

- kvalita životného prostredia (prašnosť, hlučnosť, exhaláty zo stavebných mechanizmov),
- doprava (zvýšenie intenzity dopravy).

Pôsobenie krátkodobých priaznivých faktory v oblastiach :

- sociálno-ekonomická (pracovné príležitosti).

Nepriaznivé faktory stavebnej činnosti sa v malej miere prejavia na ovplyvňovaní pohody obyvateľov, ktorý žijú v rodinných domoch vzdialených cca 200 m od lokality výstavby. Bariéru medzi staveniskom a uvedenými domami vytvárajú existujúce objekty hospodárskeho dvora a vzrastlá drevinná výsadba.

Etapa prevádzkovania

V čase prevádzkovania bitúnku budú v dotknutom území prevládať priaznivé faktory pre obyvateľov obce v oblastiach :

- sociálno - ekonomická (pracovné príležitosti),
- zvýšenia ponuky obchodu a služieb,
- ekonomická (zvýšenie konkurencieschopnosti zavádzanie nových technológií a inovácií s priamym predajom vlastnej produkcie určenej na ľudskú spotrebu konečnému spotrebiteľovi alebo iným maloobchodným prevádzkarniam.

Narušenie pohody a kvality života v obci Turová sa nepredpokladá vzhľadom na kapacitu bitúnku, spôsob nakladania s biologickým odpadom z porážky zvierat, technológiu porážky zvierat a dostatočnú vzdialenosť prevádzky od obytnej zóny obce.

4.4.Sociálna infraštruktúra a služby

Výstavba a prevádzka bitúnku neovplyvňuje sociálnu infraštruktúru. V oblasti služieb výstavba bitúnku na porážanie hovädzieho dobytku a oviec s priamym predajom vlastnej produkcie určenej na ľudskú spotrebu konečnému spotrebiteľovi alebo iným maloobchodným prevádzkarniam zvyšuje ponuku služieb pre obyvateľov obce a región.

4.5.Infraštruktúra

Lokalita navrhovaná na výstavbu bitúnku je vybavená všetkou potrebnou technickou infraštruktúrou. Z hľadiska environmentálnej infraštruktúry sa v rámci technického vybavenia malokapacitného bitúnku navrhuje pre účely riešenia odvádzania a čistenia (v ČOV mimo farmu) technologických odpadových vôd osadiť odlučovač tukov.

4.6.Doprava

Dopravne je areál farmy priamo napojený účelovou komunikáciou na štátnu cestu III. triedy č. 05086 a následne na štátnu cestu R1.

Intenzita dopravy v čase výstavby bude mať za následok minimálne zvýšenie zaťaženia prístupovej komunikácie k stavenisku. Negatívne ovplyvnenie dopravnej situácie sa významne neprejaví nakoľko rozsah pripravovanej výstavby si nevyžaduje rozsiahlu prepravu materiálov.

Z hľadiska širších územných vzťahov nedôjde prevádzkovaním bitúnku k významnému zvýšeniu dopravnej záťaže v regióne. Vstupný produkt hovädzí dobytok a ovce bude do malokapacitného bitúnku dodávané z vlastného chovu, resp. nákupom zvierat, pričom dovoz zvierat v dopravnom prostriedku predstavuje frekvenciu jedno vozidlo za týždeň.

Predpokladaná obslužná doprava pre prevádzku bitúnku a účely prepravy vlastnej produkcie predstavuje frekvenciu 5 vývozov produktov (špeciálne chladiarenské alebo mraziarenské prepravné vozidlá do 3.5 tony) za týždeň a 1 x týždenne špeciálne prepravné vozidlo určené na odvoz odpadov do strediska veterinárnej asanácie.

Vo vzťahu k súčasným intenzitám dopravy na príslušnej cestnej sieti z hľadiska životného prostredia a verejného zdravia je táto intenzita dopravy málo významná pretože nemôže podstatným spôsobom ovplyvniť súčasnú situáciu v kvalite ovzdušia a akustickú situáciu pozdĺž cestnej siete.

4.7. Chránené územia a ekologicky významné segmenty krajiny

Na záujmovej lokalite sa podľa zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v platnom znení uplatňuje prvý stupeň ochrany. Na ploche určenej k výstavbe bitúnku sa nenachádzajú ekologicky významné biotopy, resp. významné segmenty krajiny z hľadiska ochrany prírody. Navrhovaná výstavba nezasahuje do žiadnych veľkoplošných alebo maloplošných chránených území. Na lokalite alebo jej blízkom okolí sa nenachádza chránený strom podľa § 49 zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v platnom znení.

Areál navrhovanej prevádzky bitúnku nezasahuje do území, ktoré sú zahrnuté do národného zoznamu navrhovaných chránených vtáčích území, schváleného vládou SR uznesením č. 636 zo dňa 9. júla 2003.

Areál navrhovanej prevádzky bitúnku nezasahuje do území, ktoré sú zahrnuté do národného zoznamu území európskeho významu (vrátane navrhovaného doplnenia tohto zoznamu 08.2011), schváleného vládou SR uznesením č. 239 zo dňa 17. marca 2004.

Územný systém ekologickej stability

Na dotknutej lokalite a v jej bezprostrednom okolí sa nenachádzajú prvky územného systému ekologickej stability.

4.8. Rekreácia a turizmus

Realizácia investičného zámeru – zriadenie malokapacitného bitúnku neovplyvní rekreačný potenciál obcí Turová a Budča vzhľadom na projektované kapacity porážky zvierat a umiestnenie bitúnku do výrobnnej zóny obce.

4.9. Poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo

Prevádzka bitúnku svojím určením a polohou i funkčnou náplňou prispieva k využitiu existujúcich objektov farmy navrhovateľa a zvyšuje efektivitu poľnohospodárskej výroby, čo významne pozitívne ovplyvní poľnohospodársku prvovýrobu. Negatívne vplyvy v tejto oblasti sa nepredpokladajú a to i vzhľadom na skutočnosť, že nedôjde k úbytku využívanej poľnohospodárskej pôdy alebo lesných pozemkov.

4.10. Priemysel

Vplyvy v tejto oblasti sa nepredpokladajú.

4.11. Sumarizácia vplyvov

Na základe identifikovaných vplyvov navrhovanej činnosti na jednotlivé komplexy krajiny a ich vlastností bola vypracovaná hodnotiacia schéma.

Tab. č. 23 Schéma hodnotenia

Vplyvy na životné prostredie	Významnosť vplyvov									
	Nulový variant					Realizačný variant				
	N	S	V	K	D	N	S	V	K	D
Abiotický komplex krajiny										
Horninové prostredie, pôda a geomorfologické pomery	X				X	X				X
Podzemná a povrchová voda	X				X	X				X
Ovzdušie		X+		X			X-			X
Havarijná ohrozenosť (podzemných vôd)		X+			X		X-			X
Biotický komplex krajiny										
Vplyv na genofond a biodiverzitu	X				X	X				X
Socioekonomický komplex krajiny										
Krajinná štruktúra a vzhľad krajiny	X				X	X				X
Funkčné využitie územia	X				X	X				X
Obyvateľstvo		X-			X-		X±		X	X
Sociálna infraštruktúra a služby	X-				X		X+			X
Infraštruktúra	X				X		X+			X+
Doprava		X		X			X-			X
Hluk		X		X			X-		X	X-
Chránené územia a ekologicky významné segmenty krajiny	X				X	X				X
Rekreácia a turizmus	X				X	X				X
Poľnohospodárstvo			X		X-		X			X+
Lesné hospodárstvo	X				X	X				X
Priemysel		X		X			X			X

Vysvetlivky: N – nevýznamný, S – málo významný až stredne významný, V – významný, K – krátkodobý, D - dlhodobý X – neutrálny X- negatívny X+ pozitívny

Interpretácia hodnotenia

Na základe celkového hodnotenia vplyvov realizácie navrhovanej činnosti na abiotický, biotický a socioekonomický komplex krajiny s porovnaním nulového variantu a variantu realizačného, berúc do úvahy súčasný stav kvality životného prostredia v navrhovanej lokalite možno konštatovať, že realizáciou zámeru dôjde k vplyvom na :

Abiotický komplex krajiny

- Ovpłyvnenie horninového prostredia na úrovni nevýznamnej.
- Ovpłyvnenie geomorfologických pomerov na úrovni nevýznamnej.
- Ovpłyvnenie pôdy na úrovni nevýznamnej.
- Ovpłyvnenie povrchových a podzemných vôd na úrovni málo významnej, krátkodobu negatívnej (etapa stavebných prác), dlhodobu nevýznamnej (etapa prevádzkovania).
- Ovpłyvnenie kvality ovzdušia na úrovni málo významnej, krátkodobu negatívnej (etapa stavebných prác), málo významnej dlhodobu negatívnej (etapa prevádzkovania).
- Havarijná ohrozenosť podzemných vôd na úrovni málo až stredne významnej, dlhodobu negatívnej (etapa prevádzkovania).

Biotický komplex krajiny

- Ovpłyvnenie rastlinstva na úrovni nevýznamnej.
- Ovpłyvnenie živočíšstva na úrovni nevýznamnej.

Socioekonomický komplex krajiny

- Ovpłyvnenie krajinej štruktúry a vzhľadu krajiny na úrovni nevýznamnej v dlhodobom pôsobení v realizačnom variante aj v nulovom variante.
- Ovpłyvnenie funkčného využitia krajiny na úrovni nevýznamnej v dlhodobom pôsobení v realizačnom variante aj v nulovom variante.
- Ovpłyvnenie obyvateľstva na úrovni málo významnej, krátkodobu (etapa stavebných prác) negatívnej, dlhodobu pozitívnej (etapa prevádzkovania – ponuka pracovných príležitostí).
- Ovpłyvnenie sociálnej infraštruktúry a služieb na úrovni významnej pozitívnej, dlhodobu (etapa prevádzkovania – ponuka služieb).
- Ovpłyvnenie dopravy na úrovni málo významnej krátkodobu negatívnej, dlhodobu na úrovni málo významnej.
- Ovpłyvnenie hluku na úrovni málo významnej, krátkodobu negatívnej (etapa stavebných prác), dlhodobu málo významnej negatívnej (etapa prevádzkovania).
- Ovpłyvnenie chránených území a ekologicky významných segmentov krajiny na úrovni nevýznamnej.
- Ovpłyvnenie rekreácie a turizmu na úrovni nevýznamnej.
- Ovpłyvnenie poľnohospodárstva na úrovni významnej dlhodobu pozitívnej.
- Ovpłyvnenie lesného hospodárstva na úrovni nevýznamnej.
- Ovpłyvnenie priemyslu na úrovni nevýznamnej.

5. Predpokladané vplyvy presahujúce štátne hranice

Realizácia navrhovanej činnosti nebude vzhľadom na svoje umiestnenie a charakter produkovať emisie alebo iné vplyvy, ktoré by prispievali k diaľkovému znečisteniu alebo cezhraničnému negatívne vplyvu na zložky životného prostredia susedných štátov.

6. Vyvolané súvislosti, ktoré môžu spôsobiť vplyvy s prihliadnutím na súčasný stav životného prostredia v dotknutom území

Navrhovaná činnosť „Predaj z dvora – malokapacitný bitúnok“ je situovaná vo výrobnéj zóne obce Budča v urbanistickom priestore, kde sa nachádzajú objekty poľnohospodárskej

výroby. Dostupnosť vybudovanej infraštruktúry nevyvoláva žiadne ďalšie investičné akcie, ktoré by ovplyvňovali súčasný stav životného prostredia v dotknutom území.

7. Ďalšie možné riziká spojené s realizáciou činnosti

Metódou analýzy, syntézy a následnej evalvácie krajinnoekologických podkladov o dotknutom území sme dospeli k záveru, že v priebehu výstavby a bežnej prevádzky bitúnku nie je predpoklad vzniku rizík, ktoré by mali významný vplyv na kvalitu životného prostredia v navrhovanom území v nadväznosti na širšie okolie.

Potencionálne ohrozenie zložiek životného prostredia v dotknutom území :

- únik škodlivých látok z dopravných mechanizmov,
- únik odpadovej vody pri,
- vznik požiaru (vrátane výbuchu),
- mimoriadne situácie pri živelných pohromách (veterná smršť, povodeň, zemetrasenie),
- mimoriadne situácie ohrozenia zdravia, bezpečnosti a majetku.

Jedná sa predovšetkým o nepredvídateľné mimoriadne situácie, ktoré sú zohľadnené v technickom riešení prevádzky bitúnku a možno ich minimalizovať ďalšími preventívnymi opatreniami. Opatrenia navrhujeme v časti zámeru Opatrenia na zmiernenie nepriaznivých vplyvov.

8. Opatrenia na zmiernenie nepriaznivých vplyvov činnosti

Územnoplánovacie opatrenia

Účelom územno-plánovacích opatrení je zosúladiť realizáciu navrhovanej činnosti s územným rozvojom dotknutého sídla a so súčasnými i predpokladanými rozvojovými aktivitami. Lokalita navrhnutá na výstavbu bitúnku je podľa platného územného plánu obce Budča situovaná v území určenom pre výrobu (poľnohospodársky výrobný areál) so základnou technickou infraštruktúrou.

Stavebnotechnické opatrenia

Etapu výstavby

Obmedzenie sekundárnej prašnosti

- Pri stavebných prácach vhodnými technickými a organizačnými opatreniami minimalizovať prašnosť a sekundárnu prašnosť z dopravy (vlhčenie prístupových komunikácií v letných mesiacoch).
- Pri manipulácii so sypkými materiálmi treba vhodnými technickými a organizačnými prostriedkami minimalizovať sekundárnu prašnosť (prekrytie prepravovaných sypkých materiálov).
- Všetky opatrenia realizované k obmedzeniu prašnosti zaradiť do prevádzkových predpisov a oboznámiť pracovníkov s týmito opatreniami.

Ochrana podzemných a povrchových vôd

- Zabezpečiť dobrý technický stav dopravných a stavebných strojov z hľadiska možnosti úniku ropných produktov a vykonávať preventívne kontroly.

- Neskladovať pohonné hmoty a mazivá na stavenisku, manipuláciu so škodlivými látkami obmedziť na minimum.
- V prípade úniku škodlivých látok postupovať podľa havarijného plánu a s kontaminovanou zemínou prípadne i vodou zachádzať v súlade so zákonom o odpadoch a súvisiacimi predpismi.
- Stavebnú techniku a mechanizáciu odstavovať na zabezpečenej ploche.

Obmedzenie hluku a vibrácií

- Používať iba zariadenia a motorové vozidlá v riadnom technickom stave.
- Vylúčiť stavebné práce v čase nočného klúdu.

Bezpečnosť a plynulosť dopravy

- Zabezpečiť čistenie všetkých mechanizmov pri opúšťaní areálu staveniska.

Nakladanie s odpadmi

- Výkopová zemina, vznikajúca pri realizácii stavby bude využitá v rámci terénnych a stavebných úprav bitúnku.
- Stavebné sute, vznikajúce počas výstavby priebežne odvážať na skládku ostatných odpadov.
- Zabezpečiť triedenie stavebných odpadov, nakladanie s odpadmi vykonávať v súlade so zákonom č.223/2001 Z.z. o odpadoch a VZN obce.

Protihavarijné opatrenia

- Zabezpečiť havarijnú pripravenosť pre prípad vzniku neovládateľného úniku škodlivých látok do životného prostredia pre etapu stavebných prác.

Etapu prevádzkovania

Obmedzenie emisií do ovzdušia

- K obmedzovaniu emisií tuhých znečisťujúcich látok (PM₁₀) v rámci povrchovej prašnosti, vykonávať pravidelné čistenie areálových komunikácií a manipulačných plôch.
- Živočíšny odpad skladovať v uzatvorených kontajneroch v chladiacom boxe.
- Intervaly vývozu odpadu prispôbiť tak, aby živočíšny odpad nebol zdrojom pachových látok.
- Nakládku živočíšnych odpadov z bitúnku vykonávať v uzatvorených kontajneroch.
- Zabezpečiť dodržiavanie pracovnej a technologickej disciplíny a minimalizovať neštandardné prevádzkové stavy, pri ktorých by mohlo dôjsť k úniku pachových látok.
- Za účelom minimalizovania vplyvu pachových látok vykonávať technicky dostupné opatrenia na obmedzenie emisií ako sú :
 - zakrytie zariadenia,
 - zapuzdrovanie časti zariadenia,
 - vhodné skladovanie surovín, výrobkov a zvyškov,
 - technologické operácie, pri ktorých vznikajú pachové látky umiestniť do uzavretých priestorov.

Ochrana podzemných a povrchových vôd

- Vykonávať pravidelné kontroly technologických zariadení kde sa akumuluje odpadová voda.

- Zabezpečiť dobrý technický stav motorových vozidiel z hľadiska možnosti úniku škodlivých látok do prostredia súvisiaceho s vodou.

Obmedzenie hluku a vibrácií

- Zabezpečiť dodržiavanie prípustných hodnôt hluku podľa Vyhlášky MZ SR č. 549/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí.
- Používať iba zariadenia a motorové vozidlá v riadnom technickom stave.

Protihavarijné opatrenia

- Vypracovať dokumenty, v ktorých budú popísané zásady bezpečného prevádzkovania: (pracovné inštrukcie, technologické schémy, bezpečnostné predpisy, protipožiarne smernice, režim vzdelávania a preskúšania pracovníkov, havarijné plány).

Nakladanie s odpadmi

- Zmluvne zabezpečiť subjekty, ktoré budú zabezpečovať zhodnocovanie a zneškodňovanie odpadov vystupujúcich z prevádzky.
- Dodržiavať ustanovenia zákona č. 529/2002 Z. z. o obaloch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v súvislosti s balením a finalizáciou produktov.
- Zhodnocovať alebo zneškodňovať odpady, ktoré vzniknú počas vykonávania činnosti vrátane ich prepravy, prostredníctvom zmluvného odberu oprávnenou organizáciou, tak aby boli splnené povinnosti pôvodcu odpadu ustanovené v §19 zákona o odpadoch.
- Uchovávať a viesť evidenciu o druhoch a množstvách vzniknutých odpadov, o ich uskladnení, využití alebo zneškodnení podľa §19 ods. 1 písm. g) zákona o odpadoch č. 223/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov a jeho vykonávajúcich predpisov.
- Minimalizovanie zápachu z odpadov zabezpečiť dodržiavaním technológie porážacej linky a vhodným nakladaním so živočíšnym odpadom.

Návrh monitoringu

- Denne sledovať výskyt zápachu v prevádzke a jej okolí.
- Vykonávať pravidelný monitoring technického stavu akumuláčnej nádrže na odpadové vody.
- Denne sledovať kvalitu a kvantitu odpadov produkovaných prevádzkou bitúnku.
- Vykonávať pravidelný monitoring stavu naplnenia akumuláčnej nádrže na odpadové vody.
- Vykonávať školenia pracovníkov so zameraním na manipuláciu s odpadmi a na riešenie havarijných situácií a mimoriadnych situácií a na bezpečnosť pri práci.

9.Posúdenie očakávaného vývoja územia, ak by sa činnosť nerealizovala

Činnosť poľnohospodárskej farmy navrhovateľa je zameraná na ekologický chov hovädzieho dobytku. Nulový variant je variant stavu, ktorý by nastal, ak by sa navrhovaná činnosť neuskutočnila. V danom prípade sa rozumie, ako stav a očakávaný vývoj územia bez zriadenia prevádzky malokapacitného bitúnku v navrhovanej lokalite.

Analýzou stavu zaťaženia zložiek životného prostredia a pôsobenia jednotlivých rizikových faktorov na záujmovej lokalite bola environmentálna kvalita vyhodnotená ako vyhovujúca (prechodný typ 2. stupeň kvality). Z hľadiska predikcie kvality životného

prostredia nulový variant znamená, že nedôjde k zmenám na lokálnej úrovni a záujmová lokalita by podľa určenej funkcie územným plánom slúžila naďalej pre poľnohospodársku výrobu a skladovanie poľnohospodárskych produktov bez malokapacitnej porážky hovädzieho dobytku a oviec. Nulový variant neprináša využitie dostupných kapacít v zóne obce určenej pre poľnohospodársku prvovýrobu, neprináša modernizáciu farmy a zvýšenie konkurencieschopnosti, zavádzanie nových technológií a inovácií s priamym predajom vlastnej produkcie určenej na ľudskú spotrebu konečnému spotrebiteľovi alebo iným maloobchodným prevádzkarniam.

Navrhovaná činnosť v realizačnom variante svojím určením a polohou i funkčnou náplňou prispieva k využitiu existujúcich objektov farmy a zvyšuje efektívnosť poľnohospodárskej prvovýroby, pričom spĺňa požiadavky platnej územnoplánovacej dokumentácie, ktorá predmetné územie predurčuje pre poľnohospodársku výrobu. Technické riešenie prevádzky a jej umiestnenie v území nevytvára predpoklad pre vznik významných negatívnych vplyvov na životné prostredie.

Domáca produkcia vedie k tvorbe nových pracovných miest, ale i k zvýšeniu podielu slovenských potravín na trhu.

10.Posúdenie súladu navrhovanej činnosti s platnou územnoplánovacou dokumentáciou a ďalšími relevantnými strategickými dokumentmi

Navrhovaná činnosť je situovaná do územia, ktoré je súčasťou územia s funkčným využitím – poľnohospodárska výroba. Navrhovaná činnosť nie je v rozpore s platnou územnoplánovacou dokumentáciou obce.

Strategické dokumenty : ÚPN VÚC Banskobystrického kraja nie je v rozpore s navrhovanou činnosťou v záujmovej lokalite, na území obce Budča.

11.Ďalší postup hodnotenia vplyvov s uvedením najzávažnejších okruhov problémov

Predkladaný zámer komplexne hodnotí vplyvy navrhovanej činnosti „Predaj z dvora – malokapacitný bitúnok“ na životné prostredie v navrhovanej lokalite situovanej v území určenom pre poľnohospodársku výrobu.

Navrhované umiestnenie a technické riešenie v podstatnej miere vychádza z daných priestorových podmienok záujmovej lokality a možnosti realizácie výstavby bitúnku.

Metodický postup hodnotenia navrhovanej činnosti bol vykonaný v súlade so zákonom č.24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Význam očakávaných vplyvov bol vyhodnotený vo vzťahu k povahe a rozsahu navrhovanej činnosti, miestu vykonávania navrhovanej činnosti s prihliadnutím najmä na pravdepodobnosť vplyvu, rozsah vplyvu, pravdepodobnosť vplyvu presahujúceho štátne hranice, veľkosť a komplexnosť vplyvu, trvanie, frekvenciu a vratnosť vplyvu.

Na základe získaných výsledkov možno konštatovať, že navrhovaná činnosť v posudzovanom území neprináša závažné problémy, pre ktoré by bolo potrebné stanoviť ďalší postup hodnotenia vplyvov na životné prostredie.

V. Porovnanie variantov navrhovanej činnosti a návrh optimálneho variantu

Zámer je vypracovaný v jednom variante navrhovanej činnosti, nakoľko príslušný orgán Obvodný úrad životného prostredia vo Zvolene na základe odôvodnenej žiadosti navrhovateľa podľa ustanovenia § 22 ods. 7 zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov upustil od požiadavky variantného riešenia zámeru.

1.Tvorba súboru kritérií a určenie ich dôležitosti na výber optimálneho variantu

Súbor kritérií a určenia ich dôležitosti na výber optimálneho variantu vzhľadom na upustenie od variantného riešenia navrhovanej činnosti nebol realizovaný.

2.Výber optimálneho variantu alebo stanovenie poradia vhodnosti pre posudzované varianty

Vzhľadom na upustenie od variantného riešenia navrhovanej činnosti nebolo potrebné výber realizovať.

3.Zdôvodnenie návrhu optimálneho variantu

Na základe komplexného posúdenia vplyvov navrhovanej činnosti na životné prostredie a obyvateľstvo dotknutého územia možno konštatovať, že navrhované využitie lokality vo výrobnjej zóne obce Budča pre zriadenie malokapacitného bitúnku je v súlade s krajinoekologickými limitmi a podmienkami legislatívy v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia a ochrany zdravia obyvateľstva.

Investičným zámerom navrhovateľa je modernizácia farmy za účelom zvýšiť konkurencieschopnosť lepším využívaním výrobných faktorov a uplatňovaním nových technológií a inovácií s priamym predajom vlastnej produkcie určenej na ľudskú spotrebu konečnému spotrebiteľovi alebo iným maloobchodným prevádzkarniam.

Na základe záverov komplexného posúdenia vplyvov navrhovanej činnosti na životné prostredie odporúčame pre realizáciu variant navrhovanej činnosti uvedený ako realizačný variant, ktorý bude situovaný na pozemku p.č. : KN (register C) : 1331

Katastrálne územie : Budča

Odporúčanie realizácie navrhovanej činnosti možno odôvodniť aj nasledovnými skutočnosťami:

- Súlad navrhovanej činnosti s Územným plánom obce Budča (existujúce plochy poľnohospodárskej výroby ÚPN Budča),
- Vyhovujúca technická infraštruktúra,
- Optimálne situovanie navrhovanej prevádzky z hľadiska priestorovo-dopravných požiadaviek,
- Na lokalite umiestnenia a v blízkom okolí sa podľa zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v platnom znení uplatňuje prvý stupeň ochrany.
- Vtáčie územia sa na lokalite alebo blízkom okolí nevyskytujú (ŠOP SR B. Bystrica, 2012).

- Navrhovaná činnosť nezasahuje do území, ktoré sú zahrnuté do národného zoznamu území európskeho významu NATURA 2000 (vrátane navrhovaného doplnenia tohto zoznamu 08.2011), schváleného vládou SR uznesením č. 239 zo dňa 17. marca 2004.
- Technické riešenie prevádzky a jej umiestnenie v krajine nevytvára predpoklad pre vznik významných negatívnych vplyvov na životné prostredie.

Navrhované využitie krajinného priestoru pre vybudovanie a prevádzku malokapacitného bitúnku je v súlade s krajinoekologickými limitmi a podmienkami legislatívy v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia a ochrany zdravia obyvateľov a je v plnej miere akceptovateľné.

Pri plnení podmienok a navrhnutých opatrení nie sú reálne riziká významných negatívnych dopadov na obyvateľstvo a životné prostredie. Navrhovaná činnosť prispeje k ponuke pracovných miest a zvýšeniu efektivity poľnohospodárskej prvovýroby, čo z hľadiska využitia krajinoekologického potenciálu územia predstavuje prijateľný spôsob využitia krajiny.

VI. Mapová a iná obrazová dokumentácia

1. Zoznam obrázkov

Situačná mapa

Záujmové územie na podklade ortofotosnímkov

2. Fotodokumentácia

F.č.1 Pohľad z východu

F.č.2 Pohľad zo severu

F.č.3 Interiérové priestory pripravovanej predajne

VII. Doplnujúce informácie k zámeru

1. Zoznam textovej a grafickej dokumentácie, ktorá sa vypracovala pre zámer a zoznam hlavných použitých materiálov

Predkladaný zámer bol vypracovaný na základe mapových, evidenčných, textových a grafických podkladov poskytnutých od Ing. Petra Badiara. Časť zámeru popisujúca technické riešenie stavby bola prevzatá z projektovej dokumentácie vypracovanej Ing. arch. Marek Falis – Ateliér FALIS.

Príloha :

Fotodokumentácia záujmovej lokality

Použitá literatúra

BEDRNA, Z. et al. 1992. *Analýza a čiastkové syntézy zložiek krajinnej štruktúry*.

Bratislava: Slovenská technická knižnica

DRDOŠ, J. 1999 : *Geoekológia a environmentalistika*, Prešovská Univerzita, Prešov, 1999

FUTÁK, J. 1980. *Fytogeografické členenie Slovenska 1:1 000 000*. In: Mazúr, E. et al.,

- 1980: *Atlas SSR*, Slovenský ústav geografie a kartografie SAV, Bratislava, 1980.
- Kolektív, 1984 :*Hydrogeologická rajonizácia Slovenska*, 2. vydanie, SHMÚ Bratislava
- Kolektív, 1999 : *Kvalita povrchových vôd na Slovensku 1997 –1998*, SHMÚ Bratislava
- Kolektív, 1994 : *Všeobecná príručka k zákonu NR SR č.127/1994 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie*, MŽP SR Bratislava, 1994
- Kolektív, 1998 : *ÚPN VÚC Žilinského kraja*, Žilina, 1998
- Kolektív, 2003: *Národný zoznam navrhovaných chránených vtáčích území*, MŽP SR Bratislava, 2003
- KRIŠTÍN, A., KOCIAN, L., RÁC, P., 1995. *Červený (ekosozologický) zoznam vtákov (Aves) Slovenska* – In: Baláž, D., Marhold, K. & Urban, P. eds., *Červený zoznam rastlín a živočíchov Slovenska*, Ochrana prírody 20 (Suppl.): 150-153
- MAZÚR, E. et al., 1980: *Atlas SSR*, Slovenský ústav geografie a kartografie SAV, Bratislava, 1980.
- MARHOLD et al. 1998. *Zoznam nižších a vyšších rastlín Slovenska*, Bratislava: Veda, 1998,
- MICHALKO, J. et al. 1986. *Geobotanická mapa ČSSR, SSR*. Bratislava: Veda, 1986, s.7–147.
- MIKLÓS, L. – RUŽIČKA, M.1979. *Základy ekologického hodnotenia územia*. Bratislava: SAV, 1982, s. 15-50.
- MIKLÓS, L. 1989. *Teoretické a metodologické základy ekologizácie hospodárenia v krajine SVŠT*. Banská Štiavnica: CBEV-SAV, 1989
- MIKLÓS, L.1992. *Ekologizácia priestorovej organizácie, využitia a ochrany krajiny*. Bratislava: Slovenská technická knižnica, 1992
- MIKLÓS, L. et al., 2002 :*ATLAS KRAJINY SR*, MŽP SR, 2002
- RÚSES okresu Zvolen, SAŽP B. Bystrica,1995
- RUŽIČKA, M. 1996. *Biotopy Slovenska*. Bratislava: Ústav krajinne ekológie SAV, 1996
- SABO, P. et al. 1996. *Aspekty implementácie národnej ekologickej siete Slovenska*. Bratislava: Nadácia IUCN, Svetová únia ochrany prírody, 1996
- Stav a pohyb obyvateľstva Slovenskej republiky*, Štatistický úrad SR, 2002
- STREDŇANSKÝ, J. – ŠIMONIDES, I. 1995. *Tvorba krajiny*. Nitra :VŠP v Nitre, 1995
- ZACHAR, M. 2003. *Historická geológia a regionálna geológia Západných Karpát*. Košice, Edičné stredisko/AMS, 2003
- Životné prostredie v Slovenskej republike* (vybrané ukazovatele v rokoch 1997 – 2001) ŠÚSR, 2002
- Ďalšie zdroje použitých informácií
- <http://www.shmu.sk>
- <http://www.enviroportal.sk>
- <http://www.sazp.sk>
- <http://www.enviro.gov.sk/minis>
- <http://www.sopsr.sk>

<http://www.environet.sk>

2.Zoznam vyžiadaných vyjadrení a stanovísk

1. Upustenie od variantného riešenia ObÚŽP Zvolen

3.Ďalšie doplňujúce informácie o doterajšom postupe prípravy zámeru a posudzovaní jeho predpokladaných vplyvov

Zámer „Predaj z dvora – malokapacitný bitúnok“ bol vypracovaný firmou ENGOM, s.r.o. v rozsahu stanovenom zákonom č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Grafické prílohy

1. Fotodokumentácia záujmovej lokality
2. Záujmová lokalita na podklade ortofotosnímk
3. Pohľady

Ďalšie spracované podklady

1. PD stavby

VIII. Miesto a dátum vypracovania zámeru

Žilina, 07. 2012

IX. Potvrdenie správnosti údajov

1.Spracovatelia zámeru

ENGOM, s.r.o.

RNDr. Marian Gocál a kolektív

2.Potvrdenie správnosti údajov podpisom oprávneného zástupcu

Navrhovateľ

Ing. Peter Badiar, súkromne hospodáriaci roľník

Oprávnený zástupca navrhovateľa

Ing. Peter Badiar

Spracovateľ

ENGOM, s.r.o.

Oprávnený zástupca

RNDr. Marian Gocál

